

SERVICE MACROBUDGETAIRE

COMITÉ DE MONITORING
ESTIMATIONS CONTRÔLE BUDGÉTAIRE 2016

TABLE DES MATIÈRES

1.1	Synthese	4
1.2	Cadre budgétaire européen et objectifs pour l'Entité I	13
1.3	Economische omgeving	14
1.4	Elementen gebruikt voor de berekening van het structureel saldo	17
2	ENTITEIT I.....	23
2.1	Federale overheid.....	23
2.1.1	Synthese raming van het vorderingensaldo	23
2.1.2	Fiscale ontvangsten	24
2.1.3	De niet-fiscale ontvangsten en niet-fiscale middelen	34
2.1.4	Afdrachten van fiscale ontvangsten	39
2.1.5	Les dépenses primaires	46
2.1.6	De interestlasten	63
2.1.7	Solde des organismes à consolider avec le pouvoir fédéral	66
2.2	Sécurité sociale.....	73
2.2.1	Synthèse	73
2.2.2	Solde SEC de la sécurité sociale	73
2.2.3	Le régime des travailleurs salariés.....	76
2.2.4	Le régime des travailleurs indépendants.....	81
2.2.5	Les soins de santé	84
2.2.6	Organismes hors gestion globale	85
3	VORDERINGENSALDO EN SCHULDGRAAD VOOR DE GEZAMENLIJKE OVERHEID	87

Inleiding

De Ministerraad van 29 januari 2016 heeft een werkschema voor de begrotingswerkzaamheden voor de eerste jaarihelft goedgekeurd. Hierin was ook de organisatie van een begrotingscontrole in de maand maart voorzien en de opmaak van een voorbereidende nota door het Monitoringcomité.

Zoals gebruikelijk wordt bij deze oefening voorrang gegeven aan het verzamelen en samenbrengen van de budgettaire gegevens voor de deelsectoren van entiteit I.

Er wordt kort ingegaan op een aantal cijfers voor entiteit II en een beeld geschetst voor de gezamenlijke overheid.

Deze ramingen zijn gebaseerd op het macro-economisch kader zoals geschetst door de economische begroting van 11 februari 2016.

1.1 **Synthese**

De gehanteerde normering:

Voor het meten van de eventuele bijkomende inspanning werd vertrokken van het engagement van de federale regering om, zoals opgenomen in de Algemene Toelichting bij de initiële begroting en voorzien in het stabiliteitsprogramma 2015-2018, voor 2016 een verbetering van het structureel saldo voor entiteit I te realiseren van 0,6% van het bbp.¹ Dit houdt in dat eerst het nominaal saldo voor 2015 geraamd wordt. Dit wordt vervolgens omgezet in een structureel saldo door het uitsluiten van de impact van eenmalige maatregelen en de conjunctuurinvloed. Op basis van het geraamd structureel saldo 2015 wordt vervolgens de doelstelling voor 2016 in structurele termen bepaald, met name een verbetering met 0,6% bbp ten opzichte van 2015. Deze werkwijze is analoog aan deze gevolgd in het verslag van het monitoringcomité van maart 2015.

Opmerkingen bij de uitwerking van de normering :

Verder in punt 1.4 wordt dieper ingegaan op de berekening van het structureel saldo en de parameters die hierbij gehanteerd worden. De technische uitwerking van een normering gebaseerd op het structureel saldo houdt een aantal onzekerheden in.

Het Instituut voor de Nationale Rekeningen zal pas midden april zijn eerste ramingen van het ESR-saldo voor 2015 publiceren. Bij gebrek aan een officieel INR-cijfer werd voor de opmaak van deze nota gewerkt met een eigen raming voor 2015. Noodgedwongen moet er hierbij nog een beroep gedaan worden op ramingen voor minstens een of meerdere maanden voor bepaalde ontvangsten- en uitgavenposten zoals bvb. de kohieren inzake belastingen, de uitgaven voor gezondheidszorgen, sociale bijdragen. Daarnaast is er de onzekerheid over specifieke correcties die het INR kan doorvoeren op de budgettaire gegevens.

De raming van de impact van de conjunctuur op het saldo gebeurt op basis van de output gap. Voor de hier gehanteerde ramingen werden de cijfers gehanteerd van het Federaal Planbureau

- ¹ Zie Algemene Toelichting bij de initiële begroting 2016, pg. 9.

die coherent zijn met de ramingen van de economische begroting van februari 2016. De door het Federaal planbureau gehanteerde outputgap wijkt af van deze van de Europese Commissie².

Naast een correctie voor de conjunctuur houdt men bij de berekening van het structureel saldo ook rekening met de impact van eenmalige factoren. De Europese Commissie heeft haar manier van werken om af te lijnen of iets al dan niet als eenmalig moet worden beschouwd verder verfijnd.³ Voor de hier gehanteerde berekeningen werden de als eenmalige te beschouwen factoren zoveel mogelijk afgestemd op de werkwijze en de praktijk van de Europese Commissie. Er bestaat echter geen gestandaardiseerde methode om deze te bepalen. De definiëring van wat als eenmalig beschouwd kan worden is dus voor een deel afhankelijk van de appreciatie van ontvangsten- en uitgavenstromen.

In de Algemene Toelichting bij de initiële begroting 2016 en het in het bij de Europese Commissie ingediende draft budgetary plan werden een aantal bijkomende uitgaven ten gevolge van de vluchtelingen crisis als one off beschouwd voor de berekening van het structureel saldo.

De Europese Commissie heeft te kennen gegeven dat ze de bijkomende uitgaven veroorzaakt door de asielproblematiek als dusdanig niet als one off beschouwd. Maar dat voor 2015 en 2016 bijkomende uitgaven in het kader van de asielproblematiek wel in aanmerking kunnen worden genomen bij de ex-post analyse van een afwijking van de doelstellingen in het kader van de edp-procedure. Dit zal gebeuren op basis van een micro-economische analyse van de effectief gedane uitgaven. Het moet dan wel gaan om uitgaven die rechtstreeks verbonden moeten zijn met de vluchtelingen crisis en dus het onderdak, de administratieve onkosten, lokale omvang en transport moeten dekken.

De regering heeft in het kader van de asielcrisis in 2015 bij opeenvolgende beslissingen een enveloppe van 134 miljoen EUR voorzien, bij de opmaak van deze nota wordt uitgegaan van een enveloppe van 650 miljoen EUR (dus 300 miljoen EUR bijkomend ten opzichte van de initiële begroting). Op dit ogenblik zijn er nog geen detailgegevens beschikbaar over de effectieve besteding in 2015, noch over de geplande besteding in 2016. Deze uitgaven worden in de hier gehanteerde analyse niet onder de lijn eenmalige opgenomen, maar afzonderlijk beschouwd. Er wordt wel van uitgegaan dat ze voor het volledig bedrag in aanmerking komen om door de

- ² Zie, Federaal Planbureau, maart 2014, La précision par la Commission européenne de l'output gap pour la Belgique est-elle crédible ?

- ³ European Commission, Report on Public Finances in EMU 2015, December 2015,

Europese Commissie als uitgaven verbonden aan buitengewone omstandigheden te worden beschouwd. Dit is een maximalistische werkhypothese.

De geraamde resultaten 2015 als startpunt

In het kader van de opmaak van deze nota werden de meest recente gegevens over de uitvoering 2015 samengebracht. Zoals hoger reeds aangegeven zijn nog altijd niet alle gegevens beschikbaar om het resultaat in ESR-termen te bepalen en blijven de gehanteerde cijfers ramingen.

Tabel 1. Voorlopige realisaties 2015

	2015		
	Initieel 2016	Raming maart	Vershil
Vorderingensaldo	-9 099	-9 304	-205
Eenmalige maatregelen	294	687	393
Cyclische component	-2 361	-2 076	285
Correctie voor transferten	-333	-295	38
Structureel saldo	-6 565	-7 620	-1 055
Bijkomende uitgaven asiel	-134	-134	0
Structureel saldo gecorrigeerd voor asiel	-6 431	-7 486	-1 055
Vorderingensaldo	-2,22	-2,27	-0,05
Eenmalige maatregelen	0,07	0,17	0,10
Cyclische component	-0,58	-0,51	0,07
Correctie voor transferten	-0,08	-0,07	0,01
Structureel saldo	-1,60	-1,86	-0,26
Bijkomende uitgaven asiel	-0,03	-0,03	0,00
Structureel saldo gecorrigeerd voor asiel	-1,57	-1,83	-0,26

Volgens de nu gehanteerde raming werd in 2015 voor entiteit I een tekort opgetekend van 9.304 miljoen EUR. Hiermee blijft het nominaal resultaat een 205 miljoen EUR achter op de bij de opmaak van de initiële begroting 2016 gehanteerde raming.

Op het niveau van het structureel saldo loopt de afwijking op tot 1.055 miljoen EUR of 0,26% van het bbp. De cyclische correctie wordt nu immers een 285 miljoen EUR lager ingeschat dan bij de opmaak van de initiële begroting 2016. De impact van de eenmalige maatregelen werd eveneens herzien (van 294 naar 687 miljoen EUR). Er wordt rekening gehouden met een

maximale bijkomende afwijking op het structureel saldo van 134 miljoen EUR ingevolge de vluchtelingencrisis.

Het aanhouden van een structurele verbetering van 0,6%

De doelstelling voor het structureel saldo 2016 wordt afgeleid uit de geraamde realisaties 2015. Er wordt uitgegaan van een verbetering van het structureel saldo met 0,6% bbp. Om deze doelstelling na te leven moet het structureel saldo in 2016 beperkt worden tot -1,23% of -5,2 miljard EUR. Merk op dat voor de berekening vertrokken wordt van het structureel saldo zonder correctie voor impact asiel.

Tabel 2. Het genormeerd structureel saldo

	2015		2016
	Bepaling doelstelling		
Gerealiseerd structureel saldo	-1,83		
Vooropgezette verbetering		0,60	
Doelstelling structureel saldo			-1,23
Structureel saldo (in miljarden)	-7.486		-5.166

De redenering die hier gevolgd wordt voor het bepalen van de bijkomend te leveren inspanning, gaat er van uit dat de regering zich geëngageerd heeft tot een traject van verbetering van het structureel saldo op basis van de realisaties 2015 en dus niet het te bereiken structureel saldo 2016 als dusdanig als norm heeft gehanteerd (levert een verschil van 0,2 % bbp op). Dit verschil wordt doorgeschoven naar de volgende jaren.

In het kader van de begrotingscontrole en de opmaak van het stabiliteitsprogramma zullen de doelstellingen inzake structureel saldo voor dit en volgende jaren moeten bevestigd en/of herzien worden. Deze keuze komt de Regering toe, zich hiervoor baserend op het advies van de Hoge Raad van Financiën.

Tabel 3. Raming te leveren structurele inspanning

	Begrotingscontrole 2016		
	Raming ongewijzigd beleid	Doelstelling	Inspanning
Vorderingensaldo	-11.325		
Eenmalige maatregelen	-874		
Cyclische component	-2.264		
Correctie voor transferten	-125		
Structureel saldo	-8.062	-5.166	-2.897
Bijkomende uitgaven asiel			650
Inspanning gecorrigeerd			-2.247

Indien de regering de haar vooropgezette doelstelling van verbetering van het structureel saldo wil halen, zou er op basis van de gehanteerde doelstellingen een structurele inspanning van 2,9 miljard EUR noodzakelijk zijn. **Indien de uitgaven voor asiel geneutraliseerd worden, blijft dit beperkt tot 2,2 miljard EUR.**

Er moet benadrukt worden dat de inspanning van 2,2 miljard EUR volgens de gehanteerde cijfers zal toelaten om de vooropgezette verbetering van 0,6% te realiseren. Indien de regering er voor zou opteren om het in de Algemene toelichting voorziene niveau van het structureel saldo 2016 (-1,0% bbp) veilig te stellen dan loopt de te leveren inspanning op van 2,2 tot ongeveer 3,2 miljard EUR. Het komt de regering toe om over de doelstelling voor 2016 naar aanleiding van de begrotingscontrole te expliciteren.

In dit kader moet er ook verwezen worden naar de verklaring van de eurogroep van 07/03/2016 :

“Belgium - we note that Belgium, which was considered broadly compliant in the November assessment, is now at risk of non-compliance. According to the Commission winter forecast, the cumulated structural effort over 2015 and 2016 is projected to reach 0.5% of GDP, whereas 1.2% are recommended for an appropriate adjustment path towards the MTO. We further note that the expenditure benchmark also points to a significant deviation.

The high debt level remains a matter of concern. We note that, based on the winter forecast, Belgium is not projected to be compliant with the debt rule in 2015 and 2016.

In this context, we look forward to the Commission's forthcoming spring reassessment of Belgium's compliance with the preventive arm and the debt rule and we welcome the commitments of Belgium to implement the measures necessary in the context of the March budget control exercise to ensure that the 2016 budget will be compliant with the rules of the SGP.”

Raming van het saldo bij ongewijzigd beleid en te leveren inspanning

Tabel 4. Vorderingensaldo 2015 -2016

	In miljoenen EUR - En millions EUR				In % - En %	In % - En %		
	2015	2016	2016	Verschil - Différence (3) vs. (1)	Verschil - Différence (3) vs. (2)	Verschil - Différence (3) vs. (1)		Verschil - Différence (3) vs. (2)
	Mon. maart - Mon. mars (1)	Initieel - Initial (2)	Mon. maart - Mon. mars (3)					
Federale overheid	-9 650	-8 083	-10 858	-1 208	-2 775	- 12,5	- 34,3	Pouvoir fédéral
Sociale zekerheid	346	0	- 467	- 813	- 467	- 234,9	-411 776,1	Sécurité sociale
Entiteit I	-9 304	-8 083	-11 325	-2 021	-3 242	- 21,7	- 40,1	Entité I
% bbp								% PIB
Federale overheid	-2,4	-1,9	-2,6	-0,2	-0,6			Pouvoir fédéral
Sociale zekerheid	0,1	0,0	-0,1	-0,2	-0,1			Sécurité sociale
Entiteit I	-2,3	-1,9	-2,7	-0,4	-0,8			Entité I

Het vorderingensaldo van entiteit I wordt nu op -11,3 miljard EUR geraamd, hetzij een verslechtering met 3,2 miljard EUR ten opzichte van de initiële begroting. Deze komt voor 2,8 miljard EUR op rekening van de federale overheid en voor 0,5 op rekening van de sociale zekerheid.

De verslechtering met 3,2 miljard EUR is ruwweg al volgt te verklaren :

Federale overheid:

-1,6 miljard EUR fiscale ontvangsten eigen aan de federale overheid.

-0,5 miljard EUR bijkomende overdrachten aan gemeenschappen en gewesten in toepassing financieringswet.

+0,1 miljard EUR hogere niet-fiscale ontvangsten.

+0,1 miljard EUR lagere interestlasten.

-0,8 miljard EUR hogere primaire uitgaven (onder meer 300 miljoen EUR bijkomende provisie voor asiel en de herziening van de onderbenutting met 224 miljoen EUR).

-0,2 miljard EUR verslechtering overgangscorrecties door het wegvallen van de impact van een aantal bij de initiële begroting nog niet geventileerde maatregelen en de inschrijving van een betaling van 81,5 miljoen EUR aan de BLEU.

Sociale zekerheid:

+0,2 miljard EUR hogere ontvangsten (exclusief transferten van de federale overheid).

-0,5 miljard EUR hogere uitgaven voor prestaties.

-0,1 miljard EUR aanpassing ESR-correcties.

Tabel 5. Overzicht van nominaal en structureel saldo

	2015		2016		Verschil
Vorderingensaldo bij ongewijzigd beleid			-11.325	-2,7	
Te leveren inspanning			-2.247	-0,5	
Doelstelling / realisatie nominaal	-9.304	-2,3	-9.078	-2,2	
Eenmalige maatregelen	687	0,2	-874	-0,2	
Cyclische component	-2.076	-0,5	-2.264	-0,5	
Correctie voor transferten	-295	-0,1	-125	0,0	
Structureel saldo	-7.620	-1,9	-5.816	-1,4	-0,5
Bijkomende uitgaven asiel	-134	0,0	-650	-0,2	
Aangepast structureel saldo	-7.486	-1,8	-5.166	-1,2	-0,6

Het nominaal saldo bij ongewijzigd beleid van -11,3 miljard EUR wordt herleid tot -9,1 miljard EUR na het verrekenen van de 2,2 miljard EUR te nemen structurele maatregelen. Na correctie voor de impact van de eenmalige en de conjunctuurinvloed bekomt men een structureel saldo bij ongewijzigd beleid van -5,8 miljard EUR (-1,4 % bbp). Dit staat voor een verbetering van 0,5% bbp tov de geraamde realisaties 2015. Indien voor de berekening van de verbetering van het structureel saldo de bijkomende uitgaven voor asiel gecorrigeerd worden (de facto als eenmalig beschouwd) bekomt men een verbetering van 0,6%.

De belangrijkste gehanteerde hypothesen bij de actualisatie van de cijfers

De ramingen van een aantal belangrijke stromen (fiscale ontvangsten, sociale bijdragen, ...) zijn onder meer gebaseerd op de geraamde evolutie van de macro-economische aggregaten uit de economische begroting van 11/02/2016.

De bij de initiële begroting voorziene terugverdien- en substitutie-effecten worden in de hier gehanteerde raming niet meer als maatregel opgenomen. Hun effect is immers verwerkt in de economische begroting.

Bij de initiële begroting was er rekening gehouden met de impact van de door de regering besliste maatregelen. In deze oefening werd deze impact soms herhaald. Sommige maatregelen werden nog niet uitgevoerd waardoor de aanvankelijke geraamde impact hier (voorlopig) nog niet in rekening werd gebracht. Dit is onder meer het geval voor :

- de effecten van de optimalisatie (100 miljoen EUR);
- de nog niet gedefinieerde andere maatregelen met betrekking tot de sociale uitgaven (100 miljoen EUR, initieel opgenomen als ESR-correctie ten belope van 53 miljoen EUR bij de federale overheid en 47 miljoen EUR bij de sociale zekerheid);
- de impact van de maatregel inzake vastgoedbevak's (250 miljoen EUR);

Voor een aantal andere maatregelen werd de impact herhaald. Dit wordt in de desbetreffende hoofdstukken aangehaald.

In bepaalde gevallen werd de impact van een maatregel reeds opgenomen in de ramingen zonder dat er op dit ogenblik reeds een wetgevende of reglementaire basis is. Dit legt een bijkomend risico op de gehanteerde ramingen. Dit is onder meer het geval voor :

- de permanente regularisatie (voorzien rendement 250 miljoen EUR);
- Limitation des périodes assimilées (crédit-temps et interruption de carrière non motivés), Rendement pris en compte : 10 millions EUR (ONP) ;
- Limitation chômage économique, rendement pris en compte : 25 millions EUR (ONEm)
- E-commerce, rendement pris en compte : 27 millions EUR (ONSS et ONEm)

Voor wat de primaire uitgaven betreft werd er nog geen rekening gehouden met eventuele nieuwe initiatieven bovenop de besteding van de enveloppes voor terrorisme en asiel en migratie. Het gaat hier om een totaal bedrag van 159 miljoen EUR.

Voor wat de ramingen van de afdrachten aan gemeenschappen en gewesten betreft kon er nog geen rekening gehouden worden met eventuele actualisaties: van de bevolkingscijfers, de uitgaven A1/A3 voor ziekenhuisinvesteringen en vergoeding voor maximumfactuur.

De in de initiële begroting voorziene onderbenutting op de primaire uitgaven van 874 miljoen EUR werd in deze raming teruggebracht tot 650 miljoen EUR.

De globale begrotingsdoelstelling 2016 houdt rekening met een onderbenutting van 195 miljoen EUR. De herziene technische ramingen 2016 in vergelijking met de globale begrotingsdoelstelling 2016 (exclusief onderbenutting) geven een verslechtering van de situatie met 101 miljoen EUR. De regering heeft een task-force opgericht met als opdracht om die verslechtering van de situatie op een structurele wijze te compenseren met maatregelen. Met betrekking tot het begrotingsjaar 2016 kan men uitgaan van de hypothese dat de verslechtering met 101 miljoen EUR zal weggewerkt worden.

Er moet benadrukt worden dat er voor de PB gewesten gewerkt wordt met de volgens de financieringswet te betalen voorschotten. Strikt ESR-matig moet er gewerkt worden met de effectieve kohieren.

1.2 Cadre budgétaire européen et objectifs pour l'Entité I

Trajectoire vers le MTO

La Belgique est actuellement soumise au volet préventif du pacte de stabilité et de croissance (règlement européen n°1466/97). Ce qui signifie qu'elle doit réaliser une amélioration structurelle de plus de 0,5 % du PIB par an (soit 0,6 % par an) en vue d'atteindre son objectif à moyen terme (MTO), fixé à +0,75 % du PIB en termes structurels. En suivant cette trajectoire, l'État doit également veiller à ne pas dépasser un taux de croissance de référence pour les dépenses basé sur la croissance potentielle. Ce taux a été calculé à 0,0 % pour 2016 lors de l'évaluation par la Commission du projet de plan budgétaire 2016 en novembre 2015.

Réduction du taux d'endettement

Étant donné l'importance du taux d'endettement (106,1 % du PIB pour 2015 selon les prévisions d'hiver de février 2016 de la Commission européenne), la Belgique est également soumise au volet correctif du pacte de stabilité et de croissance (règlement n°1467/97). Des progrès suffisants doivent ainsi être réalisés dans la réduction du taux d'endettement.

Compte-tenu de la sortie de la procédure de déficit excessif en juin 2014, une période de transition de trois ans s'applique jusqu'en 2016. Durant cette période de transition, la Commission européenne vérifie qu'un ajustement linéaire structurel minimum (*minimum linear structural adjustment*, MLSA) est réalisé chaque année. En 2015, ce MLSA était fixé à 1,1 % du PIB. Il atteint désormais 1,9 % du PIB pour 2016.

Dans son rapport 126(3) du 27 février 2015, la Commission a considéré l'effort requis par le MLSA pour 2015 comme ni faisable, ni souhaitable (« *In view of these adverse cyclical circumstances, such high effort may be neither feasible nor desirable* »).

Le suivi de ce MLSA aurait dû permettre le respect du critère de la dette dès 2016, c'est-à-dire une réduction du taux d'endettement à raison d'un vingtième par an en moyenne sur trois années consécutives.

Le non-respect du critère de la dette entraîne en principe l'ouverture d'une procédure de déficit excessif.

Programme de stabilité

D'ici la fin du mois d'avril, la Belgique devra remettre son programme de stabilité 2016-2019. Dans ce programme de stabilité, il importera donc que la trajectoire fixée en application de l'accord de coopération du 13 décembre 2013 assure le respect du critère de la dette dès 2017 tout en réalisant une amélioration structurelle d'au moins 0,6 % du PIB par an. Il est cependant probable que le critère de la dette nécessite une amélioration structurelle annuelle plus importante.

1.3 Economische omgeving

Het Federaal Planbureau (FPB) heeft in februari 2016 nieuwe macro-economische parameters gepubliceerd. Deze dienen als basis voor de begrotingscontrole van de federale overheid en de gefedereerde entiteiten van maart 2016. Het FPB gaat nu uit van een economische groei van 1,2 % in 2016, wat iets lager is dan de groei van 1,4 % die in 2015 werd gerealiseerd. De inflatie zou in belangrijke mate toenemen en op jaarbasis 1,6 % bedragen terwijl in 2015 een inflatie van 0,6 % werd opgemeten volgens het nationaal indexcijfer der consumptieprijzen. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de belangrijkste macro-economische indicatoren voor België en een vergelijking met de septembervooruitzichten.

Tabel 6: Kerncijfers uit de economische begroting voor 2016 voor België

<i>Wijzigingspercentages in volume - tenzij anders vermeld</i>	September 2015		Februari 2016		Verschil Feb - Sept	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Consumptieve bestedingen van de particulieren	1,9	0,6	1,3	0,9	-0,6	0,3
Consumptieve bestedingen van de overheid	0,3	0,7	0,3	0,1	0,0	-0,6
Bruto vaste kapitaalvorming	2,7	-0,3	2,2	-0,2	-0,5	0,1
Totaal van de nationale bestedingen	1,9	0,5	1,6	0,5	-0,3	0,0
Uitvoer van goederen en diensten	3,4	4,2	3,5	4,1	0,1	-0,1
Invoer van goederen en diensten	4,2	3,3	3,9	3,3	-0,3	0,0
Netto-uitvoer (bijdrage tot de groei van het bbp)	-0,6	0,9	-0,3	0,7	0,3	-0,2
Bruto binnenlands product	1,2	1,3	1,4	1,2	0,2	-0,1
Deflator van het bbp	0,7	1,1	0,9	1,6	0,2	0,5
Nationaal indexcijfer der consumptieprijsen	0,4	1,2	0,6	1,4	0,2	0,2
Gezondheidsindex	0,9	1,2	1,0	1,6	0,1	0,4
Reëel beschikbaar inkomen van de particulieren	1,1	0,5	0,9	0,8	-0,2	0,3
Spaarquote van de particulieren (in % van het beschikbaar inkomen)	13,9	13,8	12,2	12,1	-1,7	-1,7
Binnenlandse werkgelegenheid (jaargemiddelde verandering, '000)	28,8	32,9	36,8	29,9	8,0	-3,0
Werkloosheidsgraad (Eurostatstandaard, jaargemiddelde)	8,5	8,3	8,3	7,9	-0,2	-0,4
Werkloosheidsgraad (standaard FPB)	11,9	11,6	11,9	11,7	0,0	0,1
Activiteitsgraad	72,8	73,0	72,7	72,7	-0,1	-0,3
Werkgelegenheidsgraad	64,2	64,6	64,1	64,2	-0,1	-0,4
Saldo lopende rekening (betalingsbalans, in % van het bbp)	3,7	4,4	0,6	2,1	-3,1	-2,3
Wisselkoers van de euro in dollar (aantal dollars voor 100 euro)	112,6	114,9	111,0	109,3	-1,6	-5,6
Wereldhandelsprijsen						
Goederen excl. energie (in euro)	9,7	-0,5	9,8	0,9	0,1	1,4
Energie (Brent-olieprijs: USD per barrel)	52,0	48,9	52,4	35,6	0,4	-13,3
Korte rente (Euribor, 3 maanden) (%)	0,0	0,0	0,0	-0,3	0,0	-0,3
Lange rente (OLO, 10 jaar) (%)	0,9	1,3	0,8	0,9	-0,1	-0,4

Groei

Het FPB verwacht nu bij de economische begroting van februari 2016 een lagere economische groei voor 2016 dan in september 2015. De Belgische economie zou slechts met 1,2 % groeien, terwijl in september nog uitgegaan werd van een groei van 1,3 %. Dit is vooral toe te schrijven aan een minder goede netto-uitvoer en een quasi-bevriezing van de overheidsbestedingen. De consumptieve bestedingen van de particulieren zouden daarentegen sterker groeien dan geraamd in september. Het bbp blijkt echter in 2015 wel meer te zijn gegroeid dan wat werd verwacht in september. Terwijl in september werd uitgegaan van een economische groei van 1,2 %, wordt de groei nu geraamd op 1,4 %.

Het consumentenvertrouwen is sinds het begin van 2016 opnieuw licht aan het afnemen, terwijl er in de laatste 3 maanden van 2015 een verbetering waar te nemen was. De afname in 2016 is

vooral te wijten aan een verslechtering van de verwachtingen over de economische situatie in België. Het consumentenvertrouwen blijft negatief en bevindt zich momenteel op het niveau van februari 2015. Ook het ondernemersvertrouwen nam in de eerste twee maanden van 2016 in belangrijke mate af. In januari was er verslechtering in de verwerkende nijverheid, de dienstensector en de handel en in februari was er een afbrokkeling van het vertrouwen van de bedrijfsleiders in de bouwsector en opnieuw in de verwerkende nijverheid.

Inflatie

De inflatie in de economische begroting van februari 2016 is hoger dan geschat in september, zowel voor 2015 als voor 2016. Voor het jaar 2015 is een belangrijk element bij deze evolutie het optrekken van de inschrijvingsgelden van de universiteiten en hogescholen, waardoor er in het vierde kwartaal van 2015 een toename van de onderliggende inflatie is geweest. Voor het jaar 2016 is er de verhoging van accijnzen op diesel en alcohol vanaf november 2015, een bijkomende heffing op elektriciteit vanaf maart 2016, het afschaffen van gratis kWh voor Vlaamse gezinnen vanaf mei 2016 en de verhoging van de btw naar 21 % voor elektriciteit. Door deze verhogingen wordt de belangrijke daling van de olieprijsen in zowel 2015 als 2016 meer dan gecompenseerd.

Hierdoor wordt de gezondheidsindex opwaarts gestuwd, aangezien die niet beïnvloed wordt door het prijsverloop van benzine en diesel. De toename van de gezondheidsindex zou in 2016 1,6 % bedragen, terwijl in september nog werd uitgegaan van een toename van 1,2 %.

Volgens de economische begroting zou de volgende overschrijding van de spilindex plaatsvinden in juli 2016. In de meest recente inflatievooruitzichten van 1 maart 2016 wordt deze prognose bevestigd.

Arbeidsmarkt

In 2016 worden 29.900 nieuwe jobs verwacht. Ook in 2015 was er al een toename van het aantal jobs (+36.800). De werkgelegenheid wordt gunstig beïnvloed door de bijkomende maatregelen ter beperking van de arbeidskosten. Hierdoor zou de werkloosheid afnemen, van 8,3 % in 2015 tot 7,9 % in 2016 (Eurostatstandaard). De werkgelegenheidsgraad zou lichtjes toenemen van 64,1 % in 2015 tot 64,2 % in 2016. De activiteitsgraad blijft echter hetzelfde, terwijl in september nog een toename van de activiteitsgraad werd verwacht. Dit is een gevolg van de grote toestroom van vluchtelingen die typisch een lage activiteitsgraad hebben. Volgens het administratief concept van het FPB zou de werkloosheid afnemen van 11,9 % in 2015 tot 11,7 % in 2016.

1.4 Elementen gebruikt voor de berekening van het structureel saldo

De voorbije jaren is het structureel saldo als begrotingsmaatstaf steeds belangrijker geworden. Zowel in de Europese als in de Belgische regelgeving is deze maatstaf een cruciale en centrale indicator geworden, aangezien hiermee de gezondheid van de overheidsfinanciën kan worden nagegaan zonder dat deze vertekend wordt door conjuncturele of eenmalige factoren. Door begrotingsdoelstellingen in structurele termen uit te drukken kan een overheid overschotten opbouwen in tijden van hoogconjunctuur en in tijden van laagconjunctuur in het rood gaan en bijvoorbeeld toch nog noodzakelijke uitgaven doen.

Voor de berekening van de structurele begrotingssaldi van de lidstaten baseert de Europese Commissie zich op de raming van het cyclisch-gecorrigeerd saldo, dat zij vervolgens aanpast met de niet-recurrente verrichtingen. Formeel kan dit worden weergegeven als:

Structureel saldo = [Werkelijk vorderingensaldo] – [Cyclische component van de begroting] – [Eenmalige en tijdelijke maatregelen]

De berekening van de cyclische component van de begroting wordt uitgelegd in Mourre, Astarita, Princen, ‘Adjusting the budget balance for the business cycle. The EU methodology’, in European Economy, Economic Papers, n° 536. De ramingsmethode van de cyclische component van de begroting en dus van het cyclisch gecorrigeerd saldo is afkomstig van de Output gap Working Group (OGWG), een werkgroep die deel uitmaakt van het Europees Comité voor de

Economische Politiek (CEP). Die werkgroep staat onder meer in voor de regelmatige opvolging van de berekeningsmethode van het structureel saldo en van het potentieel bbp, dat nodig is om de cyclische component te berekenen en voor de actualisaties van de parameters voor de raming van het structureel saldo.

Omdat de Europese methodologie als de referentie wordt beschouwd in het Samenwerkingsakkoord van 13 december 2013, gebruikt ook de Hoge Raad van Financiën deze methodologie voor de verdeling van de cyclische component over de entiteiten in haar advies voor het traject in het kader van stabiliteitsprogramma. Daarom wordt ook in voorliggende nota deze methodologie aangehouden voor de bepaling van de cyclische component en het structureel saldo van entiteit I.

De cyclische component van de begroting

De elasticiteitscoëfficiënt van de output gap die de Hoge Raad van Financiën gebruikt is dezelfde als degene die de Europese Commissie hanteert voor België, namelijk 0,605. Dit betekent dat een output gap van -1 % bbp een budgettaire weerslag heeft van 0,605 % bbp voor de gezamenlijke overheid. Deze elasticiteitscoëfficiënt is gebaseerd op een aparte inschatting van de elasticiteiten van de ontvangsten en de uitgaven.

Voor Entiteit I is de gebruikte elasticiteit vanaf 2015, namelijk na het in werking treden van de zesde staatshervorming, 0,408. Dit betekent dat Entiteit I een aandeel heeft van 67,4 % in de totale cyclische component van de begroting. Dit is een berekening die gemaakt werd door de Hoge Raad van Financiën en die gebaseerd is op de methodologie van de Europese Commissie met betrekking tot begrotingselasticiteiten. Hiervoor heeft de Hoge Raad van Financiën een inschatting gemaakt van de elasticiteiten van zowel de ontvangsten als de uitgaven van de verschillende entiteiten, met inbegrip van wijzigingen als gevolg van de bevoegdheidsoverdrachten van de zesde staatshervorming. De werkwijze van de HRF is uitgelegd in hun advies voor het traject van het stabiliteitsprogramma 2015-2018 van maart 2015. De federale regering heeft de cijfers van de HRF voor wat betreft de cyclische component overgenomen bij het opstellen van stabiliteitsprogramma 2015-2018. Ook in voorliggende nota wordt deze hypothese aangehouden.

De output gap die wordt gebruikt is de output gap zoals berekend door het Federaal Planbureau bij de economische begroting. Het niveau van de output gap wijkt af van deze gehanteerd door de Europese Commissie.

Tabel 7: Groei van het bbp en potentieel bbp en output gap voor de projectieperiode

in % bbp	2014	2015	2016
Groei reëel bbp	1,35	1,37	1,17
Groei potentieel bbp	1,09	1,14	1,25
Output gap (% van het potentieel bbp)	-1,47	-1,24	-1,32
Elasticiteit m.b.t. output gap Entiteit I	0,46	0,41	0,41
Cyclische component Entiteit I	-0,67	-0,51	-0,54

Correctie voor transferten

Naast deze cyclische component heeft de HRF een bijkomende correctie toegepast bij de bepaling van het traject voor respectievelijk entiteit I en entiteit II. Deze correctie, die de ‘correctie overdrachten’ wordt genoemd, betreft een bijkomende correctie om rekening te houden met de impact van de economische cyclus op de fiscale overdrachten die volgen uit de Bijzondere Financieringswet en bepaalde andere overdrachten welke eveneens systematisch gekoppeld zijn aan de groei. De gevolgde benadering en berekening van deze component worden behandeld vanaf p. 100 van het Advies ‘Begrotingstraject ter voorbereiding van het Stabiliteitsprogramma 2015-2018’ van de Afdeling Financieringsbehoeften van de Hoge Raad van Financiën. De Hoge Raad zelf heeft geen geactualiseerde cijfers gepubliceerd. Voor de opmaak van dit verslag werd de door de Hoge Raad van Financiën berekende elasticiteit aangehouden, maar werd de output gap genomen zoals berekend door het Federaal Planbureau in februari.

Tabel 8: Correctie voor transferten

	2014	2015	2016
Cijfers HRF (stabiliteitsprogramma)	-162	-363	-108
Begrotingsopmaak 2016	-232	-333	-126
Actualisatie 2016	-220	-295	-125

Deze bijkomende correctie is neutraal op het vlak van de gezamenlijke overheid, maar heeft wel invloed op het structureel saldo van de verschillende entiteiten afzonderlijk.

Impact eenmalige

Tot slot dienen nog de eenmalige maatregelen bepaald te worden om tot het structureel saldo te komen. Onderstaande tabel geeft een overzicht.

De tabel geeft een overzicht van de eenmalige maatregelen in aanmerking genomen voor de berekening van het structureel saldo, zowel bij de initiële begroting als bij de hier doorgevoerde actualisatie (ter informatie worden ook de cijfers voor entiteit II meegegeven).

Zoals in de synthese reeds aangegeven werden ten opzichte van de initiële begroting niet enkel een aantal cijfers herhaald, maar werd de definitie van eenmalige in de mate van het mogelijk ook getoetst aan de methodologie van de Europese Commissie. Deze methodologie werd meer uitgebreid toegelicht in het in december gepubliceerd Report on Public Finances in EMU 2015.

Tabel 9: Overzicht impact eenmalige maatregelen

Overzicht eenmalige MC maart 2016	Initieel BO 2016		Regering model EC	
	2015	2016	2015	2016
Regularisatie belastingen			244	0
Effecten staatshervorming op fiscale uitgaven	-178		-157	0
Vertraging eigen middelen EU	203	-376	0	-376
Terugbetaling touroperators	150		0	150
Anticipatieve heffing pensioensparen	355	355	198	198
Verkoop UMTS-licenties (hernieuwing)	200		200	0
Ritme kohieren personenbelasting	200		316	-316
Ritme kohieren vennootschapsbelasting	150		286	0
Eenmalig effect doorstortingen	-331	-339	-292	-299
Liquidatiereserves	236	236	298	298
Terugbetaling taks op beleggingsfondsen	-168		-168	0
Boete mededinging grootdistributie	174		0	0
Terugbetaling arrest Tate & Lyle	-100		-100	0
Veiligheidsprovisie	-200		0	0
Gerechtelijke beslissingen			0	-98
BTW (uitzonderlijke terugbetaling)	-249		0	0
veiligheidsprovisie		-94	0	0
asiel	-134	-350	0	0
eenmalig effect taks shift (2)		-361	0	-307
eenmalig effect taks shift (1) forfaitaire bedrijfslasten	-148	-172	-139	-124
totaal fed	160	-1101	687	-874
asiel vlaanderen		-121		
Effecten staatshervorming op fiscale uitgaven	178		157	0
Eenmalig effect doorstortingen	331	339	292	299
eenmalig effect taks shift (2)		281		231
eenmalig effect taks shift (1) forfaitaire bedrijfslasten	117	117	108	96
totaal g en g	626	616	557	626
eenmalig effect taks shift (2)		80		76
eenmalig effect taks shift (1) forfaitaire bedrijfslasten	31,5	55	31	27
totaal lo	32	135	31	103
totaal entiteit II	658	751	588	729
totaal gezamenlijke overheid	818	-350	1275	-145

De belangrijkste wijzigingen hebben betrekking op :

- Het beschouwen van de opbrengsten van de regularisatie bis en ter als eenmalig.
- Het afstemmen op meer recente ramingen van de eenmalige impact van de anticipatieve heffing op het pensioensparen, wijzigingen in het ritme kohieren vennootschapsbelasting en personenbelasting, liquidatiereserves.
- Het beschouwen van de door de grootdistributeurs betaalde boete als niet-eenmalig.
- De verschuiving van de verwachte afhandeling van het juridisch geschil met de tour-operators naar 2016.
- Het niet meer beschouwen als een eenmalige uitgave van de veiligheidsprovisie.
- De andere behandeling van de bijkomende uitgaven voor asiel.

Een aantal correcties worden zowel ingeschreven op het niveau van entiteit I als van entiteit II, maar dan met een wisselend teken, zodat ze op het niveau van de gezamenlijke overheid geneutraliseerd worden. Dit is onder meer het geval voor de eenmalige effecten van de taks shift, waarvan de gegevens ten opzichte van de begrotingscontrole geactualiseerd werden.

De Bijzondere Financieringswet stelt dat voor de periode 2015-2017 - in afwachting van de bepaling van de definitieve autonomiefactor bij KB - een voorlopige autonomiefactor van 25,99% moet worden toegepast. Evenwel kan op basis van de nieuwe ramingen inzake de belasting Staat die definitieve autonomiefactor voorlopig geraamd worden op 25,34%. Dit verschil in autonomiefactor zal in 2018 conform de BFW aanleiding geven tot een correctie.

Concreet zal op basis van de voorlopige ramingen een bedrag van 899 miljoen EUR in 2018 gecorrigeerd worden ten voordele van de federale overheid (en ten nadele van de gewesten): 292 miljoen EUR voor de correctie mbt 2015, 299 miljoen EUR mbt de correctie 2016 en 308 miljoen EUR mbt de correctie 2017. Voormelde correcties worden bij de bepaling van het structureel saldo elk als een one-shot beschouwd voor desbetreffende begrotingsjaren.

2 ENTITEIT I

2.1 Federale overheid

2.1.1 Synthese raming van het vorderingensaldo

Tabel 10: Synthese raming van het vorderingensaldo

	In miljoen EUR -					In % -	In % -	
	En millions EUR					En %	En %	
	2015 Mon. maart -	2016 Initieel -	2016 Mon. maart -	Vershil -	Vershil -	Vershil -	Vershil -	
Mon. mars (1)	Initial (2)	Mon. mars (3)	Différence (3) vs. (1)	Différence (3) vs. (2)	Différence (3) vs. (1)	Différence (3) vs. (2)		
Fiscale ontvangsten	106 458	110 742	109 351	2 893	-1 392	2,7	-1,3	Recettes fiscales
Fiscale overdrachten (-)	-54 932	-55 295	-55 836	-904	-541	-1,6	-1,0	Transferts fiscaux (-)
Fiscale middelen	51 526	55 448	53 515	1 988	-1 933	3,9	-3,5	Moyens fiscaux
Niet-fiscale middelen	4 429	3 991	4 121	-307	131	-6,9	3,3	Moyens non-fiscaux
Middelen	55 955	59 438	57 636	1 681	-1 802	3,0	-3,0	Recettes Voies et Moyens
Interestlasten (-)	-10 741	-10 374	-10 248	493	126	4,6	1,2	Charges d'intérêts (-)
Primaire uitgaven departementen (-)	-52 825	-54 459	-55 333	-2 508	-875	-4,7	-1,6	Dépenses primaires des départements (-)
Uitgave vrijstellingen BV (-)	-3 119	-2 963	-2 950	170	14	5,4	0,5	Dép. dispenses précompte pr. (-)
Primair saldo instellingen	1 049	110	74	-975	-37	-93,0	-33,2	Solde primaire organismes
Onverdeelde overgangscorrecties	33	165	-37	-69	-201	-211,3	-122,2	Corrections de passage non ventilé
Vorderingensaldo federale overheid	-9 650	-8 083	-10 858	-1 208	-2 775	-12,5	-34,3	Solde de financement pouvoir fédéral
% bbp	-2,4	-1,9	-2,6	-0,2	-0,6	-9,5	-33,3	% PIB

Verder in dit hoofdstuk worden meer in detail de belangrijkste lijnen uit bovenstaande tabel besproken.

Het vorderingensaldo van de federale overheid wordt voor 2015 geraamd op -9.650 miljoen EUR (2,4% van het bbp). In de initiële begroting was voor 2016 uitgegaan van een vorderingensaldo van -8.083 miljoen EUR (-1,9% van het bbp). Dit zou op basis van de hier gehanteerde ramingen oplopen tot -10.858 miljoen EUR (-2,6% van het bbp).

De lijn primaire uitgaven bevat niet enkel de op de uitgavenbegroting aangerekende primaire uitgaven, maar ook de op de primaire uitgaven aan te rekenen ESR-correcties (BNI-bijdrage, investeringen defensie, primaire uitgaven rijksschuldbegroting, code-8 verrichtingen).

De interestlasten en fiscale ontvangsten worden rechtstreeks in ESR-termen geraamd.

In de lijn niet-fiscale ontvangsten werden eveneens de ESR-correcties verwerkt (code-8 verrichtingen, UMTS-licenties, verkopen defensie, ...).

De verrekening van de vrijstellingen bedrijfsvoorheffing wordt op een afzonderlijke lijn hernomen. In het ESR worden deze gezien als een uitgave en beïnvloeden ze dus niet de fiscale ontvangsten.

In de berekening van het ESR-saldo moet ook rekening gehouden worden met het saldo van de te consolideren instellingen openbaar nut.

De onverdeelde overgangscorrecties worden met een 201 miljoen EUR negatief aangepast.

Dit is onder meer toe te schrijven aan het (voorlopig) op nul zetten van de in de initiële begroting voorziene opbrengst :

- van de redesign (100 miljoen EUR) ;
- nog te definiëren maatregelen in de sociale uitgaven (aandeel opgenomen in de primaire uitgaven 57 miljoen EUR).

Daarnaast was er in de initiële begroting ook rekening gehouden met een nog niet-verdeelde aanwending van het substitutie-effect ten belope van 37 miljoen EUR. Deze correctie wordt nu op nul gezet. De impact van de verhoging van het leefloon is verwerkt in de primaire uitgaven (POD maatschappelijke integratie). Het bedrag voor de verhoging van de laagste pensioenen (beslissing ministerraad van 26/2/2016) werd als ESR-correctie bij de sociale zekerheid ingeschreven voor een bedrag van 25 miljoen EUR.

Naar aanleiding van de begrotingscontrole werd er rekening gehouden met een betaling aan de BLEU ten belope van 81,5 miljoen EUR. Initieel was hiervoor niets voorzien.

2.1.2 Fiscale ontvangsten

Ramingsmethode

Op één correctie na werden de fiscale ESR-ontvangsten overgenomen zoals aangeleverd door de Studiedienst van de FOD Financiën⁴. Deze correctie heeft betrekking op de aanrekening van de voor de gewesten geïnde diverse boetes inzake indirecte belastingen (in hoofdzaak verkeersboetes). De in de tabellen van Financiën voorziene inningen voor rekening van de

⁴ Zie nota SED/CV-TL/2016/064 van 1 maart 2016 van de Studiedienst van de FOD Financiën.

gewesten (165 miljoen EUR voor 2015 en 272 miljoen EUR voor 2016) werden aangepast omdat in ESR steeds rekening moet gehouden worden met een belasting op jaarbasis. Na aanpassing krijgt men in beide jaren een bedrag van 218 miljoen EUR. Deze aanpassing is neutraal voor de totale ontvangsten maar beïnvloedt uiteraard de rijksmiddelen in ESR.

De raming van de fiscale ontvangsten door de Studiedienst van Financiën gebeurt grotendeels rechtstreeks in ESR-termen. Zoals gebruikelijk worden de belangrijkste belastingcategorieën geraamd op basis van de cijfers van het voorgaande jaar, door de parameters afkomstig van de economische begroting hierop toe te passen.

Terwijl de initieel begrote cijfers voor 2016 nog berekend waren op basis van de ramingen 2015 waarbij voor de meeste rubrieken de eerste 7 maanden in kastermen gekend waren en een economische begroting van september 2015 aangevuld met de conclaafmaatregelen, zijn de cijfers hier gebaseerd op bijna definitieve ESR-cijfers voor 2015 en de economische begroting van februari 2016. Voor de ESR-cijfers 2015 rest er nu nog enige onzekerheid over de kohieren en successierechten gezien voor die categorieën nog ontvangsten tot en met februari 2016 aan 2015 moeten worden toegerekend en er voor februari 2016 nog geen realisaties beschikbaar waren.

Op het niveau van het totaal valt de hier voor 2015 gehanteerde raming een 244 miljoen EUR lager uit dan deze die als basis gebruikt werd voor de raming van de initiële begroting 2016, er zijn natuurlijk wel variaties op het niveau van de individuele belastingcategorieën.

De impact van gewijzigde parameters van de economische begroting op de raming van de totale belastingontvangsten is ondanks de lagere bbp-groei (1,2 % i.p.v. 1,3 %) vrij gunstig. De groei van het inkomen van de particulieren bedraagt 1,7 % i.p.v. 1,6 %, de belastbare macro-economische basis voor de vennootschappen groeit met 8,5 % i.p.v. met 7,5 % en die van de btw groeit met 2,2 % i.p.v. 1,7 %. De onderstaande tabel geeft de prognoses uit de economische begroting weer van de evolutie voor de voornaamste macro-economische aggregaten die gehanteerd worden als verklarende variabelen voor de grondslag van de belangrijkste belastingcategorieën.

Tabel 11: Macro-economische aggregaten voor de raming van de fiscale ontvangsten

Impôt	Variables	BE sept. 2015	BE février 2016
IPP	Revenu global des particuliers	1,6%	1,7%
	Dont croissance réelle	1,2%	1,1%
	Dont inflation	0,4%	0,6%
ISoc	Base macroéconomique	7,5%	8,5%
	Profitabilité	4,4%	5,3%
TVA	Base macroéconomique	1,7%	2,2%
Accises	Croissance réelle consommation privée	0,6%	0,9%
	Part du diesel et du tabac	-1,0%	-1,4%

Bij het bepalen van de bijkomende impact van de maatregelen moet er rekening mee worden gehouden dat terugverdieneffecten en substitutie-effecten nu verrekend zijn in de economische begroting en dus niet meer als maatregel moeten opgenomen worden. De impact van een aantal maatregelen werd bovendien herraamd. Er werden ook maatregelen toegevoegd (verlaging btw op schoolgebouwen, impact -100 miljoen EUR) en geschrapt (hervorming van het reglementair kader van vastgoedbevaks, dus 250 miljoen EUR minderontvangsten).

Volgende tabel toont de berekening van de belastingcategorieën die volgens de macro-economische methode worden geraamd:

Tabel 12: Macro-economische raming van de belangrijkste belastingontvangsten

MACRO-ECONOMISCHE RAMING VAN DE LOPENDE FISCALE ONTVANGSTEN (In miljoen EUR, tenzij anders vermeld)	2014	2015	2016	ESTIMATION MACROECONOMIQUE DES RECETTES FISCALES COURANTES (En millions EUR, sauf mention contraire)
	Verwezen- lijkingen - Réalizations	Verwezen- lijkingen - Réalizations "t1"	Verwachte ontvangsten - Recettes prévues	
1. Personenbelasting "ESR"				1. Impôt des personnes physiques "SEC"
1.1. Globale PB-opbrengst, aanslagjaar t+1				1.1 Produit global IPP, exercice t+1
Nominale toename van het globaal inkomen	1,0 %	1,4 %	1,7 %	Croissance nominale du revenu global
Inflatie voorgaand jaar (t-1)	1,1 %	0,3 %	0,6 %	Inflation décalée d'un an (t-1)
Reële groeivoet	-0,1 %	1,1 %	1,1 %	Taux de croissance réelle
Groei globale PB-opbrengst, excl. maatregelen en verschuivingen	1,0 %	1,8 %	2,1 %	Croissance du produit global IPP, hors mesures et glissements
Globale PB-opbrengst bij lopende wetgeving	40 866,4	41 298,0	40 317,5	Produit global IPP à législation courante
Idem groeivoet		1,1 %	-2,5 %	Idem taux de croissance
Bijkomende weerslag van de maatregelen (excl. indexering)	188,4	- 322,6	-1 892,7	Incidences complémentaires des mesures (hors indexation)
Globale PB-opbrengst bij wetgeving t-1	40 678,1	41 620,6	42 210,2	Produit global IPP à législation de t-1
1.2 Bedrijfsvoorheffing "ESR"				1.2 Précompte professionnel "SEC"
Nominale loonstijging	1,2 %	0,9 %	1,6 %	Croissance nominale des salaires
Nominale groei van de sociale uitkeringen	1,1 %	2,1 %	1,6 %	Croissance nominale des allocations sociales
Inflatie voorgaand jaar (t-1)	1,1 %	0,3 %	0,6 %	Inflation décalée d'un an (t-1)
Reële groei van de reële lonen	0,1 %	0,6 %	1,0 %	Croissance réelle des salaires réels
Reële groei van de uitkeringen	0,0 %	1,8 %	1,0 %	Croissance réelle des allocations
Groei bedrijfsvoorheffing, excl. maatregelen en verschuivingen		2,3 %	2,3 %	Croissance du précompte professionnel, hors mesures et glissements
Bedrijfsvoorheffing "ESR" bij lopende wetgeving	46 178,3	46 247,1	45 599,6	Pr P "SEC" à législation courante
		0,1 %	-1,4 %	
Maatregelen (excl. indexering van de belastingsschalen en vrijstellingen)	-38,0	-442,9	-1718,5	Mesures (hors indexation des barèmes fiscaux et hors dispenses)
Bedrijfsvoorheffing "ESR" bij wetgeving t-1	46 216,3	46 690,0	47 318,2	Pr P "SEC" à législation de t-1
	0,0	1,0%	1,3%	
1.3 Voorafbetalingen personenbelasting				1.3 Versements anticipés personnes physiques
Voorafbetalingen bij lopende wetgeving	1 503,7	1 562,1	1 602,2	Versements anticipés à législation courante
Bijkomende weerslag van de maatregelen (excl. indexering)		50,0	0,0	Incidences complémentaires des mesures (hors indexation)
Voorafbetalingen personenbelasting bij wetgeving t-1	1 503,7	1 512,1	1 602,2	Versements anticipés personnes physiques à législation de t-1
1.4 Kohieren PB "ESR"				1.4 Rôles IPP "SEC"
Saldo vastgestelde rechten bij wetgeving t-1	-7 041,9	-6 581,6	-6 710,1	Solde des droits constatés à législation t-1
Inachtneming van de vorige aanslagjaren en van de niet-geïnde rechten	-5 393,2	-5 040,7	-5 139,1	Prise en compte des exercices antérieurs et des droits non perçus
Kohieren PB bij wetgeving t-1	-4 504,7	-4 868,9	-5 506,4	Rôles IPP à législation de t-1
Bijkomende weerslag van de maatregelen (excl. indexering), vorig aanslagjaar			117,9	Incidences complémentaires des mesures (hors indexation), ex antérieur
Bijkomende weerslag van de maatregelen (excl. indexering), lopend aanslagjaar			43,0	Incidences complémentaires des mesures (hors indexation), ex en cours
Bijkomende weerslag van de maatregelen excl. globale opbrengst			0,0	Incidences complémentaires des mesures hors produit global
Verschuivingen en diverse factoren				Glissements et facteurs divers
Kohieren PB bij lopende wetgeving	-4 480,9	-4 830,7	-5 345,5	Rôles IPP à législation courante
2. Vennootschapsbelasting "ESR"				2. Impôt des sociétés "SEC"
<i>Verklarende variabelen</i>				<i>Variables explicatives</i>
Primair inkomen van de vennootschappen	62 902,4	68 566,9	74 422,4	Revenu primaire des sociétés
Groeivoet	3,4 %	9,0 %	8,5 %	Taux de croissance
Winstgevendheid	0,330	0,350	0,369	Profitabilité
Groeivoet	1,0 %	6,2 %	5,3 %	Taux de croissance
Groei van de ontvangsten bij ongewijzigde wetgeving	1,4 %	0,9 %	2,9 %	Croissance des recettes à législation constante
<i>Maatregelen en verschuivingen</i>				<i>Mesures et glissements</i>
Bijkomende weerslag maatregelen			227,4	Incidences complémentaires des mesures
Verschuivingen en diverse factoren "t-1"			-286,0	Glissements et facteurs divers "t-1"
Verschuivingen en diverse factoren "t"			-98,0	Glissements et facteurs divers "t"
Ontvangsten VenB "ESR"	12 148,2	13 526,5	13 759,1	Recettes d'I.Soc "SEC"
Verwachte groei van de ontvangsten	0,0	11,3 %	1,7 %	Croissance prévue des recettes
<i>Waarvan</i>				<i>Dont</i>
Voorafbetalingen vennootschappen		8 533,3	8 823,9	Versements anticipés sociétés
Kohieren vennootschappen		4539,2	4468,0	Rôles sociétés
Roerende voorheffing vennootschappen		453,9	467,3	Précompte mobilier sociétés
3. Btw "ESR"				3. TVA "SEC"
<i>Verklarende variabelen</i>				<i>Variables explicatives</i>
Macro-economische grondslag	253 528,0	257 896,0	263 704,0	Base macro-économique
Uitvoer jaar "t" en eerste kwartaal "t+1"	420 706,0	428 304,0	441 604,7	Exportations année "t" et 1er trimestre "t+1"
Uitvoer 4e kwartaal "t-1" tot en met 3e kwartaal "t"	334 187,0	339 811,0	347 617,0	Exportations du 4ème trim. "t-1" au 3ème trimestre "t"
<i>Idem, groeivoet</i>				<i>Idem, taux de croissance</i>
Macro-economische grondslag	1,5 %	1,7 %	2,3 %	Base macro-économique
Uitvoer jaar "t" en eerste kwartaal "t+1"	3,6 %	1,8 %	3,1 %	Exportations année "t" et 1er trimestre "t+1"
Uitvoer 4e kwartaal "t-1" tot en met 3e kwartaal "t"	4,5 %	1,7 %	2,3 %	Exportations du 4ème trim. "t-1" au 3ème trimestre "t"
<i>Groei van de ontvangsten, excl. maatregelen en verschuivingen</i>				<i>Croissance des recettes, hors mesures et glissements</i>
<i>Maatregelen en verschuivingen</i>				<i>Mesures et glissements</i>
Bijkomende weerslag maatregelen			1120,0	Incidences complémentaires des mesures
Verschuivingen en diverse factoren "t-1"				Glissements et facteurs divers "t-1"
Verschuivingen en diverse factoren "t"			150,0	Glissements et facteurs divers "t"
Ontvangsten btw	27 510,4	27 576,9	29 707,7	Recettes de TVA
Verwachte groei van de ontvangsten		0,24 %	7,73 %	Croissance prévue des recettes
4. Accijnzen "ESR"				4. Accises "SEC"
<i>Verklarende variabelen</i>				<i>Variables explicatives</i>
Gezinsconsumptie tegen constante prijzen (groei)	0,6 %	1,2 %	0,9 %	Consommation privée à prix constants (croissance)
Aandeel van tabak en diesel in gezinsconsumptie (groei)	-0,3 %	-2,7 %	-1,4 %	Part du tabac et du diesel dans la consommation privée (croissance)
<i>Groei van de ontvangsten, excl. maatregelen en verschuivingen</i>				<i>Croissance des recettes, hors mesures et glissements</i>
<i>Maatregelen en verschuivingen</i>				<i>Mesures et glissements</i>
Bijkomende weerslag van de maatregelen			502,9	Incidences complémentaires des mesures
Verschuivingen en diverse factoren "t-1"				Glissements et facteurs divers t-1
Verschuivingen en diverse factoren "t"				Glissements et facteurs divers t
Ontvangsten accijnzen	7 880,2	8 260,4	8 753,2	Recettes d'accises
Verwachte groei van de ontvangsten	3,68%	4,82 %	5,97 %	Croissance prévue des recettes

"t1" rôles sociétés/personnes physiques: estimation pour février 2016

Resultaten in ESR-termen:

De raming voor de totale fiscale ESR-ontvangsten voor 2016 bedraagt 109 351 miljoen EUR en ligt daarmee 1 392 miljoen EUR lager dan bij de initiële begroting. Ten opzichte van 2015 betekent dit een stijging van 2 893 miljoen EUR (of 2,7%).

Wanneer de belastingen geheel geïnd voor derden worden uitgesloten bedraagt het verschil ten opzichte van de initiële begroting zelfs 1 613 miljoen EUR t.o.v. wat initieel begroot was.

Tabel 13: De fiscale ontvangsten in ESR-termen

	In miljoen EUR					In %	In %	
	-					-	-	
	En millions EUR					En %	En %	
	2015 Mon. maart -	2016 Initieel -	2016 Mon. maart -	Verskil -	Verskil -	Verskil -	Verskil -	
Mon. mars (1)	Initial (2)	Mon. mars (3)	Différence (3) vs. (1)	Différence (3) vs. (2)	Différence (3) vs. (1)	Différence (3) vs. (2)		
Roerende voorheffing	4 462	5 354	5 270	807	- 84	18,1	- 1,6	Précompte mobilier
dividenden	2 478	2 988	2 916	438	- 72	17,7	- 2,4	dividendes
andere	2 198	2 486	2 456	258	- 29	11,7	- 1,2	autres
kohieren	- 237	- 120	- 102	134	17	56,8	14,3	rôles
woonstaatheffing	23	0	0	- 23	0			prélèvement État de résidence
Bijdrage op hoge vermogensinkomens	0	0	0	0	0			Cotisation sur les hauts revenus du patrimoine
Werknemersparticipatie	19	24	20	1	- 4	3,5	- 16,9	Participation des travailleurs
Voorafbetalingen	10 095	11 512	10 426	331	- 1 086	3,3	- 9,4	Versements anticipés
Kohieren	26	- 773	- 724	- 750	49	- 2 934,3	6,3	Rôles
vennootschappen	4 539	4 208	4 468	- 71	260	- 1,6	6,2	sociétés
natuurlijke personen	- 4 831	- 5 218	- 5 346	- 515	- 127	- 10,7	- 2,4	personnes physiques
belasting der niet-inwoners	317	237	153	- 164	- 84	- 51,6	- 35,2	impôt des non-résidents
Bedrijfsvoorheffing	46 247	45 890	45 600	- 647	- 290	- 1,4	- 0,6	Précompte professionnel
bron	45 856	45 498	45 204	- 652	- 294	- 1,4	- 0,6	source
kohieren	391	392	396	4	4	1,1	0,9	rôles
Niet-geregionaliseerde diversen	320	331	346	25	15	7,9	4,5	Divers non régionaux
Directe belastingen	61 170	62 338	60 937	- 233	- 1 401	- 0,4	- 2,2	Impôts directs
Accijnzen	8 260	8 719	8 753	493	34	6,0	0,4	Accises
Btw	29 699	32 195	31 939	2 240	- 256	7,5	- 0,8	TVA
zuivere	27 577	29 819	29 708	2 131	- 111	7,7	- 0,4	pure
diverse rechten en taken	2 122	2 376	2 231	109	- 145	5,1	6,1	droits et taxes divers
Niet-geregionaliseerde registratierechten	137	134	147	11	14	7,9	10,4	Droits d'enregistrement non régionaux
Niet-geregionaliseerde diversen en boeten	1 122	1 175	1 170	48	- 5	4,3	- 0,4	Divers et amendes non régionaux
Regularisatie	78	250	250	172	0	222,3	0,0	Regularisation
Totaal excl. belastingen geheel geïnd voor derden	100 466	104 810	103 197	2 731	- 1 613	2,7	- 1,5	Total, impôts entièrement encaissés pour des tiers exclus
<u>Belastingen geheel geïnd voor derden</u>								<u>Impôts entièrement encaissés pour des tiers</u>
Gewestelijke belastingen	3 576	3 607	3 719	142	111	4,0	3,1	Impôts régionaux
Verkeersbelasting	135	142	141	6	- 1	4,5	- 0,7	Taxe de circulation
Belasting op inverkeerstelling	45	48	48	2	0	5,1	0,2	Taxe de mise en circulation
Eurovignet	55	68	58	2	- 11	4,3	- 15,4	Eurovignette
Belasting op spelen en wedenschappen	57	59	61	4	1	6,6	1,8	Taxe sur les jeux et paris
Automatische ontspanningstoestellen	37	46	38	1	- 8	2,6	- 17,2	Appareils automatiques de divertissement
Onroerende voorheffing	55	57	57	2	0	3,8	- 0,3	Précompte immobilier
Geregionaliseerde boeten directe bel.	1	1	1	0	0	17,3	0,0	Amendes reg. impôts directs
Geregionaliseerde registratierechten	1 755	1 776	1 835	79	59	4,5	3,3	Droits d'enregistrement régionalisés
Geregionaliseerde boeten indirecte bel.	218	221	219	0	- 2	0,1	- 1,1	Amendes reg. impôts indirects
Successierechten	1 217	1 189	1 262	45	73	3,7	6,2	Droits de succession
Douanerechten	2 416	2 325	2 435	19	110	0,8	4,7	Droits de douane
Totaal incl. belastingen geheel geïnd voor derden (uitgez. opcentiemen)	106 458	110 742	109 351	2 893	- 1 392	2,7	- 1,3	Total, impôts entièrement encaissés pour des tiers inclus (impôts additionnels exclus)

De belangrijkste verschillen ten opzichte van de initiële begroting bij de belastingen die niet volledig voor rekening van derden worden geïnd, situeren zich vooral bij volgende rubrieken:

- roerende voorheffing: -84 miljoen EUR. Ongeveer 28 miljoen EUR hiervan wordt verklaard door het schrappen van de ontvangsten van de hervorming van het reglementair kader van de vastgoedbevaks.
- voorafbetalingen: -1 086 miljoen EUR. Deze minderontvangst wordt onder andere verklaard door de lagere startbasis 2015 (-354 miljoen EUR), het wegvallen van de provisie (van 327 miljoen EUR) die bij de initiële begroting was ingeschreven als technische factor die de voorafbetalingen 2016 corrigeerde, evenals de herschatting van de impact van de maatregelen (in hoofdzaak 221 miljoen EUR voorafbetalingen die wegvallen ingevolge het schrappen van de ontvangsten van de hervorming van het reglementair kader van de vastgoedbevaks). Het wegvallen van de provisie betreft de hypothese die bij de voorbije begrotingsoefeningen werd gehanteerd, dat de daling van de notionele interestvoet de fiscale ontvangsten positief zou beïnvloeden. In de initiële begroting 2016 werd de impact al gehalveerd. Nu wordt deze impact dus volledig geschrapt. Bemerkt tevens dat er bij de initiële begroting voor bijna 200 miljoen EUR terugverdieneffecten werden ingeschreven.
- kohieren vennootschappen : +260 miljoen EUR. Dit wordt onder meer verklaard doordat de nu gehanteerde raming voor 2015 een 464 miljoen EUR hoger ligt dan bij de vermoedelijke ontvangsten en er wordt nu ook rekening gehouden met 133 miljoen EUR inkomsten van intercommunales. Voor de maatregel i.v.m. de aanpassing van de bankentaks wordt nu rekening gehouden met +30 miljoen EUR (i.p.v. +15 miljoen EUR). Er moet evenwel ook rekening worden gehouden met de effecten van een gerechtelijke beslissing (-98 miljoen EUR) en een correctie voor het inkohieringsritme (-286 miljoen EUR). De kohieren in 2015 waren abnormaal hoog door een vertraging in 2014.
- kohieren natuurlijke personen : - 127 miljoen EUR. Het startpunt 2015 is ten opzichte van de initiële begroting 198 miljoen EUR gunstiger. Ook de herschatting van de maatregelen is gunstiger : voor wat de groei van de fiscale uitgaven betreft is er nu een effect van +106 miljoen EUR (i.p.v. +15 miljoen EUR), voor de niet-indexering van de fiscale uitgaven wordt de bijkomende impact geraamd op +45 miljoen EUR (i.p.v. +29 miljoen EUR) en er wordt nu een positief effect van 17 miljoen EUR bij de inkohiering

voorzien voor de federale overheid voor het effect bij de opcentiemen voor de verhoging van de aftrek voor forfaitaire beroepskosten. Er wordt in de raming echter ook een terugkeer naar dezelfde inningspercentages als voor 2014 voorzien (via de verdeelsleutel kohieren t en t+1), hetgeen een daling van de inkomsten impliceert. De impact hiervan wordt geraamd op -316 miljoen EUR.

- kohieren BNI: -84 miljoen EUR. De basis 2015 verbetert met 30 miljoen EUR maar er moet rekening worden gehouden met de bij de voorafbetalingen vermelde uitzonderlijke grote betaling van één bedrijf in 2015 waardoor er een recht ontstaat op een terugbetaling van 138 miljoen EUR in de BNI.
- bedrijfsvoorheffing: -290 miljoen EUR. De startbasis 2015 is verslechterd met 351 miljoen EUR. Voor de verhoging van de forfaitaire beroepskosten wordt er nu op een kost van 419 miljoen EUR gerekend i.p.v. 481 miljoen EUR. De kost van taks shift II bij de bedrijfsvoorheffing werd met bijna 60 miljoen EUR naar beneden toe herzien.
- accijnzen: +34 miljoen EUR. De gerealiseerde ontvangsten 2015 zijn een 28 miljoen EUR hoger dan de vermoedelijke ontvangsten en beïnvloeden de raming voor 2016;
- zuivere btw: -111 miljoen EUR. De gerealiseerde ontvangsten 2015 liggen een 349 miljoen EUR lager dan de vermoedelijke. Bij de initiële begroting was nog uitgegaan van een betaling in 2015 van 150 miljoen EUR door de touroperators in het kader van een juridisch geschil. De juridische procedure is nog niet afgerond en deze ontvangst wordt nu opnieuw ingeschreven in 2016. De macro-economische basis voor de btw stijgt zoals reeds vermeld met 2,2% i.p.v. met 1,7%. Voor de gerichte controles naar aanleiding van misbruiken rond het verlaagde tarief voor elektriciteit wordt nu nog slechts 42 miljoen EUR ingeschreven i.p.v. 188 miljoen EUR initieel. Voor de verlaagde btw op schoolgebouwen wordt er nu ook een kost van 100 miljoen EUR voorzien (werd bij de initiële begroting als neutraal beschouwd).
- diverse rechten en taksen: -145 miljoen EUR. De raming voor deze rubriek is vooral herzien omdat er voor vervroegde inning van de anticipatieve heffing inzake het langetermijnsparen slechts een ontvangst van 198 miljoen EUR is gerealiseerd, terwijl deze begroot was op 308 miljoen EUR.

Onder de rubriek regularisatie (het betreft hier enkel het federale gedeelte vanaf de regularisatie “ter”) wordt nog steeds 250 miljoen EUR voorzien in de ramingen net als bij de initiële begroting. Op dit ogenblik is er nog geen wettelijke basis voor deze ontvangst.

De gewestelijke belastingen stijgen met 111 miljoen EUR t.o.v. de initiële begroting, de douanerechten met 110 miljoen EUR.

De overgang naar de fiscale ontvangsten in kas-termen

Hoewel de raming van de ontvangsten sedert enige tijd grotendeels rechtstreeks in ESR-termen gebeurt, blijft het belangrijk om de kasontvangsten te kennen. De kasontvangsten vormen onder meer de basis voor de berekening van de alternatieve financiering aan de sociale zekerheid.

Ten opzichte van de cijfers vermeld in de nota van 01/03/2016 van de studiedienst van Financiën werd er hier ook rekening gehouden met een netto betaling aan de BLEU van 81,5 miljoen EUR.

Volgende tabel toont de overgang van de totale fiscale ontvangsten in ESR-termen naar de totale fiscale ontvangsten op kasbasis. Het grootste gedeelte betreft de vrijstellingen van de bedrijfsvoorheffing (2 950 miljoen EUR voor 2016) die als een subsidie moeten worden beschouwd volgens het ESR, de rest is een correctie voor het moment van registratie, en het opnemen van de accijns-verrekening in het kader van de BLEU (12 miljoen EUR voor 2015 en 81,5 miljoen EUR voor 2016). Voor de huidige ramingen is er een iets grotere correctie voor de gewestelijke belastingen.

Tabel 14: De overgang van ESR naar kas

	In miljoen EUR - En millions EUR		
	2015 Mon. maart - Mon. mars (1)	2016 Initieel - Initial (2)	2016 Mon. maart - Mon. mars (3)
ESR-basis Financiën	106 458	110 742	109 351
vrijstellingen BV	3 119	2 963	2 950
federale ESR-correctie excl. vrijstellingen BV	- 644	- 203	171
niet-federale ESR-correctie	51	4	25
kasbasis	103 931	107 978	106 204

De totale fiscale ontvangsten op kasbasis bedragen 106 204 miljoen EUR voor 2016, 1 774 miljoen EUR minder dan vermeld in de initiële begroting. Na uitsluiting van de belastingen die volledig voor rekening van derden worden geïnd, is er een daling van 1 974 miljoen EUR.

De volgende tabel toont het detail van de fiscale ontvangsten op kasbasis.

Tabel 15: De fiscale ontvangsten op kasbasis

	In miljoen EUR					In %	In %
	En millions EUR					En %	En %
	2015 Mon. maart -	2016 Initieel -	2016 Mon. maart -	Verskil -	Verskil -	Verskil -	Verskil -
Mon. mars (1)	Initial (2)	Mon. mars (3)	Différence (3) vs. (1)	Différence (3) vs. (2)	Différence (3) vs. (1)	Différence (3) vs. (2)	
Accijnscompenserende belasting	0	0	0	0	0	- 8,8	
Roerende voorheffing	4 550	5 346	5 246	696	- 100	15,3	- 1,9
dividenden	2 476	2 983	2 902	425	- 82	17,2	- 2,7
andere	2 287	2 481	2 445	158	- 35	6,9	- 1,4
kohieren	- 237	- 118	- 101	136	17	57,5	14,5
woonstaatheffing	23	0	0	- 23	0		
Bijdrage op hoge vermogensinkomens	0	0	0	0	0		
Werknemersparticipatie	19	24	20	1	- 4	3,5	- 16,9
Voorafbetalingen	10 095	11 512	10 426	331	-1 086	3,3	- 9,4
Kohieren	634	- 493	- 632	-1 266	- 139	- 199,7	- 28,3
vennootschappen	4 599	4 191	4 528	- 71	336	- 1,5	8,0
natuurlijke personen	-4 247	-4 917	-5 312	-1 066	- 395	- 25,1	- 8,0
belasting der niet-inwoners	282	233	152	- 129	- 81	- 45,9	- 34,6
Bedrijfsvoorheffing	43 192	42 999	42 715	- 477	- 284	- 1,1	- 0,7
bron	42 808	42 610	42 321	- 487	- 289	- 1,1	- 0,7
kohieren	384	389	394	10	5	2,5	1,3
Niet-geregionaliseerde diversen	320	331	346	25	15	7,9	4,5
Directe belastingen	58 811	59 719	58 120	- 690	-1 599	- 1,2	- 2,7
Accijnzen	8 248	8 706	8 659	411	- 47	5,0	- 0,5
Btw	29 536	32 067	31 782	2 246	- 284	7,6	- 0,9
zuivere	27 414	29 690	29 551	2 137	- 139	7,8	- 0,5
diverse rechten en taksen	2 122	2 376	2 231	109	- 145	5,1	- 6,1
Niet-geregionaliseerde registratierechten	137	134	147	11	14	7,9	10,4
Niet-geregionaliseerde diversen en boeten	1 176	1 175	1 117	- 59	- 58	- 5,0	- 4,9
Regularisatie	83	250	250	167	0	200,3	0,0
Totaal	97 991	102 050	100 076	2 085	-1 974	2,1	- 1,9
<u>Belastingen geheel geïnd voor derden</u>							
Gewestelijke belastingen	3 525	3 603	3 693	169	90	4,8	2,5
Verkeersbelasting	136	142	140	3	- 2	2,3	- 1,4
Belasting op inverkeerstelling	45	48	48	2	0	5,1	0,2
Eurovignet	55	68	58	2	- 11	4,3	- 15,4
Belasting op spelen en weddenschappen	57	59	61	4	1	6,6	1,8
Automatische ontspanningstoestellen	37	46	38	1	- 8	2,6	- 17,2
Onroerende voorheffing	55	57	56	1	0	2,1	- 0,3
Geregion. fiscale boeten directe bel.	1	1	1	0	0	17,3	0,0
Geregion. registratierechten	1 755	1 776	1 835	79	59	4,5	3,3
Geregion. fiscale boeten indirecte bel.	165	221	272	107	51	65,0	23,1
Successierechten	1 217	1 185	1 185	- 32	0	- 2,6	0,0
Doanerechten	2 416	2 325	2 435	19	110	0,8	4,7
Totaal incl. belastingen geheel geïnd voor derden (uitgez. opcentiemen)	103 931	107 978	106 204	2 273	-1 774	2,2	- 1,6

2.1.3 De niet-fiscale ontvangsten en niet-fiscale middelen

De niet-fiscale ontvangsten werden herzien ten opzichte van de initiële begroting op basis van de kasontvangsten uit de exl-database van de dienst Begeleiding Begroting van de FOD Budget en Beheerscontrole. De informatie vervat in deze database is gebaseerd op de cijfers na bilaterale vergaderingen.

Tabel 16: De niet-fiscale ontvangsten

FOD/Departementen	In miljoen EUR - En millions EUR					In % - En %	In % - En %	SPF/Départements
	2015	2016	2016	Verschil	Verschil	Verschil	Verschil	
	Mon. maart - Mon. mars (1)	Initieel - Initial (2)	Mon. maart - Mon. mars (3)	Différence (3) vs. (1)	Différence (3) vs. (2)	Différence (3) vs. (1)	Différence (3) vs. (2)	
Kanselarij van de Eerste Minister	4	4	4	0	0	3,9	0,0	Chancellerie du Premier Ministre
Budget en Beheerscontrole	1	1	1	0	0	- 10,2	- 18,4	Budget et Contrôle de la Gestion
P & O	0	1	1	0	0	93,9	- 0,5	P & O
Justitie	65	64	63	- 2	- 1	- 3,2	- 2,1	Justice
Binnenlandse Zaken	55	50	65	9	15	17,0	29,1	Intérieur
Buitenlandse Zaken	146	147	147	1	0	0,8	0,0	Affaires étrangères
Landsverdediging	87	48	48	- 38	0	- 44,0	0,0	Défense
Federale Politie en geïntegreerde werking	52	62	84	32	22	61,8	36,1	Police fédérale et fonctionnement intégré
Financiën	4 014	3 392	3 492	- 521	101	- 13,0	3,0	Finances
Regie der Gebouwen	0	0	0	0	0			Régie des Bâtiments
Werkgelegenheid, Arbeid & Sociaal Overleg	4	2	0	- 3	- 2	- 93,1	- 89,2	Emploi, Travail et Concertation sociale
Sociale Zekerheid	46	39	35	- 11	- 4	- 23,2	- 9,5	Sécurité sociale
Volksgesondheid	16	12	15	- 1	3	- 9,0	25,1	Santé publique
Economie, Middenstand en Energie	131	115	289	157	174	119,6	151,8	Économie, Classes moyennes et Énergie
Mobiliteit en Vervoer	460	454	440	- 19	- 13	- 4,2	- 2,9	Mobilité et Transports
Maatschappelijke integratie	0	14	21	21	6		46,2	Intégration sociale
Wetenschapsbeleid	15	1	1	- 14	0	- 92,3	0,0	Politique scientifique
Niet-fiscale ontvangsten	5 095	4 405	4 706	- 389	301	- 7,6	6,8	Recettes non fiscales
waarvan lopende ontvangsten	3 569	3 515	3 965	396	450	11,1	12,8	dont recettes courantes
waarvan kapitaalontvangsten	1 526	891	741	- 785	- 149	- 51,4	- 16,8	dont recettes de capital
Afgestane niet-fiscale ontvangsten	21	17	15	- 6	- 2	- 27,9	- 12,5	Recettes non fiscales transférées
Niet-fiscale Middelen	5 074	4 388	4 691	- 383	303	- 7,5	6,9	Recettes non fiscales Voies et Moyens
Correctie codes 8	- 1 359	- 727	- 593	766	134	56,4	18,4	Correction codes 8
Andere overgangscorrecties	714	329	23	- 691	- 306	- 96,8	- 93,0	Autres corrections de passage
Niet-fiscale Middelen, gecorrigeerd met overgangscorrecties op saldo-niveau	4 429	3 991	4 121	- 307	131	- 6,9	3,3	Recettes non fiscales Voies et Moyens, incluant les corrections de passage au niveau du solde

De **niet-fiscale ontvangsten** vòòr **ESR-correcties** worden nu voor 2016 geraamd op 4 706 miljoen EUR, 301 miljoen EUR meer dan initieel begroot. Ten opzichte van 2015 is dit een daling van 389 miljoen EUR.

De wijzigingen ten opzichte van de initiële begroting situeren zich onder meer bij de FOD Financiën waar de ontvangsten in totaal met 101 miljoen EUR toenemen. Dit is vooral toe te schrijven aan herziene ramingen voor:

- inningskosten terugbetaald door de EU (Thesaurie art. 16.13.01): 475 miljoen EUR i.p.v. 521 miljoen EUR in de initiële begroting (-47 miljoen EUR);
- dividenden van deelnemingen van de Staat in de financiële instellingen (Thesaurie, art. 28.20.01): 362 miljoen EUR i.p.v. 261 miljoen EUR, of +101 miljoen EUR;
- bijdragen van de financiële instellingen aan het Bijzonder Beschermingsfonds voor deposito's (Thesaurie, art. 36.90.06): 444 miljoen EUR i.p.v. 483 miljoen EUR, of -39 miljoen EUR. Dit is een herberekening van het departement op basis van realisaties 2015 die nog niet kon worden gemaakt bij de opmaak van initiële begroting. In het resultaat is ook het effect van de historisch lage rentevoeten zichtbaar;
- storting door de Pensioendienst voor de Overheidssector (Thesaurie, art. 46.40.01): 129 miljoen EUR (+129 miljoen EUR). Deze ontvangst heeft geen impact op het vorderingensaldo;
- Opbrengsten van de domeinen (Administratie btw, registratie en domeinen art. 16.12.01): 154 miljoen EUR i.p.v. 177 miljoen EUR (-23 miljoen EUR);
- Hypothecaire retributies (Administratie btw, registratie en domeinen art. 16.12.03): 53 miljoen EUR i.p.v. 0 (+53 miljoen EUR); Dit is een nieuw artikel ingevolge een andere manier van verwerken van ontvangsten en hangt samen met de lagere opbrengsten van de domeinen op art 16.12.01.
- Heffing op de niet benutte sites (Administratie btw, registratie en domeinen art. 26.10.01): 120 miljoen EUR i.p.v. 20 miljoen EUR (+100 miljoen EUR, dit betreft de ontvangst van het conclaaf van 28/08/2015 die oorspronkelijk voorzien was voor 2015, maar juridisch nog niet geregeld was);

- Verbeurdverklaringen en gesekwestreerde goederen (Administratie btw, registratie en domeinen art. 58.20.01): 16 miljoen EUR i.p.v. 31 miljoen EUR (-15 miljoen EUR);
- Inkomsten m.b.t. derivaten (Rijksschuld, art. 86.70.04, een code 8-verrichting en dus neutraal voor het vorderingensaldo): -134 miljoen EUR;

Bij de FOD Economie worden de niet-fiscale ontvangsten vóór ESR-correcties voor 2016 vertekend door 174 miljoen EUR aan boetes opgelegd door de mededingingsautoriteit die in ESR-termen in 2015 worden geregistreerd (art. 38.10.09).

Het verschil bij de Federale Politie wordt grotendeels verklaard door het feit dat de aan de Federale Politie toegekende inkomsten 2014 van artikel 42.20.12 voor een bedrag van 14 miljoen EUR slechts ontvangen werden in 2016 i.p.v. in 2015.

Bij de FOD Mobiliteit kan 12 miljoen EUR van het verschil worden verklaard doordat er rekening wordt gehouden met een lager interim-dividend van de Post (38 miljoen EUR i.p.v. 50 miljoen EUR, geboekt op §7 art. 28.20.05, bij de initiële begroting was er rekening gehouden met een bedrag inclusief RV).

Hieronder worden de belangrijkste posten van de niet-fiscale ontvangsten vòòr ESR-correcties getoond.

Tabel 17: De niet-fiscale ontvangsten: belangrijkste posten vòr ESR-correcties

Titre	Section	Chap	Par	SEC1	SEC2	NO	Libellé NL	Libellé FR	+5 074 247 MONIT 2015 (kas)	+4 388 311 IB 2016 (Kas)	+4 691 312 MONIT 2016 (kas)	-539 059 16 vs 15	+148 059 Mon 16 vs IB 16
01	2	12	0	16	11	01	Opbrengsten van de Regie van het Belgisch Staats-	Produits de la Régie du Moniteur belge (arrêté	+53 000	+52 000	+52 000	-1 000	-
01	2	14	1	16	12	02	Opbrengst van de kanselarij- en consulaatrechten	Produits des droits de chancellerie, taxes consu-	+26 064	+23 324	+23 324	-2 740	-
01	2	14	2	36	50	02	Netto-storting door de Nationale Loterij.	Versement net de la Loterie nationale.	+54 479	+68 368	+68 368	+13 889	-
01	2	17	0	16	20	35	Terugbetalingen door de meergemeentepolitiezones	Remboursement par les zones de police	+25 361	+25 130	+26 836	+1 475	+1 706
01	2	17	0	46	20	12	Bedrag dat aan de Federale Politie toegekend	Montant alloué à la Police fédérale en exécution	-	+10 000	+24 823	+24 823	+14 823
01	2	18	1	16	11	08	Bijdrage van de financiële instellingen aan het	Contribtion des institutions financières au	+145 237	+142 000	+152 499	+7 262	+10 499
01	2	18	1	16	13	01	Inningskosten terugbetaald door de Europese	Frais de perception remboursés par les Communautés	+569 831	+521 000	+474 600	-95 231	-46 400
01	2	18	1	26	20	03	Interesten van de portefeuille van de Deposito- en	Intérêts du portefeuille de la Caisse des Dépôts	+86 354	+67 962	+71 230	-15 124	+3 268
01	2	18	1	28	20	01	Dividenden van de deelnemingen van de Staat in de	Dividendes de participations de l'Etat dans les	+200 466	+261 194	+361 739	+161 273	+100 545
01	2	18	1	28	20	04	Aandeel van de Staat in het resultaat van de	Part attribuée à l'Etat dans le résultat de la	+342 309	+239 616	+239 616	-102 693	-
01	2	18	1	28	20	05	Dividend aan de Staat verschuldigd op basis van	Dividende dû à l'Etat du chef de sa participation	+20 000	+20 000	+20 000	-	-
01	2	18	1	36	50	01	Monopolierente van de Nationale Loterij.	Rente de monopole de la Loterie Nationale.	+86 250	+101 250	+101 250	+15 000	-
01	2	18	1	36	90	06	Bijdrage van de financiële instellingen aan het	Contribution des institutions financières au	+441 364	+482 890	+443 861	+2 497	-39 029
01	2	18	1	38	20	04	Premies met betrekking tot de toekenning van een	Primes relatives à l'octroi d'une garantie de	+55 500	+11 701	+16 629	-38 871	+4 928
01	2	18	1	46	30	01	Overschot der inkomsten op de lasten van het	Excédent des revenus sur les charges du Fonds	+45 739	+45 000	+45 000	-739	-
01	2	18	1	46	40	01	Storting door de Pensioendienst voor de Overheids-	Versement par le Service des Pensions du Secteur	-	-	+129 498	+129 498	+129 498
01	2	18	2	11	11	01	Terugbetaling wedden, pensioenen indem.	Remboursts traitements, pensions indemnités	+38 292	+40 596	+41 190	+2 898	+594
01	2	18	2	16	12	01	Opbrengsten van de domeinen.	Produits des domaines.	+132 681	+177 497	+154 466	+21 785	-23 031
01	2	18	2	16	12	03	Hyp. Retributies	Rétributions hypothécaires	-	-	+53 425	+53 425	+53 425
01	2	18	2	26	10	01	Nalatigheidsinteresten inzake belastingen (1).	Intérêts moratoires en matière d'impôts (1).	+88 667	+100 550	+90 328	+1 661	-10 222
01	2	18	2	37	70	01	Heffing op de niet-benutte sites.	Redevance sur les sites non utilisés.	-	+20 000	+120 000	+120 000	+100 000
01	2	18	2	37	70	02	Bijdrage van de energiesector.	Contribution du secteur énergétique.	+200 000	+130 000	+130 000	-70 000	-
01	2	18	3	12	11	01	Teruggevorderde gerechts- en vervolgingskosten.	Frais de justice et de poursuite récupérés.	+35 438	+41 958	+41 958	+6 520	-
01	2	18	3	16	20	01	Vergelding van de administratiekosten in verband	Remboursements des frais d'administration affé-	+27 149	+30 421	+30 421	+3 272	-
01	2	18	3	26	10	01	Nalatigheidsinteresten (ten laste van de bedrijven	Intérêts de retard (à charge des entreprises et	-19 430	+36 016	+12 016	+31 446	-24 000
01	2	18	4	16	13	01	Inningskosten terugbetaald door de Europese	Frais de perception remboursés par la Communauté	+20 079	+14 800	+15 600	-4 479	+800
02	2	18	2	58	20	01	Verbeurdverklaring en gesekwestreerde goederen.	Confiscations et biens sous séquestre.	+18 694	+31 000	+16 300	-2 394	-14 700
01	2	24	0	42	80	02	1. Terugstortingen door de OISZ van teveel	1. Remboursements par les IPSS de subsides trop	+41 488	+1	+1	-41 487	-
01	2	24	0	47	10	01	Storting DIBISS	Versement ORPSS	-	+29 093	+29 093	+29 093	-
01	2	32	0	36	90	05	Bijdrage van de energiesector (Ontvangsten toege-	Contribution du secteur énergétique (Recettes	-	+20 000	+20 000	+20 000	-
01	2	32	0	38	10	09	Opbrengst van de boetes mededinging	Produit des amendes concurrence	-	-	+173 900	+173 900	+173 900
02	2	32	0	77	30	01	Ontvangsten afkomstig uit de verkoop van de UMTS-	Recettes provenant de la vente des licences UMTS.	+74 711	+60 962	+60 962	-13 749	-
01	2	33	7	28	20	01	Winstaandeel te storten door Belgacom aan de Staat	Dividende versé à l'Etat par Belgacom.	+267 366	+268 831	+268 831	+1 465	-
01	2	33	7	28	20	05	Storting van een interim-dividend aan de Staat	Versement d'un dividende intérimaire à l'Etat par	+38 007	+50 194	+38 007	-	-12 187
01	2	33	7	37	40	01	Overheidsbed. : storting voor kinderbijslag	Entrep. Publiques : allocations familiales	+75 455	+69 519	+69 519	-5 936	-
02	2	51	0	86	70	01	Wisselwinsten op de schuld in vreemde munt	Gains de change sur la dette en devises	+582 468	+100 000	+100 000	-482 468	-
02	2	51	0	86	70	04	Inkomsten met betrekking tot derivaten.	Recettes afférentes à des produits dérivés.	+627 789	+504 742	+370 910	-256 879	-133 832
02	2	51	0	89	13	01	Terugbetaling krediet door de NKR	Remb. crédit - Caisse nationale des Calamités	+40 000	+35 000	+35 000	-5 000	-
02	2	51	0	89	20	01	Terugbet. renteloze leningen RSZ-Globaal beheer	Remb. prêts sans intérêts - ONSS-gestion globale	+62 133	+62 133	+62 133	-	-

De niet-fiscale middelen (4 691 miljoen EUR voor 2016) verschillen zoals gebruikelijk weinig van de niet-fiscale ontvangsten. De raming voor de **niet-fiscale afdrachten** (moratoriuminteressen op aan de gewesten overgedragen belastingen) daalt met 2 miljoen EUR naar 15 miljoen EUR.

De niet-fiscale middelen kunnen nog worden gezuiverd voor een aantal **ESR-correcties** die op saldo-niveau worden gedaan om het vorderingensaldo in ESR-termen te bekomen. Voor 2016 kan er in totaal voor 570 miljoen EUR in negatief gecorrigeerd worden (of 172 miljoen EUR negatiever t.o.v. de initiële begroting), en meer bepaald voor:

- niet ESR-aanrekenbare deelnemingen en kredietverleningen (code 8-verrichtingen) in de ontvangsten (-593 miljoen EUR);
- de aanrekening van het dividend van de FPIM, gezien het saldo van de FPIM wordt meegerekend bij de te consolideren instellingen (-20 miljoen EUR);
- een correctie ingevolge de ESR2010-reglementering voor het aanrekeningsmoment van stortingen in het kader van de overdracht van pensioenverplichtingen aan de staat: +408 miljoen EUR;
- een correctie ingevolge de ESR2010-reglementering voor het aanrekeningsmoment van telecomlicenties: -61 miljoen EUR. Het ESR2010 schrijft voor dat een overdraagbare licentie (zoals de bestaande Belgische licenties) als een verkoop van een actief moet worden aanzien en dat deze verkoop dan in één keer moet worden geboekt. Op basis van de informatie verkregen van het BIPT zou in ESR geen ontvangst moeten geboekt worden in 2016. De opgenomen ESR-correctie bevat het verschil tussen dit bedrag en de op de middelenbegroting ingeschreven ontvangst;
- een correctie voor het neutraliseren van de betaling van de PDOS (cfr supra): -129 miljoen EUR;
- een correctie voor het verschil in moment van registratie van de boete opgelegd door de mededingingsautoriteit: -174 miljoen EUR in 2016 (en +174 miljoen EUR in 2015);

De gecorrigeerde niet-fiscale middelen bedragen aldus 4 121 miljoen EUR, dit is 131 miljoen EUR of 3,3 % meer dan de ramingen gebruikt bij opmaak van de initiële begroting.

2.1.4 Afdrachten van fiscale ontvangsten

1. Algemeen overzicht

Tabel 18: Afdrachten fiscale ontvangsten

	In miljoen EUR - En millions EUR					In % - En %	In % - En %	
	2015 Mon. maart - Mon. mars (1)	2016 Initieel - Initial (2)	2016 Mon. maart - Mon. mars (3)	Verschil - Différence (3) vs. (1)	Verschil - Différence (3) vs. (2)	Verschil - Différence (3) vs. (1)	Verschil - Différence (3) vs. (2)	
	EU	2 924	2 848	2 958	34,0	109,9	1,2	
Btw	509	523	523	14,6	0,0	2,9	0,0	TVA
Douanerechten	2 416	2 325	2 435	19,3	109,9	0,8	4,7	Droits de douane
Gemeenschappen en Gewesten	41 764	41 694	42 195	431,0	501,0	1,0	1,2	Communautés et Régions
Gewestelijke belastingen	3 525	3 603	3 693	168,5	90,1	4,8	2,5	Impôts régionaux
Gewestelijke aanvullende belasting op PB	8 855	8 767	9 009	153,7	242,0	1,7	2,8	Taxe additionnelle régionale sur l'IPP
PB- en btw-dotaties	29 384	29 324	29 493	108,8	168,9	0,4	0,6	Dotations IPP et TVA
Sociale zekerheid	9 527	10 141	10 064	537,6	- 76,4	5,6	- 0,8	Sécurité sociale
Globaal beheer werknemers	5 673	6 360	6 251	577,8	- 109,4	10,2	- 1,7	Gestion globale travailleurs salariés
Globaal beheer zelfstandigen	674	707	705	30,7	- 2,0	4,6	- 0,3	Gestion globale travailleurs indépendants
RIZIV-Geneskundige verzorging	2 861	2 718	2 741	- 119,8	22,6	- 4,2	0,8	INAMI-soins de santé
DIBISS en andere	54	54	55	0,2	0,3	0,4	0,5	ORPSS et autres
Sociale Maribel en BBSZ	264	301	313	48,7	12,0	18,4	4,0	Maribel social et CSSS
Andere	639	608	593	- 45,5	- 14,3	- 7,1	- 2,4	Autres
Effectisering	6	0	0	- 6,4	0,0			Titrisation
Politie	437	443	389	- 48,8	- 54,3	- 11,1	- 12,3	Police
Rampenfonds	12	0	12	0,0	11,9	0,0		Fonds des calamités
Creg	152	129	161	8,5	31,0	5,6	24,0	Creg
MMA-fonds	0	0	0	0,0	0,0			Fonds MEVA
Apetra	31	35	32	1,1	- 2,9	3,5	- 8,3	Apetra
Afdrachten fiscale ontvangsten	54 854	55 291	55 811	957,0	520,1	1,7	0,9	Transferts de recettes fiscales
Fiscale Middelen	49 078	52 687	50 475	1 397,3	- 2 212,6	2,8	- 4,2	Recettes fiscales Voies et Moyens
Afdrachten fiscale ontvangsten	54 854	55 291	55 811	957,0	520,1	1,7	0,9	Transferts de recettes fiscales
Niet-federale overgangscorrecties	51	4	25	- 26,1	21,2	- 50,8	520,9	Corrections de passage non-fédérales
Andere overgangscorrecties	- 6	0	0	6,4	0,0			Autres corrections de passage
Afdrachten fiscale ontvangsten, gecorrigeerd met overgangscorrecties op saldoniveau	54 899	55 295	55 836	937,3	541,3	1,7	1,0	Transferts de recettes fiscales, incluant les corrections de passage au niveau du solde

De afdrachten voor 2015 bedroegen 54.854 miljoen EUR. Na ESR-correcties werd dat bedrag bijgesteld tot 54.899 miljoen EUR.

Voor 2016 worden de totale af te dragen ontvangsten geraamd op 55.811 miljoen EUR, hetzij 520 miljoen EUR hoger in vergelijking met de begrotingsopmaak 2016.

De verschillende elementen van de afdrachten worden in de volgende punten meer in detail toegelicht.

2. Afdrachten EU

De aan de EU af te dragen middelen worden geraamd op 2.958 miljoen EUR. Dit is een stijging met 110 miljoen EUR ten opzichte van de initiële begroting 2016. Deze hogere afdracht is integraal toe te schrijven aan een stijging van de douanerechten. Voor 2016 worden deze ontvangsten geraamd op 2.435 miljoen EUR.

De aan de EU over te dragen BTW werd door de permanente vertegenwoordiging bij de EU geraamd en blijft gehandhaafd op 523 miljoen EUR.

3. Afdrachten aan de Gemeenschappen en Gewesten⁵

3.1 Parameters

De volgende tabel geeft een overzicht van de parameters die in rekening werden gebracht bij de bepaling van de afdrachten aan de deelstaten in het kader van de BFW.

⁵ In de dotaties die onder dit hoofdstuk worden geraamd, wordt steeds het bruto-bedrag opgenomen tenzij anders vermeld. Er werd geen rekening gehouden met geraamde inhoudingen in uitvoering van het besluiten en protocol opgesomd onder punt 3.4 van dit hoofdstuk.

begrotingsjaar (t) / année budgétaire (t)	2014 DEF	2015 DEF	2016 BC
ICP / IPC	0,34%	0,56%	1,40%
reële groei BBP / croissance réelle PIB	EB 12.02.2015 1,00%	EB 11.02.2016 1,40%	EB 11.02.2016 1,20%
# inwoners -18 jaar (toestand 30/6/(t-1)) : bj 2015-2016 : waarnemingen van begin augustus 2015	EB 12.02.2015	EB 11.02.2016	EB 11.02.2016
# inwoners -18 ans (situation 30/6/(t-1)) : année budg 2015-2016 : observations de début août 2015	30.06.2013 def.	30.06.2014 def.	30.06.2015 (2° obs.)
VG	1.244.431	1.249.659	1.252.957
RW hors CG	740.794	741.993	741.307
BHG / RBC	262.439	266.109	269.772
totaal excl DG / total hors CG	2.247.664	2.257.761	2.264.036
DG / CG	14.909	14.842	14.710
# leerlingen art 39, BFW : bj 2015-2016 : raming obv evolutie inwoners 6 t.e.m. 17 jaar (rea 01.01.2015 + proj. FPB maart 2015)	sch j / année scol 2013 - 2014 rea.	sch j / année scol 2014 - 2015 rea.	sch j / année scol 2015 - 2016 raming
# élèves art 39, BFW : année budg 2015-2016 : estimations sbd l'évolution des habitants de 6 à 17 ans inclus (rea 01.01.2015 + proj BFP mars 2015)	56,494%	56,600%	56,584%
VG / Comm fl	43,506%	43,400%	43,416%
FG / Comm fr	100,000%	100,000%	100,000%
# inwoners 0 tot en met 18 jaar (toestand 1/1/(t)) : bj 2016 : ramingen (o.b.v. proj FPB maart 2015)	01.01.2013 rea.	01.01.2014 rea.	01.01.2015 rea.
# habitants de 0 à 18 ans inclus (situation 1/1/(t)) : année budg 2016 : estimations (s.b.d. proj BFP mars 2015)			01.01.2016 raming (niet ofgerond)
VG	1.313.897	1.318.481	1.323.333
RW avec CG incluse	798.279	799.144	800.368
BHG / RBC	272.698	276.748	280.461
Rijk incl DG / Royaume avec CG incluse	2.384.874	2.394.373	2.404.162
DG / CG	16.054	15.906	15.709
RW hors CG	782.225	783.238	784.659
totaal excl DG / total hors CG	2.368.820	2.378.467	2.388.453
# inwoners ouder dan 80 jaar (toestand 1/1/(t)) : bj 2016 : ramingen (proj FPB maart 2015)	01.01.2013 rea.	01.01.2014 rea.	01.01.2015 rea.
# habitants de plus de 80 ans (situation 1/1/(t)) : année budg 2016 : estimations (s.b.d. proj BFP mars 2015)			01.01.2016 raming (niet ofgerond)
VG	305.918	316.794	327.835
RW avec CG incluse	162.605	165.413	167.488
BHG / RBC	45.317	45.293	45.366
Rijk incl DG / Royaume avec CG incluse	513.840	527.500	540.689
DG / CG	3.178	3.291	3.387
RW hors CG	159.427	162.122	164.101
totaal excl DG / total hors CG	510.662	524.209	537.302
totale bevolking (toestand 1/1/(t)) : bj 2016 : ramingen (o.b.v. proj FPB maart 2015)	01.01.2013 rea.	01.01.2014 rea.	01.01.2015 rea.
population totale (situation 1/1/(t)) : année budg 2016 : estimations (s.b.d. proj BFP mars 2015)			01.01.2016 raming (niet ofgerond)
VG	6.381.859	6.410.705	6.444.127
RW avec CG incluse	3.563.060	3.576.325	3.589.744
BHG / RBC	1.154.635	1.163.486	1.175.173
Rijk incl DG / Royaume avec CG incluse	11.099.554	11.150.516	11.209.044
DG / CG	76.090	76.273	76.328
RW hors CG	3.486.970	3.500.052	3.513.416
totaal excl DG / total hors CG	11.023.464	11.074.243	11.132.716
sleutel PB en federale PB (in % totaal) / clé IPP et IPP fédérale : fed PB AJ 2015 voor begrotingsjaar 2016 & overgangsbedrag / IPP féd EI 2015 pour l'année budgétaire 2016 & montant de transition	aj. / ex d'imp 2013 rea. Globale belasting Staat	aj. / ex d'imp 2014 rea. Globale belasting Staat	aj. / ex d'imp 2015 raming federale personenbelasting
VG	24.961.794.413,81	25.848.753.403,28	63,8396%
RW hors la CG	10.969.404.477,61	11.364.118.894,85	27,7917%
BHG / RBC	3.320.072.006,76	3.392.365.420,74	7,9561%
DG / CG	167.858.812,77	176.405.236,11	0,4326%
Rijk incl DG / Royaume avec CG incluse	39.418.929.710,55	40.781.842.954,98	100,0000%
RW y compris la CG	11.137.063.290,38	11.540.524.130,96	28,2243%
totale bevolking 1/1/AI : solid. mech. / population totale 1/1/EI : méch. de solid.	01.01.(AI)2013 rea.	01.01.(AI)2014 rea.	01.01.(AI)2015 rea.
VG	6.381.859	6.410.705	6.444.127
RW avec CG incluse	3.563.060	3.576.325	3.589.744
BHG / RBC	1.154.635	1.163.486	1.175.173
Rijk incl DG / Royaume avec CG incluse	11.099.554	11.150.516	11.209.044
DG / CG	76.090	76.273	76.328
RW hors CG	3.486.970	3.500.052	3.513.416
totaal excl DG / total hors CG	11.023.464	11.074.243	11.132.716
Stroom van pendelaars : voorlopige ramingen / Flux de navettes : estimations provisoires	63,158%	62,925%	62,769%
% sandeel VG (kan nog wijzigen)	36,842%	37,075%	37,231%
Total(j) :	100,000%	100,000%	100,000%
Reële groei BBP per inwoner / taux de croissance réelle du PIB par habitant	0,5384%	0,8705%	0,7706%
# leerlingen art 39, BFW : bj 2015-2016 : raming obv evolutie inwoners 6 t.e.m. 17 jaar (rea 01.01.2015 + proj. FPB maart 2015)	sch j / année scol 2013 - 2014 rea.	sch j / année scol 2014 - 2015 rea.	sch j / année scol 2015 - 2016 raming (niet ofgerond)
# élèves art 39, BFW : année budg 2015-2016 : estimations sbd l'évolution des habitants de 6 à 17 ans inclus (rea 01.01.2015 + proj BFP mars 2015)	822.780	831.683	837.980
VG / Comm fl	633.612	637.733	642.982
FG / Comm fr	1.456.392	1.469.416	1.480.961
BRON : FPB, FOD Financien, stafdienst Beleidsexpertise en ondersteuning - Studiedienst.			

3.2 Gewestelijke belastingen

Voor 2016 worden de gewestelijke belastingen 90 miljoen EUR hoger ingeschat in vergelijking met de initiële begrotingsopmaak. Zodoende worden de gewestbelastingen geraamd op 3.693 miljoen EUR tegenover 3.603 miljoen EUR bij begrotingsopmaak. Ter vergelijking, voor 2015 bedroegen de gewestbelastingen 3.525 miljoen EUR.

Een groot deel van deze stijging wordt verklaard door de registratierechten en de fiscale boeten. De registratierechten worden 59 miljoen EUR hoger ingeschat en worden nu geraamd op 1.835 miljoen EUR. De fiscale boeten worden geraamd op 272 miljoen EUR, hetzij een stijging met 51 miljoen EUR ten opzichte van de initiële begroting 2016.

Daarnaast wordt het totaal aan directe gewestelijke belastingen 20 miljoen EUR lager bijgesteld: van 421 miljoen EUR bij de begrotingsopmaak naar 401 miljoen EUR bij begrotingscontrole. De grootste wijzigingen doen zich voor bij de inkomsten uit het eurovignet en de belasting op ontspanningstoestellen. Zo worden de inkomsten uit het eurovignet 10 miljoen EUR naar beneden herzien tot 58 miljoen EUR, en dalen de inkomsten uit de belasting op ontspanningstoestellen met 9 miljoen EUR tot een bedrag van 37 miljoen EUR.

3.3 Afdrachten vanuit PB en BTW-middelen

3.3.1 Afdrachten aan Gewesten

De volgende tabel geeft een overzicht van de middelen die aan de gewesten worden toegewezen vanuit de PB-middelen.

Tabel 19: Afdrachten Gewesten

in miljoen EUR

GEWESTEN	2de BC2015	2de BC2015 excl saldo 2014	2015 DEF	2015 Saldo	BO2016 (1)	BC2016 (2)	Vershil (2)-(1)
gewestelijke PB	8.855,0	8.855,0	8.855,0	0,0	8.766,6	9.008,6	242,0
voorafname op federale PB	6.659,4	6.699,5	6.681,4	-18,1	6.037,0	6.010,4	-26,6
Totaal gewesten	15.514,4	15.554,5	15.536,4	-18,1	14.803,6	15.019,0	215,4

Bron: FOD Financiën

De totale afdrachten aan de Gewesten worden 215 miljoen EUR hoger geraamd ten opzichte van de initiële begroting 2016. De afdrachten bedragen nu 15.019 miljoen EUR tegenover 14.804 miljoen EUR tijdens de begrotingsopmaak.

De stijging wordt verklaard door een hogere afdracht van de gewestelijke aanvullende belasting op de personenbelasting. Deze wordt bij begrotingscontrole 242 miljoen EUR hoger ingeschat en wordt zodoende geraamd op 9.009 miljoen EUR tegenover 8.767 miljoen EUR bij begrotingsopmaak 2016.

De hogere afdracht van de gewestelijke PB is te wijten aan een stijging van de geraamde belasting Staat en een sterke daling van de fiscale uitgaven. De belasting Staat wordt bij begrotingscontrole meer dan 90 miljoen EUR hoger ingeschat waardoor de bruto-opcentiemen ingevolge de toepassing van de bij BFW vastgelegde autonomiefactor van 25,99% met 24 miljoen EUR stijgen⁶. De fiscale uitgaven daarentegen worden met 335 miljoen verlaagd: bij begrotingsopmaak werden deze geraamd op 3.084 miljoen EUR, terwijl ze nu op 2.750 miljoen EUR worden geschat. Op deze cijfers werd vervolgens rekening gehouden met een inningspercentage van 98,72% overeenkomstig een KB dat nog in ontwerp is.

Daarnaast is er een daling van de PB-dotatie aan de Gewesten. Deze gaat van 6.037 miljoen EUR bij begrotingsopmaak naar 6.010 miljoen EUR bij begrotingscontrole, hetzij een afname met 27 miljoen EUR. Hiervan heeft 18 miljoen EUR betrekking op de definitieve (negatieve) afrekening 2015.

3.3.2 Afdrachten aan Gemeenschappen

De volgende tabel geeft een overzicht van de middelen die aan de gemeenschappen worden toegewezen vanuit de PB en BTW-middelen.

Tabel 20: Afdrachten Gemeenschappen

in miljoen EUR

GEMEENSCHAPPEN	2de BC2015	2de BC2015 <i>excl saldo 2014</i>	2015 DEF	2015 Saldo	BO2016 (1)	BC2016 (2)	Vershil (2)-(1)
voorafname op BTW	14.875,5	14.926,1	15.068,6	142,4	15.492,3	15.617,7	125,4
voorafname op federale PB <i>(excl negatieve PB toewijzing GGC)</i>	7.849,7	7.876,0	7.956,7	80,6	7.794,9	7.864,6	69,8
Totaal gewesten	22.725,2	22.802,2	23.025,3	223,1	23.287,2	23.482,3	195,1

Bron: FOD Financiën

De afdrachten aan de Gemeenschappen worden bij begrotingscontrole 195 miljoen EUR hoger geraamd: terwijl deze afdrachten bij begrotingsopmaak 23.287 miljoen EUR bedroegen, worden zij nu geraamd op 23.482 miljoen EUR. Hierin zit ook de definitieve afrekening voor 2015 ten

⁶ Een exacte raming van de belasting Staat werd niet meegedeeld door de FOD Financiën, maar wel de wijziging van de bruto-opcentiemen in miljoen EUR.

belope van 223 miljoen EUR. De negatieve PB-dotatie ten nadele van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie is niet opgenomen in voormelde ramingen. Dit bedrag wordt immers door de GGC niet teruggestort, maar komt wel in mindering van het bedrag aan federale dotaties dat in de algemene uitgavenbegroting, onder sectie 01, is ingeschreven ten gunste van de GGC. Dit negatief bedrag is quasi constant gebleven ten opzichte van de begrotingsopmaak 2016 en bedraagt 17,6 miljoen EUR.

De BTW-dotatie (inclusief de vermindering voor het personeel van de gesloten jeugdinstelling te Tongeren dat nog niet is overgeheveld) stijgt met 125 miljoen EUR tot 15.618 miljoen EUR.

De PB-dotatie loopt op tot 7.865 miljoen EUR, hetzij een stijging met 70 miljoen EUR.

3.3.3 Totale afdrachten vanuit PB-en BTW-middelen

De totale afdrachten vanuit de PB- en BTW-middelen worden voor 2016 410 miljoen EUR hoger geraamd ten opzichte van begrotingsopmaak 2016. De totale afdrachten bedragen nu 38.501 miljoen EUR tegenover 38.091 miljoen EUR initieel. In deze raming werd ook de definitieve afrekening voor 2015 meegenomen ten belope van 205 miljoen EUR.

3.4 Uitvoering van bevoegdheden voor rekening van de deelstaten

De federale overheid oefent momenteel een aantal overgedragen bevoegdheden uit voor rekening van de Gemeenschappen en Gewesten. De kosten voor deze dienst alsook voor de prestaties worden ingehouden van de door te storten dotaties aan de deelstaten. Concreet betreft het:

- 1) De aanrekening op de middelen van de gewesten van bepaalde uitgaven van het doelgroepenbeleid waarvoor de RSZ, de RSZPPO, de RVA en de POD MI als enige administratieve en technische operatoren optreden voor rekening van de gewesten. Dit is geregeld in het KB van 23 augustus 2014 tot uitvoering van artikel 54, §1, tiende lid van de Bijzondere Financieringswet.
- 2) De aanrekening van uitgaven inzake gezinsbijslagen, ouderenzorg, gezondheidszorg en hulp aan personen, investeringskost van de ziekenhuisinfrastructuur en de medisch-

technische diensten, het arbeidsmarktbeleid en de loopbaanonderbreking. Dit is geregeld in het horizontaal protocol van 17 december 2014 betreffende de aanrekening van de door de OISZ voor rekening van de gemeenschappen en gewesten uitgevoerde uitgaven op de middelen die krachtens de BFW aan de gemeenschappen en gewesten worden toegekend. De betrokken instellingen zijn RSZ, RSZPPO, RIZIV, RVA en FAMIFED. In tegenstelling tot het KB doelgroepenbeleid zijn de voormelde instellingen niet aangeduid als enige administratieve en technische operator. Het protocol is van toepassing voor 3 begrotingsjaren. Het kan nadien evenwel verlengd worden met één of meerdere jaren mits de deelstaat dit tijdig notificeert aan de federale overheid.

In de dotaties die onder dit hoofdstuk werden geraamd, werd steeds het bruto-bedrag opgenomen. Er werd met andere woorden geen rekening gehouden met geraamde inhoudingen in uitvoering van voormelde besluit en protocol.

4. Afdrachten aan de sociale zekerheid

Voor 2016 worden de afdrachten geraamd op 10.064 miljoen EUR, hetzij een daling met 76 miljoen EUR ten opzichte van de begrotingsopmaak 2016.

De afdracht kan als volgt uitgesplitst worden:

- Inzake alternatieve financiering (9.751 miljoen EUR of -88 miljoen EUR tov 2016 initieel):
 - Globaal beheer werknemers: 6.251 miljoen EUR (-109 miljoen EUR);
 - Globaal beheer zelfstandigen: 705 miljoen EUR (-2 miljoen EUR);
 - RIZIV – geneeskundige zorgen: 2.741 miljoen EUR (+23 miljoen EUR);
 - DIBISS, RVA, FBZ: 55 miljoen EUR (onveranderd);
- Sociale Maribel en BBSZ: 313 miljoen EUR (+12 miljoen EUR tov opmaak 2016).

De alternatieve financiering komt ook aan bod in deel 2.2.

5. Andere afdrachten

De overige afdrachten worden geraamd op 593 miljoen EUR. Dit is een daling met 14 miljoen EUR ten opzichte van de initiële begroting 2016. Het gaat om afdrachten ter financiering van het Rampenfonds, de CREG en Apetra (Petroleumagentschap), alsook de politiezones en het Fonds voor de pensioenen van de geïntegreerde politie.

2.1.5 Les dépenses primaires

Le tableau 21 reprend une situation des dépenses primaires pour les années 2015 (réalisations) et 2016 (crédits) selon la présentation de l'Exposé général.

Tableau 21: Dépenses primaires (concept exposé général)

	In miljoen EUR					In %	In %	
	En millions EUR					-	-	
	2015 Mon. maart Mon. mars (1)	2016 Initieel Initial (2)	2016 Mon. maart Mon. mars (3)	Vershil - Différence (3) vs. (1)	Vershil - Différence (3) vs. (2)	Vershil - Différence (3) vs. (1)	Vershil - Différence (3) vs. (2)	
Primaire uitgaven	49 494	51 855	52 686	3 192	830	6,4	1,6	Dépenses primaires
Kredieten	49 494	52 729	53 336	3 842	607	7,8	1,2	Crédits
Totaal Autoriteitscel	22 091	24 879	24 977	2 885	98	13,1	0,4	Total Cellule Autorité
Totaal Sociale Cel	23 111	22 506	22 497	- 614	- 8	- 2,7	0,0	Total Cellule Sociale
Totaal Economische Cel	4 291	4 292	4 292	1	0	0,0	0,0	Total Cellule Économique
Globale provisie	-	208	425	425	217		104,1	Provision globale
Bijkomende provisie one shot	-	845	1 145	1 145	300		35,5	Provision supplémentaire one shot
Onderbenutting	-	874	650	650	- 224		- 25,6	Sous-utilisation
Bijkomende onderbenutting	-	-	-	0	0			Sous-utilisation supplémentaire
Bni-bijdrage EU	3 345	3 798	3 809	464	12	13,9	0,3	Contribution UE RNB
Primaire uitgaven schuldbegroting	28	30	30	2	1	6,4	2,0	Dépenses primaires de la dette
Correctie codes 8 en 9	- 161	- 1 933	- 1 933	- 1 772	0	- 1 102,8	0,0	Correction codes 8 et 9
Investeringen ziekenhuizen en maximumfactuur	5	815	815	810	0	15 987,6	0,0	Investissements hôpitaux et maximum à facturer
Andere overgangscorrecties	114	- 106	- 74	- 187	32	- 164,9	30,4	Autres corrections de passage
Primaire uitgaven, gecorrigeerd met overgangscorrecties op saldoniveau	52 825	54 459	55 333	2 508	875	4,7	1,6	Dépenses primaires, incluant les corrections de passage au niveau du solde

Dans le budget initial 2016 voté au parlement le 18 décembre 2015, les crédits de liquidation des dépenses primaires du pouvoir fédéral s'élevaient à 52.782,5 millions EUR.

Les crédits de liquidation des départements fédéraux réestimés dans le cadre de ce rapport de monitoring s'établissent à 53.392,9 millions EUR, soit à un niveau supérieur de 610 millions EUR par rapport aux crédits initiaux votés.

Suite au passage du SPF Finances sous Fedcom en 2011, les crédits départementaux comptent des charges d'intérêt transférées du budget de la dette vers le SPF Finances à concurrence de 51,4 millions EUR en 2015 et de 57,3 millions EUR pour 2016. Etant donné qu'il ne s'agit pas vraiment de dépenses primaires, ces montants sont exclus des dépenses primaires et réintégrés dans les charges d'intérêt.

En termes budgétaires, les dépenses primaires réalisées en 2015 se montent ainsi à 49.494,0 millions EUR, alors que les crédits des dépenses primaires 2016 représentent un montant de 52.685,6 millions EUR, après avoir tenu compte d'une sous-utilisation estimée à 650 millions EUR. Les dépenses primaires 2016 ainsi réestimées sont en hausse de 830 millions EUR par rapport au budget initial.

En termes SEC, les dépenses primaires réalisées en 2015 s'établissent à 52.825,3 millions EUR. En 2016, les dépenses primaires SEC sont réestimées à 55.333,3 millions EUR, soit un montant supérieur de 875 millions EUR par rapport au budget initial.

Année 2015

Sous-utilisation :

Les crédits des dépenses primaires 2015, composés des crédits du budget initial voté, des quatre feuillets d'ajustement, ainsi que des différents arrêtés de reventilation des provisions s'établissaient à 53.161,6 millions EUR.

Les crédits totaux 2015 ont été liquidés à concurrence de 50.075,6 millions EUR.

L'objectif de sous-utilisation fixé par le gouvernement fédéral se montait à 832 millions EUR.

La sous-utilisation réalisée (hors crédit FMI de 1.847,7 millions EUR) s'élève à 1.238 millions EUR. Hors codes 8 et 9 (sans influence sur le solde SEC) et hors dotations transférées aux

Communautés (le montant non liquidé a fait l'objet d'une correction SEC pour être en adéquation avec le montant fixé dans la LSF, la compensation se faisant par le biais des prélèvements sur les moyens financiers transférés aux Communautés), la sous-utilisation est à peu près 960 millions EUR.

Cette sous-utilisation concerne le fonctionnement de l'Etat (278 millions EUR au niveau des salaires, des frais de fonctionnement et des investissements), les indemnités aux personnes handicapées (58 millions) ou les subventions aux CPAS dans le cadre de la loi du 02.06.1965 (42 millions EUR), mais également des éléments plus exceptionnels comme les dotations de la Régie des bâtiments (environ 52 millions EUR), les dotations à PDOS (30 millions EUR), les crédits de la Coopération au développement (environ 200 millions EUR), les provisions (globale et sécurité) non liquidées (90 millions EUR), ou encore le plan de soutien à la Grèce (30 millions EUR) et la contribution SMP de la Belgique (56 millions EUR) figurant dans les autres dépenses primaires.

Le tableau suivant détaille la sous-utilisation 2015 des dépenses primaires au niveau des départements et des gros postes.

Tableau 22: Sous-utilisation 2015

Liquidations par département	Crédits totaux 2015	Liquidations 2015	Sous-utilisation 2015	Liquidations par gros poste	Crédits totaux 2015	Liquidations 2015	Sous-utilisation 2015
<i>en millions EUR</i>	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)		(1)	(2)	(3)=(1)-(2)
Dotations hors transferts aux Comm.	352,4	351,5	0,9	Salaires et charges sociales	6.023,6	5.915,6	108,1
Dotations transf. aux Communautés	10.842,4	10.576,4	266,0	Frais de fonctionnement	1.944,6	1.812,9	131,7
Chancellerie du Premier Ministre	110,0	103,2	6,8	Investissements y compris militaires	292,8	254,0	38,8
Budget & Contrôle de gestion	28,9	26,0	3,0	Budget des dotations hors dot. aux Comm.	352,4	351,5	0,9
P & O	43,8	41,1	2,7	Budget des dotations aux Communautés	10.842,4	10.576,4	266,0
FEDICT	31,0	27,3	3,7	Dotations Régie des bâtiments	777,1	725,4	51,7
Justice	1.916,9	1.880,1	36,8	Dotations PDOS	11.291,7	11.261,7	30,0
Intérieur	1.017,6	984,0	33,6	Dotations sécurité sociale	7.736,9	7.736,9	0,0
Aff. étrangères & Coop. au dév.	1.702,4	1.462,0	240,4	Financement communes et instit.brux.	348,6	348,6	0,0
Défense	2.455,1	2.458,5	-3,4	Dotation fédérale aux zones de police	718,2	703,4	14,8
Police fédérale & Fct intégré	1.745,2	1.694,6	50,6	Coopération au développement	1.222,9	1.023,3	199,6
Finances hors FMI	1.992,2	1.814,1	178,1	Indemnités aux personnes handicapées	2.016,3	1.958,6	57,7
Régie des bâtiments	777,1	725,4	51,7	Subvention OSSOM	306,1	306,1	0,0
Pensions	11.291,7	11.261,7	30,0	Garantie revenus personnes âgées	544,9	544,9	0,0
Emploi, Travail & Concert. Soc.	101,9	94,7	7,2	Dotation AFSCA	98,1	98,1	0,0
Sécurité sociale hors dotations	3.024,6	2.960,6	64,0	Paiement Poste charges imposées	290,8	290,8	0,0
Dotations globales	7.736,9	7.736,9	0,0	Programme SNCB	2.948,7	2.947,6	1,1
Santé publique	273,2	261,5	11,7	Subventions CPAS - revenu d'intégr.	747,6	743,8	3,8
Economie, Classes moy. & Energie	326,6	301,1	25,6	Subventions CPAS - loi du 02.06.1965	197,2	155,5	41,7
Mobilité & Transports	3.490,7	3.432,9	57,9	Dotation FEDASIL	296,4	296,4	0,0
Intégration sociale	1.392,9	1.323,1	69,8	Projets spatiaux ESA	175,8	175,8	0,0
Politique scientifique	570,4	559,1	11,3	Provisions	90,0	0,0	90,0
Provisions	90,0	0,0	90,0	Autres dépenses primaires	2.050,9	1.848,5	202,4
Total dépenses primaires hors FMI	51.313,9	50.075,6	1.238,3	Total dépenses primaires hors FMI	51.313,9	50.075,6	1.238,3
Total dépenses primaires hors dot. aux Comm. et hors codes 8 et 9	40.297,8	39.338,5	959,2	Total dépenses primaires hors dot. aux Comm. et hors codes 8 et 9	40.297,8	39.338,5	959,2

Réforme de l'Etat :

Lors de l'année budgétaire 2015, le pouvoir fédéral a continué à assumer des dépenses pour le compte des Régions, des Communautés et de la Cocom, relatives à des compétences transférées dans le cadre de la sixième réforme de l'Etat. L'impact sur les dépenses primaires était de 600,6 millions EUR sur les crédits de liquidation lors du budget initial. Suite au premier contrôle budgétaire 2015, l'impact avait été réduit de 70,1 millions EUR. L'impact de ces dépenses supplémentaires était toutefois neutre pour le pouvoir fédéral, dans la mesure où elles ont été totalement compensées par le biais des prélèvements mensuels sur les moyens transférés aux entités fédérées.

A la clôture 2015, les liquidations à charge des entités fédérées se sont élevées à 530,1 millions EUR. Celles-ci sont retirées des liquidations totales pour isoler les dépenses à charge du seul pouvoir fédéral, reprises dans ce rapport de monitoring comme pour toutes les estimations budgétaires réalisées tout au long de l'année 2015.

Le tableau suivant détaille les liquidations par départements à charge des entités fédérées et du pouvoir fédéral.

Tableau 23: Liquidations 2015 à charge du pouvoir fédéral

(en millions EUR)

Départements	Liquidations totales	Liquidations à charge des C&R	Liquidations à charge du pouvoir fédéral
	(1)		
Dotations	351,5		351,5
Dotations transférées aux Communautés	10.576,4		10.576,4
Chancellerie du Premier Ministre	103,2		103,2
Budget et Contrôle de la Gestion	26,0		26,0
Personnel et Organisation	41,1		41,1
Technologie de l'Information et de la Communication	27,3		27,3
Justice	1.880,1	1,4	1.878,7
Intérieur	984,0		984,0
Affaires étrangères et Coop. Développement	1.462,0		1.462,0
Défense nationale	2.458,5		2.458,5
Police fédérale et fonctionnement intégré	1.694,6		1.694,6
Finances	1.814,1		1.814,1
Finances - Crédit FMI	0,0		0,0
Régie des Bâtiments	725,4		725,4
TOTAL CELLULE AUTORITÉ	22.144,0	1,4	22.142,6
Pensions	11.261,7		11.261,7
Emploi, Travail et Concertation sociale	94,7	1,3	93,4
Sécurité sociale hors dotation globales	2.960,6	523,3	2.437,3
Dotation globales sécurité sociale	7.736,9		7.736,9
Santé publique, Sécurité de la Chaîne Alimentaire et Environnement	261,5	2,6	258,9
Intégration sociale	1.323,1		1.323,1
TOTAL CELLULE SOCIALE	23.638,5	527,1	23.111,4
Économie, PME, Classes moyennes et Énergie	301,1		301,1
Mobilité et Transport	3.432,9	1,6	3.431,3
Politique scientifique	559,1		559,1
TOTAL CELLULE ÉCONOMIQUE	4.293,1	1,6	4.291,5
Provision globale	0,0		0,0
Provision sécurité	0,0		0,0
TOTAL PROVISIONS	0,0	0,0	0,0
TOTAL LIQUIDATIONS	50.075,6	530,1	49.545,5
Intérêts Finances	51,4		51,4
TOTAL DEPENSES PRIMAIRES	50.024,2	530,1	49.494,0

Corrections SEC :

Le tableau 24 donne un aperçu de ces corrections qui permettent de passer du solde budgétaire primaire au solde de financement primaire du pouvoir fédéral.

Tableau 24: Corrections de passage 2015

Corrections de passage	Clôture 2015
Contribution RNB à l'Union européenne	3.345,1
Dépenses primaires budget de la Dette	28,3
Investissements Défense Nationale	76,3
Investissements SNCB/Infrabel	-23,8
Dotation RBC - Fonds sécurité	-54,8
Arriérés Justice	-150,2
Dotations aux Communautés	266,0
Maximum à facturer	5,1
Octrois de crédits et prises de participation	-160,7
Totaux	3.331,3

Par rapport à l'Exposé général du budget initial 2016, les corrections de passage pour 2015 ont été réestimées comme suit :

- la contribution RNB à l'UE a été actualisée pour s'établir à 3.345,1 millions EUR (+116 millions EUR par rapport à l'EG) ;
- le montant SEC des dépenses primaires imputables sur le budget de la dette a diminué de 1 million EUR et représente une correction de 28,3 millions EUR ;
- la correction sur les investissements de la Défense a détérioré le solde SEC de 76,3 millions EUR (soit 10,0 millions EUR de plus par rapport à l'EG) ;
- la correction sur le paiement des arriérés au sein du SPF Justice a été réévaluée à 150,2 (contre 145,8 millions EUR dans l'EG) ;
- la correction SEC apportée sur le maximum à facturer reste identique à 5,1 millions EUR ;
- les octrois de crédits et les participations ainsi que les amortissements de dettes, correspondants aux codes 8 et 9 s'élèvent à 160,7 millions EUR (le crédit FMI a quant à lui été reporté de 2015 sur 2016).

Trois nouvelles corrections sont prises en considération dans le solde SEC 2015 :

- la dotation pour 2015 à la Région de Bruxelles-Capitale à charge du fonds de financement de certaines dépenses liées notamment à la sécurité des sommets européens à Bruxelles ayant fait l'objet d'un AR signé le 4 janvier 2016, l'ICN considère que les droits constatés se rapportent à 2016, faisant en sorte que le solde SEC s'améliore de 54,8 millions EUR en 2015 et se détériore à raison du même montant en 2016 ;
- suite à une réunion début février avec les acteurs concernés, l'ICN a requalifié certains financements alternatifs à la SNCB / Infrabel avec un impact sur le solde SEC. Ceci concerne les investissements dans le cadre du TGV (infrastructures et gares), le matériel roulant de DESIRO et le matériel roulant du RER. Les opérations financières augmentent la dette publique mais les amortissements diminuent les dépenses SEC pour la partie du capital. Ceci représente un montant de 23,8 millions EUR en 2015 et 24,8 millions EUR en 2016 ;
- le montant de 266,0 millions EUR non liquidé des dotations transférées aux Communautés est corrigé en SEC pour correspondre au montant repris dans la Loi spéciale de financement.

Année 2016

Circulaire :

La circulaire ministérielle du 19 janvier 2016 précise les principes qui doivent être utilisés pour la préparation du contrôle budgétaire de mars. Les propositions budgétaires devaient être fournies par les départements au SPF Budget pour le 5 février. Des réunions bilatérales techniques se sont déroulées du 17 au 26 février afin de préciser les demandes de crédits liées aux paramètres d'indexation et de volume. Des réunions trilatérales politiques se sont tenues du 1er au 2 mars sur les nouvelles initiatives.

Dans cette circulaire, les paramètres ont été fixés sur base du budget économique de février 2016 du Bureau Fédéral du Plan en matière de taux d'inflation et de taux de croissance.

Selon les prévisions du BFP, l'indice-santé qui sert entre autres au calcul de l'indexation des salaires et des allocations sociales serait de 1,5%, faisant en sorte que le prochain dépassement de l'indice-pivot devrait se produire en juillet 2016. Par conséquent, les allocations sociales et les

salaires de la fonction publique devraient être indexés de 2%, respectivement en août et en septembre 2016.

La circulaire prévoit que l'incidence budgétaire des salaires et des allocations sociales sera intégrée dans la provision globale.

La circulaire budgétaire précise que les crédits sont ceux du budget initial voté. Les départements peuvent introduire des demandes de crédits pour :

- les adaptations aux paramètres d'indexation pour les gros postes liés à un mécanisme d'indexation spécifique et de taux de change ;
- les variations des effets-volume (transferts aux personnes, pensions, ...) et les montants octroyés par une décision du Conseil des Ministres ;
- les augmentations entièrement compensées et dont la compensation est garantie pour les années budgétaires suivantes.

La circulaire indique également que les demandes ayant pour effet de revenir sur les économies décidées par le Conseil des Ministres du 15 octobre 2014 et du 3 avril 2015 ne sont pas autorisées.

De même, les décisions antérieures (notification du budget initial 2016, décisions du Conseil des Ministres) qui ont un impact pour le contrôle budgétaire devaient également être prises en compte.

Réforme de l'Etat :

Pour l'année budgétaire 2016, seule l'allocation d'aide aux personnes âgées (APA) est encore concernée par une période de transition, mais concrètement le pouvoir fédéral continue à verser l'allocation, alors que les Communautés verseront trimestriellement leur quote-part par le biais de comptes de trésorerie. Partant, les dépenses primaires 2016 ne sont plus impactées.

Estimation des crédits :

Le tableau 25 détaille les crédits de liquidation des dépenses primaires 2016 repris dans la base de données du SPF Budget à la date du 3 mars 2016 à l'issue des réunions bilatérales techniques. Il comprend les colonnes suivantes :

- Colonne (1) : contient les crédits initiaux amendés votés par le Parlement en date du 18 décembre 2015 ;
- Colonne (2) : contient les effets-prix pour les postes de dépenses disposant d'un régime d'indexation spécifique ou liés aux variations des taux de change ;
- Colonne (3) : contient les effets-volume sur les postes de dépenses du pouvoir fédéral, décidés en réunions bilatérales ;
- Colonne (4) : contient les effets-volume sur les postes de dépenses du pouvoir fédéral apportés en post-bilatérales ;
- Colonne (5) : contient le total des adaptations en vue du contrôle budgétaire par application des effets-prix et des effets-volume sur les crédits du budget initial amendé voté.

Sur base de cette situation, les crédits de liquidation pris en compte dans ce rapport en vue du contrôle budgétaire 2016 se montent ainsi à 53.392,9 millions EUR pour les dépenses à charge du pouvoir fédéral. Elles sont supérieures de 610,4 millions EUR par rapport aux crédits du budget initial 2016.

Par contre, les nouvelles initiatives discutées dans le cadre des réunions trilatérales politiques ne sont pas intégrées dans cette estimation des dépenses primaires.

Tableau 25: Crédits de liquidation par département

(en millions EUR)

Départements	Crédits initiaux (1)	Bilatérales		Post-bila (4)	Monitoring mars (5)=(1)+(2)+(3)+(4)	Evolution montant (6)-(1)	Evolution % (6/(1))
		Indexation (2)	Volume (3)				
Dotations	344,7	0,3	-0,3		344,7	0,0	0,0
Dotations transférées aux Communautés	11.020,2	66,3			11.086,6	66,3	0,6
Chancellerie du Premier Ministre	110,6		-0,1		110,5	-0,1	-0,1
Budget et Contrôle de la Gestion	28,9				28,9	0,0	0,0
Personnel et Organisation	49,4		4,6		53,9	4,6	9,3
Technologie de l'Information et de la Communication	30,4		-3,9		26,5	-3,9	-13,0
Justice	1.725,0	0,1	13,0		1.738,1	13,1	0,8
Intérieur	1.356,7		0,4	10,9	1.367,9	11,3	0,8
Affaires étrangères et Coop. Développement	1.735,7	-1,5	0,3		1.734,5	-1,2	-0,1
Défense nationale	2.339,2		0,0		2.339,2	0,0	0,0
Police fédérale et fonctionnement intégré	1.746,7		-1,1	-0,2	1.745,4	-1,3	-0,1
Finances	1.850,1		8,8		1.858,9	8,8	0,5
Finances - Crédit FMI	1.847,7				1.847,7	0,0	0,0
Régie des Bâtiments	746,9		4,2		751,1	4,2	0,6
TOTAL CELLULE AUTORITÉ	24.932,1	65,3	25,8	10,7	25.033,9	101,8	0,4
Pensions	10.715,6		-28,6		10.687,0	-28,6	-0,3
Emploi, Travail et Concertation sociale	99,2			0,0	99,2	0,0	0,0
Sécurité sociale hors dotation globales	2.470,9		25,8	-21,0	2.475,7	4,8	0,2
Dotation globales sécurité sociale	7.845,3				7.845,3	0,0	0,0
Santé publique, Sécurité de la Chaîne Alimentaire et Environnement	269,7		0,5		270,2	0,5	0,2
Intégration sociale	1.104,9		15,2		1.120,0	15,2	1,4
TOTAL CELLULE SOCIALE	22.505,5	0,0	12,8	-21,0	22.497,3	-8,2	0,0
Économie, PME, Classes moyennes et Énergie	443,8	0,0	2,2		446,1	2,2	0,5
Mobilité et Transport	3.263,2	12,3	-13,9		3.261,5	-1,6	0,0
Politique scientifique	584,8		-0,3		584,5	-0,3	-0,1
TOTAL CELLULE ÉCONOMIQUE	4.291,8	12,3	-12,0	0,0	4.292,1	0,3	0,0
Provision globale	208,0		216,5		424,6	216,5	104,1
Provision sécurité	95,0				95,0	0,0	0,0
Provision asile et migration	350,0				650,0	300,0	85,7
Provision terrorisme et antiradicalisme	400,0				400,0	0,0	0,0
TOTAL PROVISIONS	1.053,0	0,0	216,5	0,0	1.569,6	516,5	49,1
Crédits départementaux	52.782,5	77,6	243,1	-10,3	53.392,9	610,4	1,2
Intérêts Finances	-53,6				-57,3	-3,7	7,0
Sous-utilisation	-874,0				-650,0	224,0	-25,6
Dépenses primaires	51.854,9	77,6	243,1	-10,3	52.685,6	830,7	1,6
Dont les codes 8	1.933,0				1.933,0	0,0	0,0

Pour ce qui concerne les paramètres d'indexation, un index spécifique est d'application pour les dépenses liées à un mécanisme réglementaire, comme c'est le cas pour :

- les dotations liées à la famille royale et à la Cour des Comptes (+0,3 million EUR)
- le contrat avec le FPC Gent (+0,2 million EUR)
- les dotations pour Bpost, le groupe SNCB et l'IBSR (+12,3 millions EUR).

Les crédits dont le montant est lié au cours du dollar, du yen ou du franc suisse sont également impactés à hauteur de -1,5 million EUR. Ceci concerne principalement les crédits de personnel et de fonctionnement pour les ambassades.

Les dotations transférées aux Communautés augmentent également de 66,3 millions EUR suite à la révision de paramètres d'inflation et de croissance économique. Pour rappel, elles correspondent aux moyens financiers accordés aux Communautés sous la forme de dotations du pouvoir fédéral conformément à la loi spéciale de financement, liés aux transferts des compétences suivantes : allocations familiales, soins aux seniors, soins de santé et aides aux personnes, coût d'investissement des infrastructures hospitalières, maisons de justice et pôles d'attraction interuniversitaire. Le détail de ces dotations est repris dans le tableau suivant.

Tableau 26: Dotations transférées aux Communautés

Dotations fédérales transférées (en millions EUR)	Budget initial	Monitoring mars	Différence
Communauté flamande	6.316,3	6.354,8	38,5
Communauté française	3.492,5	3.513,4	20,9
Communauté communautaire commune	1.133,5	1.140,0	6,6
Communauté germanophone	77,9	78,3	0,4
Total	11.020,2	11.086,6	66,3

S'agissant des variations de volume, les principales évolutions de crédits se localisent dans les départements suivants :

- SPF P&O (+4,6 millions EUR) et FEDICT (-3,9 millions EUR) : l'évolution en volume est essentiellement liée à un transfert du crédit eHR de FEDICT vers Persopoint P&O.
- SPF Justice : l'augmentation des crédits est ici imputable aux frais pour l'expertise médicale et médico-psycho-sociale (+3,7 millions EUR), aux frais contractuels pour les nouveaux FPC (+3,1 millions EUR) et aux dépenses pour les cultes et la laïcité (+5,7 millions EUR).
- SPF Finances : la hausse en volume s'explique, d'une part, par la suppression du fonds virtuel « mutualisering datacenter ICT » et son intégration dans le budget (+4,0 millions EUR) et, d'autre part, par les dépenses pour le personnel des conservateurs des hypothèques (+4,9 millions EUR).

- Régie des bâtiments : la dotation pour le paiement des loyers augmente de 3,4 millions EUR, alors que la dotation pour le financement alternatif est en hausse de 0,8 million EUR.
- PDOS : les dotations au Service des pensions du secteur public diminuent en volume de 41,7 millions EUR, de même que les dotations aux pensions rentes de guerre (-3,4 millions EUR) et les dotations pensions rentes accidents du travail (-0,6 million EUR). Les dotations aux pensions du Groupe SNCB augmentent, quant à elles, de 11,5 millions EUR en volume. La dotation pour la gestion du service est revue en hausse de 5,5 millions EUR.
- SPF Sécurité sociale : la variation de volume la plus importante concerne les indemnités pour les personnes handicapées (+26,8 millions EUR) s'expliquant en partie par les changements intervenus dans la réglementation du chômage.
- SPP Intégration sociale : l'augmentation des crédits à concurrence de 15,2 millions EUR traduit des évolutions contrastées au niveau des transferts aux CPAS, soit +45,0 millions EUR pour le revenu d'intégration (le nombre de bénéficiaires a fortement augmenté en août et octobre 2015 et le trend croissant se poursuit en janvier et février 2016) et -29,3 millions EUR pour la loi du 02.04.1965 (une forte baisse est attendue pour les bénéficiaires équivalent RMI). Le remboursement à la CAAMI baisse également de 7,3 millions EUR.
- SPF Economie : la hausse des crédits en volume est imputable à l'AB ONDRAF- TVA passif technique CEN (+2,7 millions EUR).
- SPF Mobilité et Transports : la diminution des crédits est due à la baisse de la dotation d'exploitation variable de la SNCB suite au recul du nombre de voyageurs (-14,9 millions EUR). L'AB relative aux dépenses de fonctionnement pour le permis de conduire subit, quant à elle, une hausse de 1,0 million EUR.

Des variations de volume ont encore été prises en compte dans la colonne post-bilatérale. Ceci vise principalement les 2 départements suivants :

- SPF Intérieur : les crédits augmentent de 10,9 millions EUR, à savoir +0,7 million EUR pour la dotation à FEDASIL et +10,2 millions EUR pour le Fonds de sécurité.
- SPF Sécurité sociale : la diminution des crédits à hauteur de 21,0 millions EUR est imputable essentiellement aux effets-volume sur la subvention à l'ORPSS (-10,0 millions

EUR) et sur la GRAPA (-10,8 millions EUR) et de manière plus marginale sur la sécurité sociale des marins (maladie et invalidité) et la dotation CSPM (branche chômage).

Provisions :

Le total des provisions avait été fixé à 1.053,0 millions EUR dans le budget initial 2016.

Une provision globale de 208 millions EUR avait été prévue afin de couvrir les dommages et intérêts, la cybersécurité, les investissements du Ministère de la Défense, le paiement des arriérés des primes de compétence et le coût de l'impôt régional bruxellois sur les bureaux et parkings pour certains parastataux et institutions culturelles fédérales (petites institutions), Optifed pour le SPF Justice, les dépenses relatives au SHAPE, ainsi qu'une marge destinée à financer des besoins spécifiques et indispensables définis par le Conseil des Ministres. A ce stade, la provision globale n'a pas encore fait l'objet de redistributions entre les départements.

Par rapport au budget initial, la ventilation de la provision globale n'a pas été modifiée. Seule l'incidence budgétaire de l'indexation des salaires, des allocations sociales et des dotations à la sécurité sociale y a été ajoutée. Celle-ci se monte à 216,5 millions EUR et se décompose comme suit :

Indexation	En millions EUR
Salaires SPF/SPP/Défense/Police	39,7
Dotations OIP	2,6
Dotations Régie des Bâtiments	1,2
Dotations PDOS	93,8
Dotations à la Sécurité sociale (salariés et indépendants)	54,2
Assistance sociale (handicapés, ossom, grapa, autres)	19,5
Transferts aux CPAS (revenu d'intégration et loi de 65)	5,5
Total	216,5

Dans le budget initial, un crédit de 95,0 millions EUR avait été inscrit en liquidation sur la provision sécurité pour 2016. Un nouveau crédit provisionnel avait également été créé pour faire face aux dépenses supplémentaires générées par la crise relative à l'asile et la migration auxquelles différents départements sont confrontés. Le montant de 350 millions EUR prévus dans le budget initial passe à 650 millions EUR.

En outre, un crédit provisionnel en vue de couvrir les dépenses concernant le renforcement des mesures prises ainsi que des initiatives nouvelles en matière de lutte contre le terrorisme et le radicalisme avait fait l'objet d'un amendement voté dans le cadre du budget initial, à concurrence d'un montant de 400 millions EUR.

Le tableau 27 reprend les différentes provisions pour 2016.

Tableau 27: Provisions 2016

Provisions (en millions EUR)	Budget initial	Monitoring mars	Différence
Dommages et intérêts	36,4	36,4	0,0
Arriérés allocations de compétence	40,0	40,0	0,0
Cybersécurité	3,5	3,5	0,0
Investissements (Défense)	100,0	100,0	0,0
Petites institutions	5,0	5,0	0,0
Optifed (Justice)	10,1	10,1	0,0
SHAPE	5,0	5,0	0,0
Indexation	0,0	216,5	216,5
Marge	8,0	8,0	0,0
Provision globale	208,0	424,5	216,5
Provision sécurité	95	95	0
Provision asile et migration	350	650	300
Provision terrorisme et antiradicalisme	400	400	0
Total provisions	1.053,0	1.569,5	516,5

Sous-utilisation :

Pour l'année 2016, le gouvernement a fixé dans le budget initial la sous-utilisation à réaliser à hauteur de 874 millions EUR.

Le tableau 28 détaille une estimation des liquidations 2016 au niveau des gros postes de dépenses, basées sur un ensemble d'hypothèses qui sont synthétisées dans la dernière colonne.

Tableau 28: Sous-utilisation 2016 (projection)

Liquidations par gros poste	Clôture 2012	Clôture 2013	Clôture 2014	Clôture 2015	2012-2015	Initial 2016	Estimation 2016		
	Taux de liquidation 2012	Taux de liquidation 2013	Taux de liquidation 2014	Taux de liquidation 2015	Taux de liquidation moyen	Crédits 2016	Liquidations 2016	Sous-utilisation 2016	Hypothèses
	en %	en %	en %	en %	en %	en millions EUR			
Salaires et charges sociales	98,7	98,3	96,8	98,2	98,0	5.933,5	5.827,0	106,4	Application taux 2015
Frais de fonctionnement	90,6	89,8	90,6	93,2	91,1	1.754,0	1.635,1	118,8	Application taux 2015
Investissements y compris militaires	81,9	82,8	79,8	86,8	82,8	198,8	172,5	26,3	Application taux 2015
Budget des dotations hors dot. aux Comm.	100,0	99,9	99,8	99,7	99,9	347,8	347,8	0,0	Liquidé à 100%
Budget des dotations aux Communautés	-	-	-	97,5	-	11.020,2	11.020,2	0,0	Liquidé à 100%
Dotations Régie des bâtiments	96,1	93,9	96,4	93,3	94,9	746,9	746,9	0,0	Liquidé à 100%
Dotations PDOS	100,0	99,9	99,9	99,7	99,9	10.715,6	10.715,6	0,0	Liquidé à 100%
Dotations sécurité sociale	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	7.845,3	7.845,3	0,0	Liquidé à 100%
Financement communes et instit. bruxelloises	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	354,5	354,5	0,0	Liquidé à 100%
Dotation fédérale aux zones de police	100,0	100,0	98,7	97,9	99,2	718,5	718,5	0,0	Liquidé à 100%
Coopération au développement	73,3	90,3	91,4	83,7	84,7	1.245,7	1.131,8	113,9	Application taux moyen 2013-2014
Droits de tirage régions - remise au travail	100,0	100,0	100,0	-	-	0,0	0,0	0,0	Plus d'application
Indemnités aux personnes handicapées	98,9	100,9	98,6	97,1	98,9	1.478,2	1.461,8	16,5	Application taux moyen 2012-2015
Subvention OSSOM	100,0	100,0	99,1	100,0	99,8	295,4	295,4	0,0	Liquidé à 100%
Garantie revenus personnes âgées	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	552,1	552,1	0,0	Liquidé à 100%
Dotation AFSCA	100,0	98,8	99,7	100,0	99,6	88,2	88,2	0,0	Liquidé à 100%
Paiement Poste charges imposées	100,0	71,6	100,0	100,0	92,9	146,4	146,4	0,0	Liquidé à 100%
Programme SNCB	99,9	99,8	99,5	100,0	99,8	2.889,5	2.889,5	0,0	Liquidé à 100%
Subventions CPAS - revenu d'intégration	90,6	95,6	100,0	99,5	96,4	777,6	773,7	3,9	Application taux 2015
Subventions CPAS - loi du 02.06.1965	98,1	84,6	73,4	78,8	83,7	178,2	149,2	29,0	Application taux moyen 2012-2015
Dotation FEDASIL	100,0	94,7	99,8	100,0	98,6	277,3	277,3	0,0	Liquidé à 100%
Projets spatiaux ESA	100,0	99,2	99,9	100,0	99,8	189,9	189,9	0,0	Liquidé à 100%
Provisions	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	653,0	617,9	35,1	Provision globale liquidée au taux moyen 2012-2015 et autres provisions liquidées à 100%
Autres dépenses primaires hors FMI	86,3	92,1	94,7	90,1	90,8	2.131,3	1.935,1	196,2	Application taux moyen 2012-2015
Total dépenses primaires hors FMI	97,2	97,7	98,1	97,6	97,7	50.537,7	49.891,5	646,3	
Total dépenses primaires hors dot. aux Comm. et hors codes 8 et 9	97,4	97,8	98,2	97,6	97,7	39.432,3	38.786,0	646,3	

Cette projection donne une sous-utilisation 2016 hors codes 8 et 9 et hors dotations transférées aux Communautés s'établissant à 646 millions EUR, ce qui est une projection encore relativement optimiste en comparaison avec la sous-utilisation 2015, de laquelle tous les éléments pouvant être considérés comme one-shot seraient extirpés.

Compte tenu du fait que la sous-utilisation 2015 ait été atteinte avec des éléments one-shot dont il n'est pas connu à ce stade qu'ils puissent être reproduits en 2016, la prudence imposerait de revoir l'objectif de sous-utilisation pour le porter à 650 millions EUR.

Corrections SEC :

Les corrections SEC permettent le passage entre les chiffres budgétaires et le solde de financement établi dans les comptes nationaux conformément à la nomenclature SEC.

Le tableau 29 donne un aperçu de ces corrections qui impactent les dépenses primaires en 2016.

Tableau 29: Corrections de passage au solde SEC

Corrections de passage	Budget initial	Monitoring mars	Différence
Contribution RNB à l'Union européenne	3.797,7	3.809,4	11,7
Dépenses primaires budget de la Dette	29,5	30,1	0,6
Investissements Défense Nationale	-105,8	-103,7	2,1
Investissements SNCB/Infrabel	0,0	-24,8	-24,8
Dotation RBC - Fonds sécurité	0,0	54,8	54,8
Investissements hôpitaux, maximum à facturer	814,8	814,8	0,0
Octrois de crédits et prises de participation	-1.933,0	-1.933,0	0,0
Totaux	2.603,3	2.647,7	44,4

La correction la plus importante concerne la contribution RNB de la Belgique à l'Union européenne qui n'est traditionnellement pas inscrite dans les dépenses primaires. Il est donc nécessaire d'ajouter cette contribution aux dépenses primaires si l'on veut avoir une vue complète sur les dépenses. Le montant avait été estimé à 3.797,7 millions EUR dans le BI 2016. Le solde budgétaire s'améliore de 259,3 millions EUR pour s'établir à 3.538,4 millions EUR. Mais en termes SEC, il convient d'y ajouter les remboursements provenant des années 2014 (165,0 millions EUR) et 2015 (106,0 millions EUR) et qui doivent être comptabilisés sur l'année 2016, conformément au règlement EUROSTAT du 17 mars 2015.

Le budget de la dette comprend également des dépenses autres que des charges d'intérêt qui ont un impact sur le solde de financement primaire. Il s'agit principalement des commissions sur émissions d'emprunts publics. La correction pour 2016 est réestimée à 30,1 millions EUR.

Les investissements de la Défense Nationale amélioreraient le solde SEC de 105,8 millions EUR dans le BI 2016. Cette amélioration a été réestimée à 103,7 millions EUR.

La dotation pour 2015 à la Région de Bruxelles-Capitale à charge du fonds de financement de certaines dépenses liées notamment à la sécurité des sommets européens à Bruxelles ayant fait l'objet d'un AR signé le 4 janvier 2016, l'ICN considère que les droits constatés se rapportent à 2016, faisant en sorte que le solde SEC se détériore de 54,8 millions EUR en 2016, alors qu'il améliorait le solde 2015 à raison du même montant.

Suite à une réunion début février avec les acteurs concernés, l'ICN a requalifié certains financements alternatifs à la SNCB / Infrabel avec un impact sur le solde SEC. Ceci concerne les

investissements dans le cadre du TGV (infrastructures et gares), le matériel roulant de DESIRO et le matériel roulant du RER. Les opérations financières augmentent la dette publique mais les amortissements diminuent les dépenses pour la partie du capital. Ceci représente un montant de 24,8 millions EUR en 2016 (contre 23,8 millions EUR en 2015).

La correction SEC apportée sur les dépenses primaires pour prendre en compte les investissements dans les infrastructures et les services médicotéchniques des hôpitaux, ainsi que la rémunération pour l'intégration dans le maximum à facturer des interventions personnelles (une compétence que le pouvoir fédéral continue à assumer pour le compte des Communautés) s'élevait à 814,9 dans le BI 2016. Elle reste à ce stade inchangée.

Enfin, la correction pour les codes 8 qui n'ont pas d'influence sur le solde SEC est établie à 1.933,0 millions EUR en 2016. Elle tient compte du report vers 2016 de la participation de la Belgique dans l'augmentation de capital du FMI à concurrence de 1.847,7 millions EUR. Elle reste identique à celle reprise dans le budget initial.

Federale dotaties aan de Gemeenschappen :

Deze middelen zijn ingeschreven onder sectie 01 van de algemene uitgavenbegroting. Het gaat om dotaties ter financiering van gemeenschapsbevoegdheden gezinsbijslag, ouderenzorg, diverse gezondheidszorgen en hulp aan personen, justitiehuisen, investeringskosten met betrekking tot ziekenhuisinfrastructuur (sinds 2016) en interuniversitaire attractiepolen (vanaf 2018).

De federale dotaties aan de gemeenschappen stijgen van 11.020,2 miljoen EUR naar 11.086,5 miljoen EUR, hetzij een toename met 66,3 miljoen EUR. Hierin zit ook de verrekening van de negatieve PB-overdracht voor de GGC (-17,6 miljoen EUR in 2016), alsook de definitieve afrekening voor 2015 ten belope van 94,2 miljoen EUR.

Voor de bepaling van de dotaties voor 2016 werd met volgende elementen rekening gehouden:

- De in de BFW voorziene vermindering voor de G- en SP-diensten die op 1 januari 2013 bestonden maar op 1 januari 2015 geen dergelijke diensten meer zijn ten belope van 120,3 miljoen EUR in 2015 conform het KB van 11 maart 2015 houdende uitvoering van artikel 47/7, §3 en 47/8 van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten.

- De vergoeding voor inbreng in maximumfactuur federale overheid (art 68quinquies, §3) ten belope van 5,3 miljoen EUR.
- De vermindering voor de financiering van de lopende investeringen in ziekenhuisinfrastructuur ten belope van 809,6 miljoen EUR.

Overige dotaties :

De overige dotaties omvatten dotaties ter versterking van de internationale en hoofdstedelijke functie van Brussel (stad Brussel, mobiliteitsbeleid, Europese toppen en taalpremies) evenals een dotatie voor de overname van de dienst van (een deel van de) gewestelijke belastingen, een dotatie ter financiering van het universitair onderwijs aan buitenlandse studenten en een dotatie voor overdracht van de Nationale Plantentuin van Meise.

Voor 2016 wordt het totaal aan overige dotaties geraamd op 500,4 miljoen EUR. Dit is een stijging met 1,8 miljoen EUR ten opzichte van de initiële begroting 2016. Hiervan betreft 1,7 miljoen EUR het definitief afrekeningssaldo voor 2015.

2.1.6 De interestlasten

De totale interestlasten worden bepaald door de som van:

- de interestlasten geraamd door het Agentschap van de Schuld (interestlasten ten laste van de Schatkist);⁷
- de interestlasten van de te consolideren instellingen;
- de vanuit de primaire uitgaven naar de interestuitgaven geherklasseerde bedragen (bedragen van de Deposito- en Consignatiekas).

- ⁷ Zie daarvoor synthesesnota van 25/02/2016 raming dd. 15/02/2016 van het Agentschap van de Schuld.

Tabel 30: De interestlasten 2015-2016

	In miljoen EUR - En millions EUR					In % - En %	In % - En %	
	2015	2016	2016	Vershil	Vershil	Vershil	Vershil	
	Mon. maart - Mon. mars (1)	Initieel - Initial (2)	Mon. maart - Mon. mars (3)	Différence (3) vs. (1)	Différence (3) vs. (2)	Différence (3) vs. (1)	Différence (3) vs. (2)	
Interestlasten (economisch)	10 741	10 374	10 248	- 493	- 126	- 4,6	- 1,2	Charges d'intérêt (économiques)
Schatkist	10 663	10 316	10 167	- 496	- 149	- 4,7	- 1,4	Trésor
Uit primaire uitgaven overgehevde interesten	51	54	57	6	4	11,4	7,0	Intérêts en provenance des dépenses primaires
Te consolideren instellingen	27	5	24	- 3	20	- 11,0	406,3	Institutions à consolider

De interestlasten geraamd door het Agentschap van de schuld voor 2016 bedragen 10 167 miljoen EUR. Ten opzichte van de 10 316 miljoen EUR die initieel begroot was, is dit een verbetering van 149 miljoen EUR. Ten opzichte van de interestlasten van 2015 is dit een verbetering van 496 miljoen EUR.

Het Agentschap van de Schuld heeft zich bij het ramen van de interestlasten gebaseerd op een federaal netto te financieren saldo van 9,1 miljard EUR voor 2016. Dit stemt overeen met een vorderingentekort voor de federale overheid van 1,8 % van het BBP. Het Agentschap van de Schuld houdt rekening met een aantal overgangsfactoren om de overgang te maken tussen vorderingensaldo en netto te financieren saldo:

Tabel 31: De overgang tussen vorderingensaldo en netto te financieren saldo

	2016
bbp	421 333
vorderingentekort federale overheid in %bbp	1,8%
vorderingentekort federale overheid	7 584
terugbetaling leningen Kaupthing	-3
impact interesten swaps	95
leningen aan RSZ-globaal beheer: terugbetaling	-62
uitgiftepremies	-1 312
annulatiepremies swaps + swaptions	1 302
overgang van gelopen interesten naar vervallen interesten	1 330
kostprijs buy-backs	170
raming NFS	9 104

In de berekeningen wordt rekening gehouden met bruto-financieringsbehoeften van 39,68 miljard EUR voor 2016 (t.o.v. 38,86 miljard EUR in de initiële begroting).

Ook de interesthypothesen werden gewijzigd. Er worden nu lagere interestvoeten voor de raming gehanteerd dan voorzien in de initiële begroting. In vergelijking met de initiële begroting 2016 daalt bijvoorbeeld de gemiddeld gebruikte rentevoet op tien jaar van 1,41% naar 0,83% (-58 basispunten). Volgende tabel toont de gemiddelden van een aantal interestvoeten die werden toegepast door het Agentschap van de schuld:

Tabel 32: De gemiddelde interesthypothesen

	2016 Ini	2016 Monit	2016 Mon tov Ini
3 maand	-0,09	-0,27	-0,19
6 maand	0,00	-0,23	-0,23
12 maand	0,09	-0,20	-0,29
5 jaar	0,56	0,03	-0,53
10 jaar	1,41	0,83	-0,58
15 jaar	1,82	1,30	-0,52
30 jaar	2,23	1,79	-0,44

Ten opzichte van de gemiddelde rentevoeten gerealiseerd voor 2015 is er een beperkte daling: op de termijn van 3 maanden ligt de gebruikte gemiddelde rentevoet voor de raming 2016 een 3 basispunten lager, op de termijn van 10 jaar is er een daling van 5 basispunten.

Voor de raming van de lange termijn rentevoeten werden de OLO forward rentevoeten van 01/02/2016 gebruikt, met toevoeging van een beperkte statistische correctie. De korte termijn rentevoeten werden geraamd door de huidige rentevoet van de schatkistcertificaten op 3 maand over een periode van 18 maand te laten evolueren naar de ECB-herfinancieringsrente en een spread van respectievelijk 15 en 30 basispunten toe te passen op de termijnen van 6 en 12 maand.

De interestlasten van de te consolideren instellingen worden voor 2016 geraamd op 24 miljoen EUR. Voor 2015 bedragen deze 27 miljoen EUR. Bij de initiële begroting bedroegen ze slechts 5 miljoen EUR. Het grote verschil dat louter boekhoudkundig is op niveau van het saldo, kan worden verklaard doordat voor APETRA nu volledige inkomsten en uitgaven wordt opgenomen in de cijfers van de te consolideren instellingen in plaats van enkel het saldo.

De vanuit de primaire uitgaven geherklasseerde interestuitgaven worden op 57 miljoen EUR geraamd voor 2016 (ten opzichte van 54 miljoen EUR initieel begroot en 51 miljoen EUR voor 2015).

De totale interestlasten op economische basis worden voor 2016 aldus geraamd op 10 248 miljoen EUR (of een verbetering van 126 miljoen EUR t.o.v. de cijfers van de initiële begroting). Ten opzichte van 2015 is dit een verbetering van 493 miljoen EUR.

2.1.7 Solde des organismes à consolider avec le pouvoir fédéral

2015

Pour l'année 2015, le solde des OIP (y compris la recette de 893,4 millions de dotations supplémentaires du 3ème feuillet d'ajustement en faveur du Service des pensions du secteur public) se monte à +1.021,2 millions, soit une sous-utilisation de 38,9 millions par rapport au budget initial.

L'objectif de sous-utilisation de 140 millions n'est donc pas respecté, essentiellement suite à la détérioration du solde prévu pour Apetra qui passe de +253 millions au budget initial 2015 à +103,6 millions sur base des réalisations.

Si l'on ne tenait pas compte du résultat exceptionnellement négatif d'Apetra, la sous-utilisation serait estimée à 188,3 millions et l'objectif de sous-utilisation de 140 millions serait donc respecté. Il est important de souligner que ce résultat tient compte de deux éléments particulièrement négatifs sur le solde : d'une part, la Régie des Bâtiments n'a pas reçu l'intégralité de ses dotations prévues au budget (-52 millions) et d'autre part, Fedasil a été autorisé à utiliser ses réserves pour financer les mesures prises en matière d'accueil des réfugiés.

Hors charges d'intérêts, le solde primaire SEC des oip se monte alors à +1.048,5 millions.

2016

Le tableau 33 reprend la liste des organismes consolidés avec le pouvoir fédéral ainsi que le solde SEC estimé pour chacun de ces organismes. Pour effectuer cette estimation, le Comité de Monitoring s'est basé sur les données reçues des organismes repris en annexe de la circulaire de la Ministre du Budget relative à la préparation du contrôle budgétaire 2016, adaptées aux décisions des réunions bilatérales.

1. Respect des décisions du Conseil des Ministres du 28 août 2015 concernant le budget 2016.

La circulaire de la Ministre du Budget relative à la préparation du contrôle budgétaire 2016 demandait aux différents organismes repris en annexe de cette circulaire de transmettre les informations nécessaires à l'estimation du solde SEC. Parmi les organismes concernés par cette annexe, la **Cinémathèque Royale de Belgique** et l'**Orchestre National de Belgique** n'ont pas répondu à cette demande. Les données de leur budget initial 2016 ont alors été prises en compte. Les **Etablissements Scientifiques Fédéraux** n'ont pas encore de projet de budget adapté, leurs budgets initiaux ont donc également été pris en compte.

Pour les organismes qui ne sont pas encore repris dans l'annexe de la circulaire mais appartenant au secteur S.1311, l'estimation a été effectuée sur base des dernières informations disponibles. Il s'agit de Dexia-Holding, Palais des Congrès, Chambre des Représentants, Sénat, Belgoprocess et ONDRAF.

La notification du Conseil des Ministres du 28 août 2015 concernant le budget initial 2016 stipulait qu'à l'exception du CEN, du Fonds RER, Apetra et de Dexia Holding, tous les

organismes doivent présenter un solde SEC ⁸ nul ou positif au 31 décembre 2016 et que le solde du CEN ne peut être inférieur à 39,6 millions EUR.

Entretemps, la Ministre du Budget a autorisé l'Agence des Médicaments à présenter un budget adapté 2016 avec solde SEC négatif à condition que ses réalisations 2016 soient en équilibre SEC et le Centre fédéral de connaissances pour la sécurité civile a reçu l'autorisation de payer en 2016 le solde du subside relatif au centre provincial de formation de la province de Namur, expliquant son solde SEC négatif de 0,5 millions.

⁸ *Le solde SEC diffère du solde budgétaire proprement dit. Pour calculer le solde SEC théorique, on exclut les opérations suivantes :*

- *Codes économiques 03 et 08 : il s'agit entre autres d'opérations internes, de report de soldes budgétaires, de réinscription de soldes reportés, de constitution de provisions (réserves), d'utilisation de provisions existantes, ...*
- *Codes 8 : octrois de crédits et prises de participations (en dépenses comme en recettes)*
- *Codes 9 : opérations financières relatives à la dette publique (amortissements, produits d'emprunts, ...).*

Sur base des informations en possession du comité de monitoring, les organismes suivants ne respectent pas cette notification :

ORGANISME (soldes en millions EUR)	2016 monitoring
Caisse nationale des calamités	-3,1
Bibliothèque royale Albert I	-0,1
Observatoire royal de Belgique	-2,1
Institut royal météorologique de Belgique	-0,4
Institut royal des sciences naturelles de Belgique	-1,0
Musée royal d'Afrique centrale	-1,0
Musées royaux des Beaux-Arts de Belgique	-0,3
Centre d'Études et de Documentation "Guerre et Société contemporaine"	-0,1
Agence fédérale pour la sécurité de la chaîne alimentaire-fonds	-8,2
Service des Pensions du Secteur Public	-15,1
Coopération Technique Belge	-1,1
Institut pour l'égalité des femmes et des hommes	-0,2
Centre d'études de l'énergie nucléaire	-44,6
Cinémathèque royale de Belgique	-0,5
Palais des Beaux-Arts	-2,9
Commission de Régulation de l'Électricité et du Gaz - consolidé	-5,8

La notification parle cependant d'un solde SEC nul ou positif au 31 décembre 2016. Ces organismes devront donc réaliser une sous-utilisation ⁹ leur permettant d'avoir des réalisations 2016 affichant un solde SEC nul ou positif.

2. Solde SEC

Comme le montre le tableau ci-après, le solde SEC 2016 des organismes à consolider est estimé à +49,4 millions, en tenant compte d'une sous-utilisation ex-ante de 140 millions. Lors de la préparation du budget initial 2016 (voir exposé général du budget initial 2016), le solde SEC était estimé à +105,5 millions, toujours en se basant sur une hypothèse de sous-utilisation de 140 millions. Il y a donc une dégradation du solde SEC de 56,1 millions, essentiellement expliquée par la dégradation du solde d'Apetra (-61,6 millions par rapport au budget initial). Hors Apetra, le solde SEC s'améliorerait donc de 5,5 millions par rapport au budget initial 2016.

- ⁹ Pour les organismes à consolider, par sous-utilisation, il faut entendre 'amélioration du solde SEC entre les prévisions budgétaires et les réalisations' des organismes, calculée sur l'ensemble des dépenses et des recettes ayant un impact sur le solde SEC.

Les éléments suivants méritent d'être soulignés :

- Le solde SEC d'**Apetra** se détériore de 61,6 millions, principalement suite à la diminution des recettes de redevances reçues des consommateurs, due à la baisse des prix des produits pétroliers.
- La **Caisse Nationale des Calamités** a transmis un budget adapté affichant un solde de +8,8 millions. Une correction SEC négative de 11,9 millions a cependant été apportée à ce solde car la CNC a enregistré, dans ses recettes 2016, la recette 2015 provenant des taxes sur les assurances. Cette recette 2015 a seulement été perçue par la CNC en 2016 mais est imputable en SEC en 2015. Une correction positive équivalente a dès lors été apportée en 2015.
- La **Régie des Bâtiments** affiche un solde SEC équivalent à celui du budget initial 2016, en tenant compte d'une recette de 30 millions pour la vente de terrains à la Région Bruxelloise dans le cadre de Beliris.
- Le solde SEC du **Service des Pensions du Secteur Public** est estimé à -15,1 millions en tenant compte d'une correction positive de 77,9 millions afin de neutraliser, dans le calcul du solde SEC, le versement de 77,9 millions au budget des voies et moyens. Ce versement n'était pas prévu au budget initial 2016 et est neutre pour le solde du pouvoir fédéral. Une correction SEC négative équivalente est apportée aux recettes non fiscales voies et moyens.
- Le solde de la **Société Fédérale de Participation et d'Investissements** s'améliore de 38,1 millions, principalement sous l'influence de recettes de dividendes plus importantes que celles prises en compte lors de l'établissement du budget initial. Tout comme pour le budget initial, il a été tenu compte d'une correction négative de 5 millions étant donné que l'ICN requalifie, en transfert en capital, la prise de participation de la SFPI dans la SA Palais des Congrès. Il s'agit d'une correction neutre pour le pouvoir fédéral car le solde du Palais des Congrès tient compte de ce transfert en capital.

3. Solde primaire SEC

Le solde primaire SEC est obtenu en excluant les charges d'intérêts (code économique 21) du solde SEC. Les charges d'intérêts sont estimée à 24,3 millions pour cet ajustement contre 4,8 millions lors du budget initial. La différence s'explique par le fait que lors de l'estimation initiale 2016, Apetra était uniquement consolidé au niveau du solde, sans tenir compte de la nature économique des dépenses et des recettes. Apetra fait maintenant l'objet d'une consolidation complète, si bien qu'il est possible de distinguer la part des charges d'intérêt dans le calcul du solde SEC.

En excluant les charges d'intérêts, le solde primaire SEC des organismes à consolider est ainsi estimé à +73,7 millions.

Tabel 33: Solde des organismes à consolider avec le pouvoir fédéral

INSTELLING	2016 EG ini	2016 monit	ORGANISME
Munfonds	3,1	-3,1	Fonds monétaire
Nationale Kas voor Rampenschade	3,0	-3,1	Caisse nationale des calamités
Koninklijke Bibliotheek Albert I	0,0	-0,1	Bibliothèque royale Albert I
Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de provinciën	0,2	0,0	Archives générales du Royaume et Archives de l'État dans les provinces
Koninklijke Sterrenwacht van België	-0,3	-2,1	Observatoire royal de Belgique
Koninklijk Meteorologisch Instituut van België	-1,4	-0,4	Institut royal météorologique de Belgique
Belgisch Instituut voor Ruimte-Aëronomie	0,0	0,1	Institut d'aéronomie spatiale de Belgique
Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen	-0,1	-1,0	Institut royal des sciences naturelles de Belgique
Koninklijk Museum voor Midden-Afrika	-0,3	-1,0	Musée royal d'Afrique centrale
Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis	-0,3	0,0	Musées royaux d'art et d'histoire
Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België	-0,5	-0,3	Musées royaux des Beaux-Arts de Belgique
Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium	0,0	0,0	Institut royal du patrimoine artistique
Dienst voor Wetenschappelijke en Technische Informatie	-0,2	0,0	Service d'information scientifique et technique
Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie	0,0	0,0	Institut national de Criminalistique et Criminologie
BELNET	0,4	0,5	BELNET
Résidence Palace/Internationaal Perscentrum	0,0	0,0	Résidence Palace/Centre international de presse
Selor	0,0	0,0	Selor
Fed+	0,0	0,0	Fed+
Studie- en Documentatiecentrum "Oorlog en Hedendaagse Maatschappij"	-0,1	-0,1	Centre d'Études et de Documentation "Guerre et Société contemporaine"
SAB voor het beheer van de identiteitskaarten en van het Rijksregister	3,0	2,9	SGS pour la gestion des cartes d'identité et du Registre national
SAB voor het beheer van de paspoorten, visa, identiteitskaarten voor Belgen in het buitenland	0,0	2,0	SGS pour la gestion des passeports, des visas, des cartes d'identité pour belges à l'étranger
Egmontpaleis	0,0	0,1	Palais d'Egmont
Federaal Kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid	-1,1	-0,5	Centre fédéral de connaissances pour la sécurité civile
Koninklijk Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis	0,0	0,0	Musée royal de l'Armée et d'Histoire militaire
Fedorest	0,0	0,0	Fedorest
Restauratie en hoteldienst van Defensie	0,0	0,0	Service de restauration et d'hôtellerie de la Défense
Centrale dienst voor Duitse vertaling	0,0	0,0	Service central de traduction allemande
Gemeenschappelijke sector pool ruimte	0,0	0,1	Secteur commun pole espace
Poolsecretariaat	0,0	0,0	Secrétariat Polaire
Belgische mededinging autoriteit	0,0	0,0	Autorité belge de la concurrence
Regie der Gebouwen	8,0	8,4	Régie des Bâtiments
Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie	16,5	15,5	Institut belge des services postaux et des télécommunications
Federaal Planbureau	0,0	0,0	Bureau fédéral du Plan
Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen	6,4	3,1	Agence fédérale pour la sécurité de la chaîne alimentaire
Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen-fondsen	0,0	-8,2	Agence fédérale pour la sécurité de la chaîne alimentaire-fonds
Federaal Agentschap voor de Opvang van Asielzoekers	0,0	0,0	Agence fédérale pour l'accueil des demandeurs d'asile
Pensioendienst voor de Oorlogssector	-26,1	-15,1	Service des Pensions du Secteur Public
Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten	-1,9	-6,0	Agence fédérale des Médicaments et des Produits de Santé
Nationaal Instituut voor Oorlogsinvaliden, Oud-strijders en Oorlogsslachtoffers	-0,1	0,0	Institut national des invalides de guerre, anciens combattants et victimes de guerre
Nationaal Orkest van België	0,0	0,0	Orchestre national de Belgique
Koninklijke Muntschouwburg	0,0	0,0	Théâtre royal de la monnaie
Nationaal Geografisch Instituut	0,1	0,0	Institut géographique national
Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen	0,0	-0,2	Institut pour l'égalité des femmes et des hommes
Federaal agentschap voor de nucleaire controle	1,3	0,2	Agence fédérale de contrôle nucléaire
Studiecentrum voor Kernenergie	-39,6	-44,6	Centre d'études de l'énergie nucléaire
Koninklijk Filmarchief van België	-0,5	-0,5	Cinémathèque royale de Belgique
Agentschap voor Buitenlandse Handel	0,1	0,2	Agence du commerce extérieur
Instituut voor gerechtelijke opleiding	0,0	0,0	Institut de formation judiciaire
Nationale Arbeidsraad	0,0	0,0	Conseil national du travail
Centrale Raad voor het Bedrijfsleven	0,0	0,0	Conseil central de l'économie
Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen	0,0	0,0	Conseil supérieur des indépendants et des petites et moyennes entreprises
Fonds voor Dringende Geneeskundige Hulpverlening	0,1	0,0	Fonds d'aide médicale urgente
Paleis voor Schone Kunsten	0,0	-2,9	Palais des Beaux-Arts
Fonds Gewestelijk Express Net (GEN)	-100,0	-114,3	Fonds Réseau Express Régional (RER)
Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij	65,6	103,7	Société fédérale de participation et d'investissement
Fonds voor Spoorinvesteringen	0,0	0,0	Fonds d'investissements ferroviaires
Nationale Loterij (verdelingsplan winst)	2,4	2,4	Loterie nationale (plan de répartition du bénéfice)
Nationaal Waarborgfonds voor Schoolgebouwen	0,0	0,0	Fonds national de garantie des bâtiments scolaires
Steunpunt voor armoedebestrijding	0,0	0,0	Service Pauvreté
Interfederaal gelijkheidscentrum	0,0	0,2	Centre interfédéral pour l'égalité des chances
Federaal Migratiecentrum	0,0	0,1	Centre fédéral pour la migration
Commissie voor Regulering van de Elektriciteit en Gas -geconsolideerd	-6,7	-5,8	Commission de Régulation de l'Électricité et du Gaz - consolidé
Koninklijke Munt van België	0,3	0,7	Monnaie Royale de Belgique
Dexia-Holding	-13,1	-13,1	Dexia-Holding
Belgische Investeringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden	15,6	12,6	Société belge d'investissement pour les pays en développement
Congrespaleis	1,1	1,1	Palais des Congrès
Astrid	0,0	2,8	Astrid
Belgische Maatschappij voor Internationale Investerings	0,2	0,2	Société belge d'investissement international
Kamer van Volksvertegenwoordigers	3,7	3,7	Chambre des représentants
Senaat	0,0	0,0	Sénat
Belgoproces	1,8	1,8	Belgoproces
BTC	-0,9	-1,1	Coopération Technique Belge
ONDRAF	10,8	10,8	ONDRAF
Apetra	15,1	-46,5	Apetra
Saldo buiten financiële en interne verrichtingen	-34,5	-90,6	Solde hors opérations financières et opérations internes
Onderbenutting	140,0	140,0	Sous-utilisation
ESR saldo	105,5	49,4	Solde SEC
Interestlasten	4,8	24,3	Charges d'intérêt
Primair ESR-saldo	110,3	73,7	Solde primaire SEC

2.2 Sécurité sociale

2.2.1 Synthèse

Cette section vise à adapter les données budgétaires de la sécurité sociale pour les années 2015 et 2016.

Les données chiffrées du régime des salariés proviennent de l'ONSS, et ont été retravaillées dans des tableaux préparés par le SPF Sécurité sociale.

Les données chiffrées du régime des indépendants proviennent de l'INASTI, et ont été retravaillées dans des tableaux préparés par le SPF Sécurité sociale.

Pour le financement alternatif, le SPF Finances a transmis des chiffres actualisés notamment pour la TVA, les accises sur le tabac et le précompte mobilier. Pour l'année 2016, dans le cadre de ce rapport, le calcul du financement alternatif provenant de la TVA a été adapté en tenant compte des montants repris à l'article 28 de la loi du 26 décembre 2015 relative aux mesures concernant le renforcement de la création d'emplois et du pouvoir d'achat, afin de prendre en compte l'impact de la Sixième Réforme de l'Etat.

Au niveau des corrections SEC, les données fournies par le SPF Sécurité sociale ont été adaptées, de sorte que la ligne « Différences dans le périmètre » ne reprenne que le solde du Fonds de fermeture des entreprises. En effet, les données chiffrées relatives aux autres organismes hors gestion globale sont présentées dans une section distincte.

Les données chiffrées présentées dans ce rapport tiennent *a priori* compte des mesures décidées par le gouvernement lors des conclaves précédents. Il faut toutefois indiquer que certaines mesures qui n'ont pas été exécutées sont tout de même intégrées aux estimations alors que certaines mesures ne sont pas intégrées aux estimations. Plus de détails quant à cette remarque seront développés dans les parties concernées.

2.2.2 Solde SEC de la sécurité sociale

Le tableau suivant donne un aperçu du solde SEC de la sécurité sociale en 2015 et en 2016, et présente les corrections établies de manière à passer du solde budgétaire au solde de financement. En dehors de l'introduction du solde du Fonds de fermeture des entreprises (qui n'appartient ni aux deux gestions globales ni au secteur des soins de santé mais qui fait partie du

périmètre de consolidation en termes SEC), des corrections plus spécifiques sont prises en compte, ayant trait notamment à l'élimination des plus ou moins-values sur le portefeuille de la gestion globale des travailleurs salariés, aux investissements pour les hôpitaux et à la sous-utilisation non ventilée des IPSS.

Le montant de 90 millions EUR qui apparaît en 2016 dans la ligne « autres » au niveau du budget initial était composé des économies non réparties au niveau des frais de gestion ainsi que du rendement escompté des autres mesures au niveau des dépenses sociales.

Tableau 34: Détails relatifs aux corrections SEC (2015-2016)

	In miljoen EUR				In %	In %		
	En millions EUR				En %	En %		
	2015 Mon. maart Mon. mars (1)	2016 Initieel Initial (2)	2016 Mon. maart Mon. mars (3)	Verschiil - Différence (3) vs. (1)	Verschiil - Différence (3) vs. (2)	Verschiil - Différence (3) vs. (1)		Verschiil - Différence (3) vs. (2)
Begrotingssaldo	660	- 182	- 512	-1 172	- 330	- 177,7	- 180,7	Solde budgétaire
(a.) Verschillen in perimeter	40	0	- 20	- 60	- 20	- 150,0		(a.) Différences dans le périmètre
(b.) Gerealiseerde meer- of minwaarden	- 2	- 2	- 2	0	0	0,0	0,0	(b.) Plus ou moins values réalisées
(c.) Consolidatiecorrectie	33	0	- 2	- 35	- 2	- 105,1		(c.) Correction de consolidation
(d.) Investerings ziekenhuizen	- 384	0	0	384	0			(d.) Investissements hôpitaux
(e.) Niet-verdeekte onderbenutting	0	94	94	94	0		0,0	(e.) Sous-utilisation non ventilée
(f.) Andere	0	90	- 25	- 25	- 115		- 127,7	(f.) Autres
Totale correctie	- 313	182	45	359	- 137	114,5	- 75,1	Correction totale
Vorderingensaldo sociale zekerheid	346	0	- 467	- 813	- 467	- 234,9		Solde de financement sécurité sociale

Le total des corrections SEC est de -313 millions EUR en 2015 et de 45 millions EUR en 2016. Par rapport au budget initial 2016, l'évolution en 2016 provient de l'aggravation du solde du Fonds de fermeture des entreprises, de l'intégration des mesures relatives aux économies au niveau des frais de gestion ainsi que, n'étant pas exécutées, la mise à zéro du rendement des autres mesures au niveau dépenses sociales qui étaient reprises pour un montant de 43 millions EUR dans le budget initial. Ce montant de 43 millions EUR provient de la notification relative aux « autres mesures dans la sécurité sociale dans le cadre de l'accord gouvernemental » qui prévoyait en 2016 un rendement total de 100 millions EUR au niveau des dépenses sociales, dont 43 millions EUR avaient été intégrés aux corrections SEC de la sécurité sociale et 57 millions EUR avaient été intégrés aux corrections SEC du pouvoir fédéral dans le cadre du budget initial.

Le montant de -25 millions EUR intégré sur la ligne « autres » est relatif à une mesure concernant l'augmentation de 0,7 % des pension minima approuvée lors du conseil des Ministres

du 26 février 2016 pour un montant de 25 millions EUR (à répartir entre les travailleurs salariés et les travailleurs indépendants) qui n'a pas été intégrée par l'ONP. Dans le budget initial 2016, une enveloppe globale liée aux effets de substitution de 37 millions EUR était intégrée au niveau des corrections SEC du pouvoir fédéral.

Au niveau des frais de gestion, le tableau ci-après propose le détail des différentes économies initialement inscrites ainsi que les adaptations depuis le budget initial :

Tableau 35: Economies au niveau des frais de gestion en 2016 (en millions EUR)

Budget initial 2016	47,5
IPSS	15,9
<i>économies IPSS</i>	8,4
<i>économies IPSS</i>	7,5
Pool des parastataux	7,0
Budgets de gestion	24,6
<i>correction nouvelles initiatives</i>	34,6
<i>nouvelles initiatives</i>	-10,0
Décisions depuis le budget initial 2016	-25,7
Budgets de gestion	-25,7
<i>nouvelles initiatives</i>	-25,7
TOTAL	21,9

Le montant de 47,5 millions EUR provient du budget initial 2016 et est composé d'économies au niveau des IPSS pour un montant de 15,9 millions EUR, au niveau du pool des parastataux (pour un montant de 7 millions EUR) ainsi qu'au niveau des budgets de gestion. A ce titre, les IPSS avaient intégré dans leurs chiffres des nouvelles initiatives pour un montant de 34,6 millions EUR, lesquelles avaient été corrigée à hauteur de 24,6 millions EUR (correction de 34,6 millions EUR et nouvelles initiatives pour 10 millions EUR). Entre le budget initial 2016 et le comité de monitoring de mars 2016, 25,7 millions EUR de nouvelles initiatives ont encore été accordés, de sorte que les économies totales au niveau des frais de gestion atteignent 21,9 millions EUR. Tous ces montants ont été intégrés au niveau des données chiffrées des différents régimes.

Le solde de financement de la sécurité sociale atteint 346 millions EUR en 2015. Par rapport au budget initial, le solde de financement de la sécurité sociale se détériore de 467 millions EUR en 2016 et atteint -467 millions EUR.

Le tableau présenté ci-dessous regroupe les données budgétaires du régime des travailleurs salariés, du régime des travailleurs indépendants, des soins de santé ainsi que des régimes hors gestion globale (hors Fonds de fermeture des entreprises, qui est repris dans les corrections SEC) pour les années 2015 et 2016.

Tableau 36: Vue d'ensemble de la situation budgétaire de la sécurité sociale (2015-2016)

	In miljard EUR				
	En milliards EUR				
	2015 Mon. maart - Mon. mars (1)	2016 Initieel - Initial (2)	2016 Mon. maart - Mon. mars (3)	Verschil - Différence (3) - (2)	
Bijdragen (ESR-termen)	55,50	54,42	54,71	0,29	Cotisations (en termes SEC)
Toelagen van de overheden	9,66	9,69	9,71	0,02	Subventions des pouvoirs publics
Alternatieve financiering	9,26	9,84	9,75	-0,09	Financement alternatif
Toegewezen ontvangsten	2,60	2,62	2,63	0,01	Recettes affectées
Externe overdrachten	0,88	0,76	0,68	-0,08	Transferts externes
Opbrengsten beleggingen	0,36	0,32	0,31	-0,01	Revenus de placements
Diversen	0,66	0,70	0,70	0,00	Divers
Sociale fraude	0,00	0,10	0,09	0,00	Fraude sociale
Totaal ontvangsten (exclusief overdrachten tussen de stelsels)	78,93	78,45	78,59	0,14	Recettes totales (transferts entre les régimes exclus)
Prestaties	69,77	70,30	70,79	0,50	Prestations
Welvaartsenveloppe	0,00	0,00	0,00	0,00	Enveloppe bien-être
Betalingskosten	0,00	0,00	0,00	0,00	Frais de paiements
Beheerskosten (inclusief onderbenutting)	2,16	2,18	2,15	-0,03	Frais de gestion (sous-utilisation incluse)
Externe overdrachten	5,06	5,10	5,10	0,00	Transferts externes
Interestlasten	0,00	0,00	0,00	0,00	Charges d'intérêts
Diversen	1,28	1,04	1,04	0,00	Divers
Totaal uitgaven (exclusief overdrachten tussen de stelsels)	78,27	78,63	79,10	0,47	Dépenses totales (transferts entre les régimes exclus)
ESR-correcties	-0,31	0,18	0,05	-0,14	Corrections SEC
Vorderingensaldo sociale zekerheid	0,35	0,00	-0,47	-0,47	Solde de financement de la sécurité sociale

2.2.3 Le régime des travailleurs salariés

2015

Les recettes diminuent de 40 millions EUR par rapport aux chiffres présentés dans le budget initial 2016 et atteignent 63 605 millions EUR alors que les dépenses diminuent de 183 millions EUR par rapport aux chiffres présentés dans le budget initial 2016 et atteignent 63 305 millions EUR.

Le solde du régime des salariés atteint ainsi 300 millions EUR en 2015, ce qui correspond à une augmentation de 143 millions EUR par rapport aux chiffres présentés dans le budget initial 2016.

2016

Par rapport aux données du budget initial 2016, le solde du régime des salariés se détériore de 511 millions EUR. Cette détérioration s'explique par une diminution des recettes de 141 millions EUR et une augmentation des dépenses de 370 millions EUR.

La diminution au niveau des recettes s'explique principalement par la diminution des cotisations (- 35 millions EUR) et la diminution du financement alternatif (-109 millions EUR). Au niveau des cotisations, l'évolution provient notamment d'une perte en raison de la légère diminution de l'hypothèse de la croissance de la masse salariale du secteur privé en combinaison avec l'augmentation de l'hypothèse de la croissance de la masse salariale du secteur public et l'adaptation des autres paramètres.

Au niveau des cotisations, l'ONSS a pris en compte l'impact de différentes mesures décidées par le gouvernement qui n'ont pas encore été exécutées, dont notamment :

- « E-commerce » : pour un montant de 13,5 millions EUR ;

L'ONSS a également intégré au niveau des cotisations les montants relatifs au tax shift, au renforcement des plans plus, au paiement de la pension complémentaire lors de la prise de la pension légale ainsi qu'aux cotisations Decava.

L'évolution positive des subventions des pouvoirs publics (+19 millions EUR) s'explique par un ajustement des perspectives d'index alors que la diminution du financement alternatif (-109 millions EUR) s'explique par une diminution du financement alternatif provenant de la TVA, qui est tempérée par une augmentation du financement alternatif provenant du précompte mobilier.

Le tableau ci-dessous présente l'évolution par poste du financement alternatif entre le budget initial 2016 et le comité de monitoring de mars 2016.

Tableau 37: Détail du financement alternatif 2016 (en millions EUR)

Fin. alt. salariés	2016 (Budget initial)	2016 (CM Mars)	Différence
TVA hors INAMI	4.008	3.874	-134
Transfert INAMI	0	0	0
Accises tabac	64	64	0
Stock Options	124	115	-9
Précompte mobilier	1.978	2.012	34
Autres	187	187	0
Total	6.360	6.251	-109

Le montant de 86 millions EUR repris sur la ligne fraude sociale comprend l'impact sur l'ONSS des mesures relatives à la fraude sociale décidées lors du budget initial 2015 (45,6 millions EUR) ainsi que l'impact des mesures décidées lors du contrôle budgétaire 2015 (41,3 millions EUR).

L'évolution négative des dépenses s'explique par l'évolution des prestations (+427 millions EUR). Cette augmentation est principalement expliquée par les hypothèses liées à l'indexation, et au dépassement de l'indice-pivot en juillet 2016, ce qui a pour conséquence une indexation des prestations sociales à partir du mois d'août 2016.

Le tableau suivant propose une vision synthétique de l'évolution des dépenses de prestations en 2016 de l'INAMI-Indemnités, de l'ONP et de l'ONEm.

Tableau 38: Détail des dépenses de prestations (2016)

<i>en millions EUR</i>	Budget initial	Comité de monitoring	Evolution	Indexation	Autres facteurs
INAMI	7.436	7.579	143	61	81
ONP	23.857	23.991	134	187	-53
ONEm	8.056	8.211	154	66	88

Les prestations de l'INAMI-Indemnités augmentent de 143 millions EUR par rapport au budget initial 2016. Outre l'impact des nouvelles perspectives d'indexation (+61 millions EUR), les prestations de l'INAMI-Indemnités sont influencées par l'adaptation de l'impact de certaines mesures décidées par le gouvernement. Parmi celles-ci, notamment :

- L'INAMI-Indemnités n'a pris en compte aucun montant relatif à la mesure concernant l'adaptation de la base de calcul des indemnités, alors qu'un rendement de 19 millions EUR était intégré dans le budget initial 2016 ;
- L'INAMI-Indemnités a pris en compte un rendement de 17,1 millions EUR (soit 92 % de 18,6 millions EUR) par rapport à la mesure relative au plan de réintégration, qui n'a pas encore été exécutée, alors qu'un montant de 51,5 millions EUR était intégré dans le budget initial 2016.

Les prestations de l'ONP augmentent de 134 millions EUR par rapport au budget initial 2016. L'ONP n'a pas modifié ni réestimé l'impact des mesures décidées par le gouvernement par rapport au budget initial 2016, qu'elles aient été exécutées ou non. Ainsi, s'agissant notamment de la mesure relative à la limitation des périodes assimilées, qui n'a pas été exécutée à ce stade, l'ONP a maintenu l'impact estimé dans les notifications (10 millions EUR). De plus, l'ONP n'a pas pris en compte l'impact de la mesure (-25 millions EUR) concernant l'augmentation de 0,7 % des pensions minima approuvée lors du conseil des Ministres du 26 février 2016 (à répartir

entre les travailleurs salariés et les travailleurs indépendants) qui a été intégrée au niveau des corrections SEC. L'augmentation des prestations est expliquée par les nouvelles hypothèses d'indexation (+187 millions EUR), qui sont toutefois tempérées par une diminution du nombre d'ayants droits (-49,7 millions EUR) ainsi qu'une augmentation de la cotisation de solidarité (-3,6 millions EUR).

Les prestations de l'ONEm quant à elles augmentent de 154 millions EUR par rapport au budget initial 2016. Cette augmentation s'explique notamment par l'impact des nouvelles hypothèses d'indexation (+66 millions EUR) ainsi que par une correction technique de 75,6 millions EUR pour les arriérés suite au passage des droits acquis vers les droits constatés, qui n'avait pas été intégrée dans le budget initial 2016. La base de 2015 tient quant à elle déjà compte de cette adaptation. Outre ces remarques, l'ONEm a pris en compte l'impact de certaines mesures décidées par le gouvernement qui, à ce jour, n'ont pas été exécutées :

- « E-commerce » : pour un montant de 13,5 millions EUR en 2016 ;
- « Adaptation de la base de calcul des indemnités » : pour un montant de 26 millions EUR en 2016 ;
- « Limitation du chômage économique » : pour un montant de 25 millions EUR en 2016.

En plus de cela, la prise en compte de nouvelles estimations du Bureau fédéral du Plan au niveau du nombre d'ayants droits a également un impact (+19,9 millions EUR).

Les frais de gestion diminuent de 24 millions EUR. Cette diminution s'explique par l'intégration dans les données chiffrées des économies non réparties décidées lors du budget initial, qui étaient intégrées au niveau des corrections SEC.

Tableau 39: Sécurité sociale des travailleurs salariés (2015-2016)

	In miljoen EUR					In %	In %	
	En millions EUR					En %	En %	
	2015	2016	2016					
	Mon. maart	Initieel	Mon. maart	Vershil	Vershil	Vershil	Vershil	
Mon. mars	Initial	Mon. mars	Différence	Différence	Différence	Différence		
	(1)	(2)	(3)	(3) vs. (1)	(3) vs. (2)	(3) vs. (1)	(3) vs. (2)	
Bijdragen	47 622	46 900	46 866	- 757	- 35	- 1,6	- 0,1	Cotisations
 Globaal beheer	47 564	46 844	46 807	- 757	- 36	- 1,6	- 0,1	 Gestion globale
Sociale bijdragen	45 258	44 497	44 371	- 887	- 126	- 2,0	- 0,3	Cotisations sociales
Regeringsmaatregelen en opslagen en verwijlijinteressen	145	195	254	109	59	75,1	30,3	Mesures de gouvernement et majoration et intérêts de retard
Specifieke bijdragen	2 161	2 151	2 182	21	30	1,0	1,4	Cotisations spécifiques
Bijdragen instellingen	58	57	58	0	2	0,4	2,9	Cotisations des organismes
Toelagen van de overheden	7 970	7 994	8 013	43	19	0,5	0,2	Subventions des pouvoirs publics
RSZ-globaal beheer	6 360	6 451	6 488	129	38	2,0	0,6	ONSS-gestion globale
Evenwichtsdotatie	0	0	0	0	0			Dotation équilibre
Gefedereerde entiteiten	1 461	1 405	1 396	- 65	- 9	- 4,5	- 0,6	Entités fédérées
Sectoren	149	139	129	- 20	- 10	- 13,4	- 7,2	Secteurs
Alternatieve financiering	5 673	6 360	6 251	578	- 109	10,2	- 1,7	Financement alternatif
Globaal beheer	5 673	6 360	6 251	578	- 109	10,2	- 1,7	Gestion globale
<i>waarvan RIZIV-Geneeskundige verzorging</i>	0	0	0	0	0			<i>dont INAMI-Soins de santé</i>
Instellingen	0	0	0	0	0			Organismes
Toegewezen ontvangsten	1 392	1 452	1 461	69	9	4,9	0,6	Recettes affectées
Externe overdrachten	489	489	479	- 10	- 10	- 2,1	- 1,9	Transferts externes
Opbrengsten beleggingen	281	245	231	- 50	- 14	- 17,9	- 5,6	Produit des placements
Globaal beheer	278	242	228	- 50	- 14	- 17,9	- 5,6	Gestion globale
Instellingen	3	3	3	0	0	- 15,6	- 1,0	Organismes
Diversen	177	197	197	20	1	11,5	0,4	Divers
Globaal beheer	0	0	0	0	0			Gestion globale
Instellingen	177	197	197	20	1	11,5	0,4	Organismes
Sociale fraude	0	89	87	87	- 2		- 2,5	Fraude sociale
Totaal ontvangsten	63 605	63 726	63 585	- 20	- 141	0,0	- 0,2	Total des recettes
Uitkeringen	39 240	39 834	40 261	1 021	427	2,6	1,1	Prestations
Welvaartsenveloppe	0	0	0	0	0			Enveloppe bien-être
RIZIV-Uitkeringen	7 091	7 436	7 579	487	143	6,9	1,9	INAMI-Indemnités
RVP	23 072	23 857	23 991	919	134	4,0	0,6	ONP
RKW	0	0	0	0	0			ONAFTS
FAO	212	219	218	6	- 2	2,7	- 0,7	FAT
FBZ	253	254	253	0	- 1	0,1	- 0,4	FMP
RVA	8 602	8 056	8 211	- 391	154	- 4,5	1,9	ONEm
Loopbaanonderbreking	850	825	825	- 25	1	- 3,0	0,1	Interruption de carrière
Werkloosheid	6 273	5 893	6 025	- 249	132	- 4,0	2,2	Chômage
Werkloosheid met bedrijfstoeslag	1 478	1 339	1 360	- 118	22	- 8,0	1,6	Chômage avec complément d'entreprise
Mijnwerkers	2	1	1	0	0	- 16,8	0,9	Mineurs
Zeelieden	8	9	8	0	- 1	1,7	- 8,9	Marins
Betalingskosten	2	2	2	0	0	1,1	- 1,5	Frais de paiement
Beheerskosten	1 058	1 101	1 077	20	- 24	1,9	- 2,2	Frais de gestion
Globaal beheer	154	160	158	4	- 3	2,4	- 1,7	Gestion globale
Instellingen	904	941	920	16	- 21	1,8	- 2,2	Organismes
Niet-verdeelde besparingen	0	0	0	0	0			Economies non réparties
Overdrachten	22 899	22 843	22 808	- 92	- 35	- 0,4	- 0,2	Transferts
Buiten Globaal beheer	2 281	2 488	2 443	162	- 45	7,1	- 1,8	hors Gestion globale
Instellingen	455	430	440	- 16	10	- 3,4	2,2	Organismes
RIZIV-Geneeskundige verzorging	20 163	19 925	19 925	- 238	0	- 1,2	0,0	INAMI-Soins de santé
Interesten op leningen	- 1	0	0	1	0			Intérêts sur emprunts
Diversen	107	102	104	- 3	2	- 3,0	1,9	Divers
<i>waarvan dienstcheques</i>								<i>dont titres-services</i>
Sociale fraude	0	0	0	0	0			Fraude sociale
Totaal uitgaven	63 305	63 882	64 253	947	370	1,5	0,6	Total des dépenses
Saldo	300	- 157	- 668	- 967	- 511	- 322,6	- 325,7	Solde

2.2.4 Le régime des travailleurs indépendants

2015

Sur base des réalisations provisoires, les recettes augmentent de 199 millions EUR par rapport aux chiffres relatifs à l'année 2015 présentés dans le budget initial 2016 et atteignent 6 277 millions EUR alors que les dépenses diminuent de 52 millions EUR par rapport aux chiffres relatifs à l'année 2015 présentés dans le budget initial 2016 et atteignent 6 047 millions EUR.

Le solde du régime des indépendants atteint ainsi 230 millions EUR en 2015, ce qui correspond à une augmentation de 250 millions EUR par rapport aux chiffres relatifs à l'année 2015 présentés dans le budget initial 2016.

2016

Par rapport aux chiffres du budget initial 2016, le solde du régime des indépendants augmente de 94 millions EUR pour atteindre 87 millions EUR. Les recettes augmentent de 111 millions EUR pour atteindre 6 227 millions EUR alors que les dépenses augmentent de 17 millions EUR pour atteindre 6 140 millions EUR.

L'évolution des recettes est expliquée essentiellement par l'augmentation des cotisations (+101 millions EUR). Cette augmentation s'explique par le fait que la base de départ utilisée par l'INASTI pour réaliser ses estimations diffère : en effet, l'INASTI se base sur les enrôlements bruts du 1er trimestre 2016, qui sont extrapolés sur base annuelle, alors que les estimations précédentes se basaient sur les revenus d'entreprise des indépendants communiqués par la BNB. Les paramètres connus de 2015 ont également été intégrés (ce qui impacte positivement le taux d'encaissement retenu) ainsi que l'impact des mesures décidées par le gouvernement.

La dotation de l'Etat augmente également (+10 millions EUR), en lien avec les nouvelles hypothèses d'indexation.

Le tableau ci-dessous présente l'évolution par poste du financement alternatif entre le budget initial 2016 et le comité de monitoring de mars 2016.

Tableau 40: Détail du financement alternatif 2016 (en millions EUR)

Fin. alt. indépendants	2016 (Budget initial)	2016 (CM Mars)	Différence
TVA hors INAMI	552	551	-1
Transfert INAMI	0	0	0
Accises tabac	16	16	0
Stock Options	5	5	0
Précompte mobilier	129	127	-2
Autres	5	5	0
Total	707	705	-2

L'évolution des dépenses est expliquées par l'augmentation des prestations (+20 millions EUR), qui est tempérée par la diminution des frais de gestion (-6 millions EUR).

Au niveau des prestations, l'INAMI-Indemnités a pris en compte un rendement de 1,5 million EUR (soit 8 % de 18,6 millions EUR) par rapport à la mesure relative au plan de réintégration, qui n'a pas encore été exécutée, alors qu'un montant de 4,5 millions EUR était intégré dans le budget initial 2016. De plus, l'ONP n'a pas pris en compte l'impact de la mesure (-25 millions EUR) concernant l'augmentation de 0,7 % des pensions minima approuvée lors du conseil des Ministres du 26 février 2016 (à répartir entre les travailleurs salariés et les travailleurs indépendants) qui a été intégrée au niveau des corrections SEC

Le tableau suivant illustre l'impact des nouvelles perspectives d'indexation sur les prestations dans le régime des indépendants.

Tableau 41: Impact des perspectives d'indexation sur les prestations (en millions EUR)

<i>en millions EUR</i>	2016				
	Initial	Mars	Initial + indexation	Différence	
	(1)	(2)	(3)	(3) - (1)	(2) - (1)
INAMI-Indemnités	430	438	433	4	8
Pensions	3.463	3.477	3.492	27	14

Les nouvelles perspectives d'indexation ont ainsi un impact de 4 millions EUR sur les prestations de l'INAMI-Indemnités alors que l'impact au niveau des pensions est de 27 millions EUR. Cet impact au niveau des pensions est tempéré par le fait que l'impact de mesures relatives à l'activité autorisée décidées par le gouvernement en 2012, qui était repris par l'ONP de manière isolée, ne l'est plus en raison du fait qu'elles sont intégrées dans les réalisations (-13

millions EUR). Ainsi, les prestations augmentent par rapport au budget initial de 14 millions EUR.

Tableau 42: Sécurité sociale des travailleurs indépendants (2015-2016)

	In miljoen EUR					In %	In %	
	En millions EUR					-	-	
	2015	2016	2016	Vershil	Vershil	Vershil	Vershil	
	Mon. maart	Initieel	Mon. maart	-	-	-	-	
	Mon. mars	Initial	Mon. mars	Différence	Différence	Différence	Différence	
	(1)	(2)	(3)	(3) vs. (1)	(3) vs. (2)	(3) vs. (1)	(3) vs. (2)	
Bijdragen	4 193	3 969	4 070	- 123	101	-2,9	2,5	Cotisations
Toelagen van de overheden	1 384	1 403	1 413	29	10	2,1	0,7	Subventions des pouvoirs publics
RSVZ-globaal beheer	1 384	1 403	1 413	29	10	2,1	0,7	INASTI-gestion globale
Evenwichtsdotatie	0	0	0	0	0			Dotation équilibre
Gefedereerde entiteiten	0	0	0	0	0			Entités fédérées
Sectoren	0	0	0	0	0			Secteurs
Alternatieve financiering	674	707	705	31	-2	4,6	-0,3	Financement alternatif
Globaal beheer	674	707	705	31	-2	4,6	-0,3	Gestion globale
<i>waarvan RIZIV-Geneeskundige verzorging</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>			<i>dont INAMI-Soins de santé</i>
Toegewezen ontvangsten	19	19	19	1	0	4,0	0,0	Recettes affectées
Externe overdrachten	0	0	0	0	0	0,0	0,0	Transferts externes
Opbrengsten beleggingen	5	9	12	6	2	116,6	24,7	Produit des placements
Diversen	2	2	2	-1	0	-30,7	-15,3	Divers
Sociale fraude	0	7	7	7	0		0,0	Fraude sociale
Totaal ontvangsten	6 277	6 116	6 227	-50	111	-0,8	1,8	Total des recettes
Uitkeringen	3 763	3 904	3 924	161	20	4,3	0,5	Prestations
Welvaartsenveloppe	0	0	0	0	0			Enveloppe bien-être
RIZIV-Uitkeringen	413	430	438	25	8	6,1	1,9	INAMI-Indemnités
Pensioenen	3 343	3 463	3 477	134	14	4,0	0,4	Pensions
Kinderbijslag	0	0	0	0	0			Allocations familiales
Faillissementsverzekering	7	10	9	2	-2	20,9	-16,5	Assurance faillite
RSVZ-GB	0	1	1	1	0	4 130,0	0,8	INASTI-GFG
Betalingskosten	0	0	0	0	0	-3,0	-1,2	Frais de paiement
Beheerskosten	93	101	98	5	-3	5,6	-3,3	Frais de gestion
Globaal beheer	67	75	71	4	-4	5,7	-5,1	Gestion globale
Instellingen	26	27	27	1	1	5,6	1,9	Organismes
Niet-verdeelde besparingen	0	0	0	0	0			Economies non réparties
Overdrachten	2 185	2 112	2 112	-73	0	-3,4	0,0	Transferts
Buiten globaal beheer	1	3	3	2	0	133,2	0,0	hors Gestion globale
RIZIV-Geneeskundige verzorging	2 184	2 109	2 109	-75	0	-3,4	0,0	INAMI-Soins de santé
Interesten op leningen	0	0	0	0	0			Intérêts sur emprunts
Diversen	5	6	6	0	0	9,5	-1,9	Divers
Sociale fraude	0	0	0	0	0			Fraude sociale
Totaal uitgaven	6 047	6 123	6 140	94	17	1,6	0,3	Total des dépenses
Saldo	230	-7	87	-143	94	-62,2	1 350,8	Solde

2.2.5 Les soins de santé

2015

Le solde de l'INAMI-Soins de santé, tel qu'il est présenté dans le cadre de ce rapport, est de -48 millions EUR.

2016

Par rapport aux données du budget initial 2016, le solde de l'INAMI-Soins de santé augmente de 30 millions EUR et atteint ainsi 30 millions EUR.

Dans le cadre de ce rapport, les transferts provenant des gestions globales ont été maintenus au niveau fixé aux articles 29 et 30 de la loi du 26 décembre 2015 relatif aux mesures concernant le renforcement de la création d'emplois et du pouvoir d'achat.

L'augmentation au niveau des prestations (+29 millions EUR) est expliquée par les nouvelles hypothèses d'indexation. L'évolution négative au niveau des transferts en provenance des deux gestions globales est compensée par une diminution des dépenses diverses et des transferts externes.

L'objectif budgétaire global 2016 tient compte d'une sous-utilisation de 195 millions EUR. Les estimations techniques de février 2016 indiquent une dégradation de 101 millions EUR par rapport à l'objectif budgétaire global 2016 (sous-utilisation exclue). Le gouvernement a mis en place une taskforce ayant pour mission de compenser cette dégradation de la situation en prenant des mesures de manière structurelle. S'agissant de l'année budgétaire 2016, on peut partir de l'hypothèse que la dégradation de 101 millions EUR sera neutralisée.

Tableau 43: Soins de santé (2015-2016)

	In miljoen EUR					In %	In %	
	En millions EUR					-	-	
	2015	2016	2016			En %	En %	
	Mon. maart -	Initieel -	Mon. maart -	Vershil -	Vershil -	Vershil -	Vershil -	
Mon. mars	Initial	Mon. mars	Différence	Différence	Différence	Différence		
(1)	(2)	(3)	(3) vs. (1)	(3) vs. (2)	(3) vs. (1)	(3) vs. (2)		
Eigen ontvangsten	5 551	5 475	5 555	4	79	0,1	1,5	Recettes propres
Bijdragen	1 075	1 108	1 166	91	58	8,4	5,2	Cotisations
Alternatieve financiering	2 861	2 718	2 741	- 120	23	- 4,2	0,8	Financement alternatif
Toegewezen ontvangsten	1 138	1 149	1 149	11	0	0,9	0,0	Recettes affectées
Externe overdrachten	1	2	2	0	0	11,3	0,0	Transferts externes
Opbrengsten beleggingen	4	4	4	0	0	0,5	0,0	Produits des placements
Diversen	472	495	494	22	- 1	4,7	- 0,2	Divers
RSZ-globaal beheer	20 163	19 925	19 925	- 238	0	- 1,2	0,0	ONSS - Gestion globale
bedrag 1	20 163	19 925	19 925	- 238	0	- 1,2	0,0	montant 1
bedrag 2	0	0	0	0	0			montant 2
bedrag 3 (afrekening voorgaande jaren)	0	0	0	0	0			montant 3 (décompte années précédentes)
RSVZ globaal beheer	2 046	1 970	1 970	- 75	0	- 3,7	0,0	INASTI - Gestion globale
bedrag 1	2 046	1 970	1 970	- 75	0	- 3,7	0,0	montant 1
bedrag 2	0	0	0	0	0			montant 2
bedrag 3 (afrekening voorgaande jaren)	0	0	0	0	0			montant 3 (décompte années précédentes)
Gemengde loopbanen	138	139	139	0	0	0,2	0,0	Carrières mixtes
Totaal ontvangsten	27 898	27 509	27 588	- 309	79	- 1,1	0,3	Total des recettes
Prestaties	23 852	23 813	23 841	- 11	29	0,0	0,1	Prestations
Beheerskosten	977	944	944	- 33	0	- 3,4	0,0	Frais de gestion
Externe overdrachten	1 968	1 818	1 838	- 130	20	- 6,6	1,1	Transferts externes
Overdrachten Toekomstfonds	4	4	4	0	0	0,0	0,0	Transferts Fonds pour l'avenir
Bijdrage begrotingsdoelstelling SZ	0	0	0	0	0			Cotisation objectif budgétaire SS
Diversen	1 145	931	931	- 213	1	- 18,6	0,1	Divers
Totaal uitgaven	27 946	27 509	27 559	- 387	50	- 1,4	0,2	Total des dépenses
Saldo	- 48	0	30	78	30	161,9		Solde

2.2.6 Organismes hors gestion globale

2015

Le solde des organismes hors gestion globale est de 177 millions EUR. Les recettes sont de 3 552 millions EUR alors que les dépenses sont de 3 374 millions EUR.

2016

Pour 2016, le solde des organismes hors gestion globale augmente de 57 millions EUR par rapport aux données du budget initial 2016. Cela s'explique notamment par une augmentation des recettes de 93 millions EUR, largement influencée par l'augmentation des cotisations, qui est supérieure à l'augmentation des dépenses (+20 millions EUR).

Tableau 44: Organismes hors gestion globale (2015-2016)

	In miljoen EUR					In %	In %	
	-					-	-	
	En millions EUR					En %	En %	
	2015	2016	2016					
Mon. maart	Initieel	Mon. maart	Vershil	Vershil	Vershil	Vershil		
-	-	-	-	-	-	-		
Mon. mars	Initial	Mon. mars	Différence	Différence	Différence	Différence		
(1)	(2)	(3)	(3) vs. (1)	(3) vs. (2)	(3) vs. (1)	(3) vs. (2)		
Ontvangsten	3 552	3 191	3 283	- 268	93	- 7,6	2,9	Recettes
Bijdragen	2 607	2 443	2 611	4	168	0,1	6,9	Cotisations
Toelagen van de overheden	306	295	288	- 18	- 8	- 6,0	- 2,6	Subventions des pouvoirs publics
Alt fin	51	51	51	0	0	0,0	0,0	Financement alternatif
Toegewezen ontvangsten	55	1	1	- 54	0	- 98,0	- 25,6	Recettes affectées
Externe overdrachten	444	330	261	- 182	- 68	- 41,1	- 20,7	Transferts externes
Opbrengsten beleggingen	75	66	67	- 8	1	- 10,7	1,4	Revenus de placement
Diversen	14	5	5	- 9	0	- 65,9	0,8	Divers
Uitgaven	3 374	3 209	3 245	- 129	35	- 3,8	1,1	Dépenses
Prestaties	2 918	2 748	2 768	- 150	20	- 5,1	0,7	Prestations
Betalingkosten	0	0	0	0	0	0,0	0,0	Frais de paiement
Beheerskosten	35	38	35	0	- 3	- 0,1	- 8,3	Frais de gestion
Externe overdrachten	397	419	438	41	19	10,3	4,4	Transferts externes
Interestlasten	0	0	0	0	0	- 30,5	- 17,1	Charges d'intérêts
Diversen	24	4	4	- 20	0	- 84,9	- 0,4	Divers
Saldo	177	- 19	38	- 139	57	- 78,3	305,4	Solde

3 Vorderingensaldo en schuldgraad voor de gezamenlijke overheid

In de vorige delen werd de aandacht toegespitst op entiteit I en haar deelsectoren. In dit deel wordt heel kort ingegaan op entiteit II en vervolgens een aantal cijfers gepresenteerd voor de gezamenlijke overheid.

De gemeenschappen en gewesten

In het Jaarverslag van de NBB wordt voor 2015 het saldo voor de gemeenschappen en gewesten geraamd op 1 387 miljoen EUR. Deze raming wordt hier aangehouden.

Voor 2016 wordt uitgegaan van een vorderingentekort van 910 miljoen EUR. Dit cijfers is gebaseerd op de algemene toelichtingen bij de begrotingsopmaak 2016 van de verschillende deelgebieden en de desbetreffende rapporten van het Rekenhof. De volgende tabel geeft een overzicht van de vorderingensaldi van de gemeenschappen en gewesten en vergelijkt dit met de saldi die werden meegenomen in het draft budgetary plan van oktober vorig jaar.

Tabel 45: Overzicht saldi gemeenschappen en gewesten

in miljoen EUR	voorzien saldo 2016	DBP okt 2015	Vershil
Vlaamse Gemeenschap	-291,7	-293,4	1,7
Waalse Gewest	-374,9	-375,0	0,1
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	0,0	0,0	0,0
Franse Gemeenschap	-199,3	-199,0	-0,3
Duitstalige Gemeenschap	-44,4	-36,7	-7,7
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie	0,0	0,0	0,0
Franse Gemeenschapscommissie	0,0	0,0	0,0
Vlaamse Gemeenschapscommissie	0,0	0,0	0,0
TOTAAL G&G	-910,3	-904,1	-6,2

Bij deze saldi dienen volgende opmerkingen gemaakt te worden.

Wat de Vlaamse Gemeenschap betreft, wordt hier ook rekening gehouden met de asieluitgaven (120,8 miljoen EUR). Indien hier geen rekening mee wordt gehouden, verbetert het geraamde vorderingensaldo tot -170,9 miljoen EUR. Daarnaast blijkt uit het rapport van het Rekenhof dat langs ontvangstenzijde Vlaanderen circa 125 miljoen EUR meer inkomsten inschat uit de BFW dan hetgeen Financiën in de initiële federale begroting heeft gerekend.

Het rapport van het Rekenhof aangaande de begroting 2016 van de Franse Gemeenschap geeft aan dat langs ontvangstenzijde 373,5 miljoen EUR extra ontvangsten zijn ingeschreven ten opzichte van hetgeen de federale overheid had opgenomen in de initiële begroting. Het betreft vooral een overschatting van de PB-ontvangsten (116,2 miljoen EUR) en het niet in rekening nemen van de inhouding die federaal doet voor de financiering van de lopende investeringen met betrekking tot A1 en A3 (239,7 miljoen EUR).

In het kader van het Sint-Emilieakkoord heeft het Rekenhof een verschil vastgesteld tussen de ontvangsten in de begroting van het Waals Gewest en de uitgave in de begroting van de Franse Gemeenschap. Deze laatste heeft een dotatie aan het Waalse Gewest ingeschreven die 161,8 miljoen EUR hoger ligt dan hetgeen het Waals Gewest heeft voorzien. Het verschil spruit voort uit de discussie omtrent de lasten uit het verleden in het kader van de overheveling van de bevoegdheden met betrekking tot A1 en A3.

Voor de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie wordt een begroting in evenwicht ingediend. Hierbij moet opgemerkt worden dat de inkomsten uit de BFW niet stroken met de ramingen van de FOD Financiën ingevolge de discussie omtrent de financiering van de ziekenhuisinfrastructuur en medisch-technische diensten (circa 9,5 miljoen EUR). Daarnaast dient ook de aandacht te worden gevestigd op de impact van een eventuele integratie van de investeringen in rusthuizen. Uit het rapport van het Rekenhof aangaande de begrotingsopmaak 2016 bleek dat deze correctie in 2014 een negatieve impact had van 11,5 miljoen EUR.

Met betrekking tot de Duitstalige Gemeenschap stelde het Rekenhof vast de door de Duitstalige Gemeenschap ingeschreven inkomsten 9,3 miljoen EUR hoger liggen dan de ramingen van de FOD Financiën.

De volgende tabel geeft het verschil weer voor de totale afdrachten (PB-dotatie, BTW-dotatie, fiscale autonomie en federale dotaties) per deelgebied tussen begrotingsopmaak en begrotingscontrole op basis van de cijfers van de FOD Financiën.

Tabel 46: Overzicht federale overdrachten per deelgebied

in miljoen EUR	BO 2016	BC 2016	<i>Vershil</i>
Vlaamse Gemeenschap	28.066	28.297	231
Waalse Gewest	5.102	5.202	100
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	1.890	1.900	10
Franse Gemeenschap	12.613	12.741	128
Duitstalige Gemeenschap	227	229	2
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie	1.133	1.140	7
Franse Gemeenschapscommissie	63	64	0
Vlaamse Gemeenschapscommissie	16	16	0
TOTAAL	49.111	49.588	477

Er kan worden vastgesteld dat deelgebieden hun inkomsten zien verhogen met 477 miljoen EUR ten opzichte van de initiële federale begroting. Zoals hiervoor reeds aangegeven hadden sommige deelgebieden hierop reeds deels geanticipeerd.

De lokale overheden

Net als voor de gemeenschappen en gewesten wordt voor 2015 voor de lokale overheden de raming uit het jaarverslag van de NBB overgenomen (-419 miljoen EUR).

Voor 2016 wordt uitgegaan van een tekort van 130 miljoen EUR. Dit bedrag werd afgeleid vanuit de **werkhypothese** dat entiteit II voor 2016 de in de Algemene Toelichting bij de initiële begroting voorziene verbetering van het structureel saldo van 0,2 % van het bbp realiseert. Vervolgens werden de eenmalige factoren en conjunctuurinvloeden in rekening gebracht om de overgang te kunnen maken van een structureel saldo naar een nominaal saldo. Het nominaal saldo voor entiteit II wordt zodoende geraamd op 1.040 miljoen EUR. Rekening houdende met het geraamde tekort van 910 miljoen EUR voor de gemeenschappen en gewesten, dienen de lokale overheden volgens deze hypothese hun nominaal saldo te beperken tot een tekort van maximaal 130 miljoen EUR.

Het vorderingensaldo voor de gezamenlijke overheid

De in het eerste deel gehanteerde raming voor 2015 en genormeerde cijfers voor 2016 voor entiteit I worden samengebracht met deze van entiteit II.

Voor de gemeenschappen en gewesten wordt gewerkt met de door hen bij de initiële begroting vooropgezette doelstelling inzake nominaal saldo. Voor de lokale overheden wordt voor 2016 uitgegaan van een tekort van 130 miljoen EUR. Zoals hiervoor reeds werd aangegeven is dit tekort bepaald vanuit een loutere werkhypothese.

Voor entiteit II worden er naast de niet-structurele impact die voortvloeit uit de taks shift en de niet-structurele impact die gepaard gaat met de voorziene herziening van de autonomiefactor gehanteerd voor de berekening van de belasting staat geen andere one-offs in rekening gebracht.

Tabel 47: Nominaal en structureel saldo voor de gezamenlijke overheid

	2015		2016		Vershil
	Entiteit I				
Nominaal saldo	-9 304	-2,3	-9 078	-2,2	
Eenmalige maatregelen	687	0,2	-874	-0,2	
Cyclische component	-2 076	-0,5	-2 264	-0,5	
Correctie voor transferten	-295	-0,1	-125	0,0	
Structureel saldo	-7 620	-1,9	-5 816	-1,4	0,5
Bijkomende uitgaven asiel	-134	0,0	-650	-0,2	
Aangepast structureel saldo	-7 486	-1,8	-5 166	-1,2	0,6
	Entiteit II				
Nominaal saldo	-1 806	-0,4	-1 040	-0,2	
Eenmalige maatregelen	588	0,1	729	0,2	
Cyclische component	-1 005	-0,2	-1 095	-0,3	
Correctie voor transferten	295	0,1	125	0,0	
Structureel saldo	-1 684	-0,4	-799	-0,2	0,2
Bijkomende uitgaven asiel	0	0,0	-121	0,0	
Aangepast structureel saldo	-1 684	-0,4	-678	-0,2	0,2
	Gezamenlijke overheid				
Nominaal saldo	-11 110	-2,7	-10 119	-2,4	
Eenmalige maatregelen	1 275	0,3	-145	0,0	
Cyclische component	-3 080	-0,8	-3 359	-0,8	
Structureel saldo	-9 304	-2,3	-6 615	-1,6	0,7
Bijkomende uitgaven asiel	-134	0,0	-771	-0,2	
Aangepast structureel saldo	-9 170	-2,2	-5 844	-1,4	0,8

Voor 2015 bekomt men op basis van de gehanteerde cijfers een vorderingensaldo voor de gezamenlijke overheid van -2,7 %. Dit is 0,1 % gunstiger dan de raming van de NBB. Het verschil is integraal toe te schrijven aan de afwijking in de ramingen op het niveau van entiteit I. Het structureel saldo wordt geraamd op -2,2 % van het bbp indien de bijkomende uitgaven met betrekking tot asiel worden uitgezuiverd.

Voor 2016 bekomt men, op basis van de hier gehanteerd hypothesen, voor de gezamenlijke overheid een nominaal vorderingensaldo van -2,4 % van het bbp. Het structureel saldo wordt geraamd op -1,6 % van het bbp, een verbetering ten opzichte van 2015 met 0,7 % bbp. Indien men de uitgaven voor asiel eveneens uitzuivert uit het structureel saldo loopt de verbetering op tot 0,8 % van het bbp, hetzij een tekort van 1,4 % bbp.

Evolutie van de schuldgraad

Op basis van het hierboven gehanteerde nominaal saldo kan ook een raming van de schuldgraad voor de gezamenlijke overheid uitgevoerd worden. De schuldgraad wordt nu voor 2015 geraamd op 106,4%, op basis van het gehanteerd nominaal vorderingensaldo zou hij in 2016 marginaal toenemen tot 106,5%.

Tabel 48 : evolutie van de schuldgraad

	In miljoen EUR					In %	In %	
	-					-	-	
	En millions EUR					En %	En %	
	2015 Mon. maart	2016 Initieel	2016 Mon. maart	Verskil	Verskil	Verskil	Verskil	
Mon. mars (1)	Initial (2)	Mon. mars (3)	Différence (3) vs. (1)	Différence (3) vs. (2)	Différence (3) vs. (1)	Différence (3) vs. (2)		
Schuldgraad	106,4	107,1	106,5	0,1	-0,6	0,1	- 0,5	Taux d'endettement
Verandering schuldgraad	-0,2	-0,1	0,1			135,6	183,0	Variation du taux d'endettement
Endogene factoren (in % bbp)	0,3	-0,3	-0,5	-0,8	-0,1	- 264,8	- 34,6	Facteurs endogènes (en % pib)
Exogene factoren in (%bbp)	-0,5	0,2	0,6	1,1	0,3	206,2	123,7	Facteurs exogènes (en % pib)

De exogene factoren hebben in 2015 nog bijgedragen tot een daling van de schuldgraad (onder meer door de terugbetaling van KBC, de hoge uitgiftepremies en een positief verschil tussen de fiscale ontvangsten in kas en ESR). In 2016 werken de exogene factoren schuldgraadverhogend en compenseren ze meer dan volledig de endogene schuldvariatie. De impact van de uitgiftepremies wordt herleid van 4,2 miljard EUR tot 1,3 miljard EUR en de gunstige impact van de terugbetaling door KBC valt weg.